

જિન-અંગીત-

અ હિ તા

કર્તા
મુનિરાજ દક્ષાવિજયજી

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૨૪૬૮૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજગતી કૌપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૪૬૮૩ કિંમત ૦-૧૨-૦

ગ્રંથનામ જીન સંગીત સરિત્તા

વર્ગાક ૫૨૭:૪૧૭

રાજકોટવાળા મણિલાલ વખતચંદ તરફથી
તેમની સુપુત્રી 'પ્રભાકુવરી' એ કરેલી શ્રીનવ-
પદ્મની ઓળીની નિવિધ સમાપ્તિ નિમિત્તે બેટ.

સુરિસત્રાર-શ્રીકદમ્બગિરિપ્રશ્નપાનેકતીથોદ્ધારક-૫૦૫૦ પ્રગૃહરોજ શ્રીમદ્વિજયનેમિસૂરીશ્વરેલયો નમઃ

શ્રી વિજયનેમિસૂરિ ગ્રન્થમાળા-રત્ન ૨૩ મું.

શ્રીમત્પાગમ્બાધિપતિ-શાસનસત્રાટ્-સૂરિ-
ચક્રવર્તિ-સર્વતન્ત્રસ્વતન્ત્ર-ભટ્ટારકાચાર્ય-
શિરોમણિ-શ્રીમદ્વિજયનેમિસૂરીશ્વર-
પટ્ટાભંગાર-કવિરત્ન-વ્યાકરણવાચસ્પતિ-
શાસ્ત્રવિશારદ-ભટ્ટારકાચાર્ય શ્રીમદ્-
વિજયદાવણ્યસૂરીશ્વર-શિષ્ય-
રત્ન-વિદ્વદ્રય-મુનિરાજ-
શ્રીદક્ષવિજય-વિરચિતા-

શ્રી જિન સંગીત સારિતા.

* * *

સહાયક વર્ગના

સદુપદેશક-

પૂજ્ય મુનિરાજશ્રી

ચંદ્રપ્રભવિજયજી મ.

પ્રકાશક :-

“શ્રી જૈન ગ્રંથ પ્રકાશક સભા”

ના કાર્યવાહક શાહ ઈશ્વરદાસ

મૂળચંદ. ઠે. કીકાભટ્ટની યોજા.

મુ. અમદાવાદ.

* * *

શ્રીવીર સં. ૨૪૭૦

વિક્રમ સં. ૨૦૦૦

પ્રતિ. ૫૦૦.

પ્રથમાવૃત્તિ :

કિં. રૂા. ૦-૧૨-૦

અદિતીય વ્યાખ્યાનવાચસ્પતિ-શાસનપ્રભાવક-૫૦૫૦ ગૃહેષ્વ શ્રીમદ્વિજયદાવણ્યસૂરીશ્વરેલયો નમઃ

સહાયક મહાશયોની અમર નામાવલી.

ક્રમિકા	નામ	ઠે.	ગામ
૫૦૧]	ડૉક્ટર શાન્તિલાલ હરીલાલ મહેતા.	પાંજરાપોળ.	અમદાવાદ.
૧૨૫]	શા. પુંજરામ દોલચંદ.		પાટણ.
૧૦૧]	શાહ ખાતે. હા. બીખાભાઈ. ધનાસુથારની પોળ.		અમદાવાદ.
૧૦૦]	શા. કેશવલાલ તારાચંદના રમરણુથે.	હા. રમણુલાલ	, , ,
૭૫]	સ્વ. ખુખચંદ નાથાભાઈ દંતારાના રમરણુથે	હરતે. પરસોત્તમદાસ ખૂખચંદ દંતારા-ખંભાત.	
૫૦]	ડૉક્ટર સકરાભાઈ ગોકળદાસના રમરણુથે	હરતે. કલ્યાણભાઈ. શેખનો પાડો-અમદાવાદ.	
૩૦]	સ્વ. મોતિલાલ મહાસુખભાઈ હરતે. ચંપકલાલ મોતિલાલ, પાદરા		
૩૦]	શા. જોદાલાલ પરસોત્તમદાસ, માંડલવાળા.	હાલ અમદાવાદ.	
૨૫]	શા. ચંદુલાલ કાળીદાસ.		ધોણોજ.
૨૫]	શા. ચંદુલાલ કાળીદાસ.	મરચંટ સોસાયટી.	અમદાવાદ.
૨૫]	શા. હરખચંદ અમરચંદ	મસ્કટી મારકીટ.	અમદાવાદ.
૨૫]	શા. પદમચંદ સંપતલાલજી.	માધુપુરા.	અમદાવાદ
૨૫]	શા. ભગુભાઈ નેમચંદ.	દેવશાનો પાડો.	અમદાવાદ
૨૫]	શા. વાડીલાલ સાંકળચંદ.	જુનો મહાજનવાડો.	અમદાવાદ
૨૫]	શા. નાથાલાલ મગનલાલ.		માણસા
૨૫]	શા. સોમચંદ મગનલાલ.	દેવશાનો પાડો.	અમદાવાદ
૨૫]	ઝવેરી રમણીકલાલ ચંદુલાલનાં ધર્મપત્ની શકુન્તલાના		
	રમરણુથે. ઠે. જેસિંગભાઈની વાડી.	અમદાવાદ	
૨૫]	શા. ખાલાભાઈ મોહનલાલ.	શેખનો પાડો.	અમદાવાદ
૨૫]	શા. વીરચંદભાઈ સાંકળચંદ.	ઢાઢાસાહેબની પોળ.	અમદાવાદ
૨૫]	શા. ચીમનલાલ મનસુખલાલ.	દેવશાનો પાડો.	અમદાવાદ
૧૫]	શા. ચુનીલાલ સરપચંદે કરેલા માસખમણુથે.	ચાણુરમા.	
૧૫]	શા. વાડીલાલ ચકુભાઈ.	દેવશાનો પાડો.	અમદાવાદ
૧૫]	સકરીબેન નરોત્તમદાસ તારાચંદ. જલોળાની પોળ.		અમદાવાદ
૧૫]	શા. છોટાલાલ નાથાલાલ.		કોઠાર.
૧૫]	શા. શનાભાઈ ખાલાભાઈ.	પંચભાઈની પોળ.	અમદાવાદ
૧૧]	શા. ચુનીલાલ રવચંદ.	શેખનો પાડો.	અમદાવાદ
૧૫]	શા. વાડીલાલ નાથાભાઈ.	(ગાધરા પાસે).	વેજલપુર
૨૧]	શા. ભોગીલાલ છગનલાલ.	દેવશાનો પાડો.	અમદાવાદ

મુદ્રક: હીરાલાલ દેવચંદ શાહ. શારદા મુદ્રણાલય, જુમામસીદ સામે,
પાનકોર નાકા-અમદાવાદ.

લેખક :—સંગીતસત્રાટ શાસ્ત્રીયસંગીતાચાર્ય જગત્રસિદ્ધ

પંડિતજી ઓંકારનાથજીના છાત્રરતન—

સુપ્રસિદ્ધ શાસ્ત્રીય સંગીતકલાકાર સંગીતરતન

પ્રો. લક્ષ્મીચંદ્ર મોહનલાલ શાહ.

વાસ્તવિક સુખનું સાધન સંગીત—

આ અનાદિ અનંત સંસારમાં, સહુ કોઈ સુખને ઇચ્છે છે, દુઃખને કોઈ પણ ઇચ્છતું નથી. વસ્તુતઃ સુખ દુઃખ એ મનોભાવના ઉપર આધાર રાખે છે. સુખ કે દુઃખ મનની માનેલી માન્યતા છે. અનુભવ પણ કહે છે કે, એક વસ્તુમાં એક વ્યક્તિ સુખ માને છે, ત્યારે બીજો તેજ વસ્તુમાં દુઃખ માને છે. માટે લક્ષ્મીનું કહો કે પુત્રનું કહો, ખાવાનું કહો, ખેલવાનું કહો કે દીર્ઘજીવીત્વ કહો, તમામ સાંસારિક સુખો, કાલ્પનિક ને ક્ષણિક છે. મધપુડો જેમ માંખીયોથી ઘેરાયેલો હોય છે, તેમ તમામ સાંસારિક સુખો, અનેક દુઃખની પરં-પરાઓથી ઘેરાયેલાં છે. જેમાં દુઃખનો લવલેશ પણ ન હોય, એવું સુખ કોઈ પણ હોય, તો તે મુક્તિનું સુખ છે. તે મળવાથી આત્માને ખરો સંતોષ પેદા થાય છે. જ્યાં કોઈપણ ઉણપ નહિ હોવાથી, કોઈ પણ અલિલાષા પણ રહેતી નથી. જે અખંડ અક્ષત ને કાયમનું સુખ કહેવાય છે. આવું અખંડ મુક્તિનું જે શાશ્વત સુખ, તેજ વાસ્તવિક સુખ છે. આવા વાસ્તવિક સુખનું સાધન પરંપરાએ સંગીત પણ

છે. કારણ કે,—પ્રભુલક્ષિતદ્વારા આત્મા આવાં સુખો અપનાવવા સમર્થ બને છે અને લક્ષિતનું પ્રબળ ઉત્તેજક સાધન કોઈ પણ હોય તો, તે સંગીત છે. માટે સંગીત એ આત્મોત્કર્ષ સાધવાનું અપૂર્વ સાધન છે. એટલે કે—આત્માનાં ઉત્કર્ષક અનેક સાધનો પૈકીનું એક છે.

સંગીતની વ્યાખ્યા—સંગીત એટલે ? સુંદર-વ્યવસ્થિત રીતે યોજાએલું ગીત. (જેમાં સ્તવનો, ભજનો, સ્તુતિઓ, સ્તોત્રો, રાસાઓ, ઔપદેશિક પદો, કાવ્યો, સજ્જાઓ તથા ગાયનોનો સમાવેશ થાય છે.) સંગીત એટલે ? સારી રીતે પદ્ધતિ સરનું ગીત-ગાન.

સંગીતના પ્રકારો—૧ ગીત, ૨ વાદ્ય-વાણંત્ર ને ૩ નૃત્ય, આ સંગીતના ત્રણ ભેદ છે. જુઓ, શ્રીસકલચંદ્રજી ઉપાધ્યાય વિરચિત સત્તરભેદી પૂજા. જેમાં ૧૫ મી, ૧૬ મી ને ૧૭ મી પૂજા, ક્રમશઃ ગીત નૃત્ય ને સર્વવાદ્યની છે. ઉપર્યુક્ત ત્રણ ભેદ પૈકી કોઈ પણ એક, સંગીત કહી શકાય, અથવા ત્રણે એકત્ર હોય તો પણ સંગીત કહેવાય. આમાં ગીત-ગાન એ મુખ્ય છે અને વાણંત્ર તથા નૃત્ય, તેને અનુસરનારાં છે.

સંગીતનું ફળ—શાસન નાયક શ્રીમહાવીર પરમાત્માના ચૈત્યવંદનમાં જૈનાચાર્ય શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ મહારાજશ્રીએ, ભગવાનને ચંદનવિલેપન તેમજ કુલની માળાના આરોપણ કરતાં પણ, ગીતગાનનું અનંતગણું ફળ બતાવ્યું છે. જુઓ—

“જિનવર ધિમ્બને પૂજતાં, હોય શતગણું પુણ્ય;
સહસ્રગણું ફળ ચંદને, જે લે એ તે ધન્ય.
લાખ ગણું ફળ કુસુમની,—માળા પહેરાવે;
અનંતગણું ફળ તેહથી, ગીત ગાન કરાવે.”

લક્ષિતરસ યુક્ત લાવનાની અભિવૃદ્ધિમાં ગીતગાન, કોઈ અપૂર્વ લાગ લજવે છે. માટે અહિં અનંતગણ્યું ક્ષણ બતાવેલું છે. આ બાબતને પુષ્ટ કરનાર, પ્રતિવાસુદેવ રાવણનું જ્વલંત દૃષ્ટાંત બસ છે.

સંગીતનો ઉપયોગ ને ચમત્કાર-આપણા ડગ-મગતા-અસ્થિર જીવનમાં ઉજ્જવળતા લાવવા, ચંચળ મનને સ્થિર કરવા, અને તે દ્વારા આપણા જીવનો ઉદ્ધાર કરવા સાફ, આપણા વારસામાં, મહાપુરૂષો આ સંગીતકળા મૂકી ગયા છે. આધિ વ્યાધિ ને ઉપાધિસ્વપ અંધકારથી વ્યાપ્ત જીવનમાં, સંગીત એ સૂર્યની જેમ કોઈ અનેરો પ્રકાશ ફેંકે છે. ચિત્તની એકાગ્રતા સ્વસ્થતા તેમજ પ્રસન્નતાના પ્રસારમાં સંગીત અપૂર્વ લાગ લજવે છે. ગમે તેવો વિહ્વળ બનેલો પ્રાણી પણ, સંગીતની મધુર સુરાવટમાં ક્ષણભર સ્થિર બની જાય છે-હુઃબને ઓસરી જાય છે. વર્ષો સુધી ફક્ત લક્ષિતના પાઠોનું પઠન કરનાર માનવી, જે ઉત્કર્ષ સાધી શકે છે, તે બદલે તેથી અધિક ઉત્કર્ષ, લક્ષિતપ્રધાન સંગીતરસિક આત્મા પોતાની નસે નસમાં સંગીત રસ પ્રસરાવી, સાધી શકે છે. તથા અસ્થિર મન સ્થિર કરી, એકાગ્ર બની, ઇશ્વરી શક્તિને પ્રાપ્ત કરવા દુઃક સમયમાં સમર્થ બને છે. પ્રભુ લક્ષિતમય સંગીતમાં લીન બનેલો આત્મા, જે આનંદ ને લહેજત ઉઠાવે છે, તેનું વાસ્તવિક વર્ણન કરવું તે આ કલમની શક્તિની બહારનો વિષય છે. તેની ખરી લહેજત તો, તેના ઉંડા અભ્યાસી ને જ્ઞાની મહાત્માઓ જ જાણી કે કળી શકે. છતાં તેના પ્રેમી બનશું, તે પ્રત્યે આદરયુક્ત બનશું, તો પણ કલ્યાણ છે. અસ્તુ.

આ આમેહુળ ચિતાર ઘણાં પુસ્તકોમાં વાંચવામાં આવે છે. જુઓ-લંકાપતિ પ્રતિવાસુદેવ રાજા રાવણ. જેણે સત્તાના મદમાં કુલાઈ, મદાંધ ને કામાંધ બની, સતી શિરોમણી સિતાનું અપહરણ કર્યું હતું. અરે કોધાંધ બની, કેઈને ક્રના કર્યા હતા. જેથી તેનું નામ ભારતના ઇતિહાસમાં કાળા પાને લખાઈ રહ્યું છે. આવા રાજા રાવણે પણ, અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર મંદોદરી રાણી સહિત, સંગીતદ્વારા પ્રભુભક્તિમાં એક લીન બની, પુનીત તીર્થંકર-નામકર્મ ઉપાર્જન કર્યું હતું. અહો ! જુઓ ભક્તિપ્રધાન સંગીતનો અપૂર્વ ચમત્કાર. આ તીર્થંકર નામકર્મના ઉદયે, રાવણ ભવસમુદ્રના ઝાઝસ્વપ તીર્થને પ્રવર્તાવશે. ૩૪ અતિશયો, ૮ પ્રતિહાર્યો ને ૩૫ ગુણયુક્ત વાણીથી સમવસરણમાં બેસી, દેવો દાનવો માનવો ને તિર્થ-ઓને પણ ધર્મોપદેશ આપી બુજવશે અને મુક્તિમ્હેલમાં પોતે પહોંચશે ને અગણ્ય આત્માઓને પહોંચાડશે. આતો શાસ્ત્રની વાત થઈ, પરંતુ આપણે અનુભવીયે પણ છીએ કે, સંગીત એ રહેલાને હસાવે છે, અસ્થિરને સ્થિર કરે છે, સંશોકને અશોક બનાવે છે, અપ્રસન્નને પ્રસન્ન કરે છે, દુઃખિતાનાં દુઃખોને ભૂલાવે છે અને સુખીયાઓનાં સુખમાં વૃદ્ધિ કરે છે. માટે કળિકાળ સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યજીએ, શ્રી કુમારપાળ ચરિત્રમાં સંગીતને “ સુખિનાં સુખદઃ, દુઃખિનાં દુઃખહૃદ્ ” સુખીને સુખદાયી ને દુઃખીનાં દુઃખ હરનાર કહેલ છે.

સંગીતની મધુર સુરાવટ-સંગીતમય મધુર રાગ શું કામ કરે છે ? તે માટે કવિ તુલસીદાસનાં નિઃસં વચનો વાંચો-

“રાગ હરે સખ રોગકો, કાયરકો દે સૂર;

સુખિયાકો સાધન બને, દુઃખિયાકો દુઃખ દૂર.”

ખરેખર સંગીત એ, એક મહાન્ દિવ્યશક્તિસ્વરૂપ છે. મહાન્ શિવાજી, બાદશાહ અકબર ને મહમ્મદશા

જેવા રાજવીઓએ પણ સંગીતને અપનાવ્યું છે. સંગીત એ એક મહાન વિષય છે. તેનું વર્ણન લખીએ યા કહીએ તેટલું ઓછું જ છે.

સંગીત સાહિત્યોત્તેજક મહર્ષિઓ—ચૌલુકવં-
શીય પરમાર્હત કુમારપાલ ભૂપાલપ્રતિબોધક કલિકાલ-
સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રસૂરીશ્વરજી મં, ન્યાયાચાર્ય ન્યાય-
વિશારદ મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી મં, પંડિત શ્રી
ઉત્તમવિજયજી મં, પં. શ્રી રૂપવિજયજી મં, મહાન
યોગીશ્વર શ્રી આનંદધનજી તથા ચિદાનંદજી મં,
પં. શ્રી પદ્મવિજયજી મં, પં. શ્રી વીરવિજયજી મં,
શ્રી જ્ઞાનવિમલસૂરિ મં, શ્રી વિજયલક્ષ્મીસૂરિ મં,
શ્રી સકલચંદ્રજી ઉપાધ્યાય, પં. શ્રી દેવચંદ્રજી મં, પં.
શ્રી ઉદયરત્નજી મં, શ્રી દીપવિજયજી મં આદિ
અનેક વિદ્વાન જૈન મહર્ષિઓએ રચેલાં સ્તોત્રો, સ્નાત્રો,
સ્તવનો, રાસાઓ, પૂજાઓ, સ્તુતિઓ, સજ્જાઓ વગેરે
અનેકવિધ સાહિત્ય, સંગીતરૂપી નભોમંડળમાં અનેરો પ્રકાશ
ફેંકી રહ્યું છે. વળી તે પદો સંગીતમય તેમજ ઉત્તમ
ભાવનાનું પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ હોવાથી, જગતના માનવોને તરવાના
તરાપારૂપ છે.

ભક્ત તુલસીદાસ, સંત તુકારામ, સંત કબીરજી,
ગુરૂ નાનકજી આદિ અજૈન સંતોનાં ભજનો-પદો પણ
ભાવવાહી તેમજ વ્યવસ્થિત હોવાથી સંગીતનાં જ પોષક છે.

સંગીતની વ્યાપકતા-શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર
તેમજ અન્ય તીર્થંકરો પણ માલકોષ રાગથી-સંગીતમય મધુર
નાદથી ધર્મોપદેશ આપતા. દેવેન્દ્રો ને દેવદેવીઓનો તો સંગીત
એ મુખ્ય વિષય જ છે. તેમના એક એક નાટકમાં અનેક
વર્ષોનાં બહાણાં વાઈ જાય છે. જેમાં ગીત, વાદ્ય ને નૃત્ય,

એમ ત્રણે પ્રકારનું સંગીત સંકળાયેલું હોય છે. ચક્રવર્તિઓનાં નવ નિધાનો પૈકીનું સંગીત પણ એક નિધાન છે. માટે છ ખંડ પૃથ્વીના નેતા ચક્રવર્તિઓ પણ સંગીતના રસિયા હોય છે. [સંગીતરસિક] કવિઓને, દેવગતિમાંથી આવેલા અને પુનઃ દેવગતિમાં જનારા તરીકે શાસ્ત્રો વર્ણવે છે. માટે સંસારી સહુ કોઇને સંગીત સુખદ હોવાથી, તે એક અપૂર્વ આહ્વાદક વસ્તુ છે, તે સિદ્ધ થાય છે.

શાસ્ત્રીયસંગીત—“રજ્જયતીતિ રાગઃ” = આત્માને રંજીત કરે—આનંદ આપે યા સુતેલા આત્માને જગાડે તે રાગ કહેવાય. કાળનું માપ તે લય કહેવાય. જે લય માત્રા સાથે ગોઠવાઈ, માત્રાની મર્યાદાને નિર્ણય કરે છે, તે તાલ કહેવાય છે. આત્માનો જે અવાજ તે સ્વર કહેવાય છે અને સુખથી નીકળતાંજ સુરાવટમાં જે ફેરવાઈ જાય, તે એક ^૧નાદ કહેવાય છે.

સ્વર લય-તાલ અને રસથી^૨ ગોઠવાયેલું જે વ્યવસ્થિત સંગીત, તે શાસ્ત્રીયસંગીત કહેવાય છે.

શાસ્ત્રીયસંગીતની પ્રાચીનતા ને પ્રતાપ—

લાખો ખલ્લે કરોડો વર્ષોથી ચાલતી જુગ જુની પ્રણાલિકામાં પણ સંગીતની પ્રધાનતા હતી. ખરેખર પરા-પકાર પરાયણ પૂર્વ મહર્ષિઓએ ઉપકારની દૃષ્ટિએ અનેક

૧. નાદ એટલે? સંગીતોપયોગી અવાજ. જેને સંગીત શાસ્ત્રકારો ‘શ્રુતિ’ પણ કહે છે. જેના ૨૨ ભેદ છે, તે પૈકી સાત નાદ મુખ્ય છે, કે જે ‘સ્વર’ કહેવાય છે.

૨. સંગીતશાસ્ત્રમાં ૬ રસ છે, તે પૈકી કોઇપણ રસમાં

રાગ-રાગણી દ્વારા ભક્તિરસની ધુન જગાવી, પ્રભુ ભક્તિને માર્ગ સુલભ ને સરળ બનાવ્યો છે. આ વ્યવસ્થિત રીતે ગોઠવાયેલ રાગ-રાગણી, તે શાસ્ત્રીયસંગીત છે. વાર્તાથી લાંબુ સ્વરૂપ વર્ણવતાં, જે અસર આત્માને નથી થતી તે અસર આત્માને શાસ્ત્રીયસંગીત સાથે મળેલા બોધપાઠથી થાય છે. કારણ કે, તેમાં સુરની મેળવણી હોય છે. તે સુરાવટનો પ્રતાપ, લોહચુંબક માફક, અનેક આત્માઓને પોતાની તરફ આકર્ષવાનો છે.

શાસ્ત્રીય ને આધુનિક સંગીત-પૂર્વે શાસ્ત્રીયસંગીત-દ્વારા સંગીત રસિકો આત્માને કૃતાર્થ માનતા. પરંતુ સમય પલટાતાં, તત્કાલિન નામના પ્રાણી, કે જેઓ જ્વાલી-યરના હતા, તેઓ (તાનસેન) મુસલમાન થયા ત્યારથી સંગીતકળા અન્ય વર્ગમાં ગઈ. જો કે, તે કોમે પણ પોતાના ધંધાર્થે કરો કે કલ્યાણાર્થે કરો, પણ અથાગ અહેમત ઉઠાવી તે કળા જાળવી રાખી. પરંતુ પાછળથી જેમ જેમ હલકી કોમના હાથમાં આ સંગીતકળા ગઈ, તેમ તેમ તેનો ફર-પયોગ થતો ગયો. ઇશ્વરભજન કે આત્મકલ્યાણનો માર્ગ ઉચે મુકી, હુમરી ગઝલ કે કજલીમાં શૃંગારરસનું સેવન વધી ગયું. જેથી ઉચ્ચ કોમની તેના ઉપર અરૂચિ થતી ગઈ અને ઉચ્ચકોટીનું શાસ્ત્રીય સંગીત પણ કાળક્રમે ઘટતું ગયું. અરે! નષ્ટપ્રાય બની ગયું. પાછળના સંચાલકોમાં પણ વૈરાગ્ય-લાવનાના અભાવે ધંધાની લાવના ઉપસ્થિત થઈ, જેથી સ્વાર્થ અને ભક્તિ, બન્ને પરસ્પર વૈરી દેખાયાં. પ્રજાને જેવું બતાવવામાં આવે, તેવી તેની અસર ને કહર થાય, એ સ્વાભાવિક છે. આ નિયમને અનુસારે દિવસો જતાં, નાટક અને

સીનેમાની શૃંગારિક ધૂન પેદા થઈ અને વ્યવસ્થિત સંગીત-
અદ્યથ્ય થતાં, પ્રજા પણ તેનાથી વિમુખ બની. અસલ રાગ-
રાગણીનું સંગીત, તે જ ખરૂં ને કાયમનું સંગીત છે. તે જ
દૈવિક સંગીત છે. નાટક સીનેમાના રાગો, રોજ બદલાતા
જાય છે, જેથી પ્રજાનો તેના ઉપર અભાવ થતો જાય છે.
પરંતુ જે ખરૂં ને શાસ્ત્રીય સંગીત છે, તે જ કાયમ રહેલું
છે ને રહેશે. છેવટ તે જ માર્ગે જવું પડશે. શુદ્ધ સંગીત,
અંદરના સુતેલા આત્માને જાગૃત કરે છે. તે ચેતનાવાળું
શૃંગારિક કે વિષમ માર્ગે દોરનારૂં નથી. પરંતુ તાકાતયુક્ત
હોવાથી, શરીરને પણ તાંદુરસ્ત રાખનારૂં છે. યોગીઓ
યોગશક્તિથી શરીરને પ્રબળ ને સ્વસ્થ બનાવે છે, તેમ ખરો
ગાયક, સુરની સાધનાથી શ્વાસોચ્છ્વાસની ગતિમાં પ્રવેશી,
કાયા સ્વસ્થ રાખી શકે છે. વૈદિક દૃષ્ટિએ પણ, સંગીત
શરીરને સ્વસ્થ રાખનારૂં અને નૂતન તાકાત અપનાવનારૂં
મનાય છે, પણ તે શાસ્ત્રીય સંગીતની પ્રેરણા કરે છે. સંગી-
તનો જેટલો દુરુપયોગ તેટલી જ દુર્દશા, ને જેટલો સદુપ-
યોગ તેટલી ઉન્નતિ સમજવી.

સંગીતશાસ્ત્રના ઉપલબ્ધ ગ્રંથો—આવા વિષમ-
કાળમાં પણ, સંગીતરત્નાકર, લક્ષ્યસંગીત, સંગીતસમયસાર,
રાગવિભોધ, રાગકલ્પદ્રુમાંકુર, અભિનવરાગમંજરી રાગચંદ્રિકા-
સાર તથા નાદચિંતામણી વગેરે ગ્રંથો મોબુદ છે, જે શાસ્ત્રીય
સંગીતનું શિક્ષણ આપનારાં છે. મહાપુરૂષોએ અગાધ શક્તિના
ભોગે આપણા ઉપકાર માટે બનાવ્યાં છે. અને જે અત્યારે
ઉપલબ્ધ છે. ગુરૂગમથી શિક્ષણ સંપાદન થાય, તો અવશ્ય
આ ગ્રંથોથી શાસ્ત્રીય સંગીતમાં નિષ્ણાત બની શકાય છે. જો

કે, સંગીત એ એક અગાધ ને મહાન્ વિષય છે. છતાં નિષ્ણાત જ્ઞાની ગુરુઓની સેવાથી અને આવા અંથોના પરિશિલનથી, કેટલીક સફળતા મેળવી શકાય છે.

સંગીતના ઐતિહાસિક પ્રભાવો—(૧) બાદશાહ હુમાયુના સમકાલીન મહાયોગી બેજુ બાવરાએ ચાંપાનેર જીત્યાબાદ, નગર પ્રવેશ કરતાં, કત્લેઆમ ચલાવવા, હુમાયુએ હુકમ કર્યો હતો. તે અત્યાચાર અટકાવવા, એ મહાપુરૂષે ‘જૈનપુરી’ નામની કર્ણારસ ઝરાવનારી રાગિણી ગાઈ હતી. જેથી હુમાયુ જેવાનું હૃદય દયાથી ભરી દીધું હતું અને કતલ બંધ કરાવી હતી તથા કેદિઓને મુક્તિ અપાવી હતી. અશ્રુભર્યા નયને બાદશાહે આ યોગીને સારો સત્કાર કર્યો હતો.

(૨) તેવીજ રીતે, તાનસેનના ગુરુ ‘સ્વામી શ્રી હરિદાસજી’એ ‘માલકોષ’ રાગ ગાઈને બાદશાહ અકબરને રીઝવ્યો હતો.

(૩) તેજ અરસામાં વડનગરની બે નાગર કન્યાઓ—એ, ‘મેઘ’ રાગ ગાઈને, ‘દીપક’ રાગથી પીડિત તાનસેનને બચાવ્યો હતો. કૌમળ વયની આ બે હિંદુ બાળાઓમાં કેટલી ઉચ્ચકોટીની સંગીતકળા હશે ? કે જેથી તાનસેન જેવાને પણ આશરો આપી, તેના પ્રાણ બચાવ્યા ! શું આ બાબત ગુજરાતવાસીઓને ઓછી ગૌરવરૂપ છે ?

(૪) ગોપાળનાથકે ‘દીપક’ રાગ ગાઈને, નામ અમર કર્યું હતું. આવા મહાન્ સંગીતાચાર્યો ગુણવંતી ગુજરાતની અમર ભૂમિપર થયેલા હોવાથી, ગુર્જર (ગુજરાત) દેશના લોકોને ગૌરવ લેવા જેવું તો છે જ.

રાગના મુખ્ય છ લેદ ને ચમત્કારો—સંગીત-

શાસ્ત્રમાં મુખ્ય છ રાગો પ્રતિપાદન કર્યા છે. ભૈરવ, માલકોશ, હિંડોળ, દીપક, થી ને મેઘ. આ છ રાગની સિદ્ધિઓથી સિદ્ધ થયેલા રાગવાળા મહાપુરૂષો જગત આગળ અપૂર્વ ચમત્કારો બતાવતા. જુઓ,—

(૧) ભૈરવની સિદ્ધિ તરીકે, શેરડીનું કોળું (રક્ત કાઢવાનું દેશી ચંત્ર, જે પીલુ પણ કહેવાય છે તે) અગર ઘાણી, વગર બળદે ચલાવી શકતા. (૨) માલકોશ ગાઇને પથર-શિલાને પણ પાણીમય કરી મૂકતા. (૩) હિંડોળ ગાઇને વિના ઝોલે હિંડોળો ચલાવતા. (૪) દીપક ગાતાં, અંધકાર દૂર કરી પ્રકાશ ફેલાવતા; તેમજ દીપકની ઝળહળતી જ્યોતિ પ્રગટાવતા. (૫) શ્રીરાગ ગાઇને અતિ શુષ્ક વનને નવપલ્લવિત વનરાજીમય કરી મૂકતા. એટલે કે,—ફળકુલથી ફલિત લીલી હરિયાળીવાળો મનોહર બગીચો બનાવી દેતા. તથા (૬) મેઘ રાગથી અકાળે પણ (ગગનમંડળને જળથી પરિપૂર્ણ વાદળાંથી આચ્છાદિત કરી) વૃષ્ટિઓ કરાવી શકતા હતા.

કાળના સંકોચે સંગીતવિદ્યાનો સંકોચ—સમય બદલાતાં સિદ્ધ રાગવાળા મહાપુરૂષો, કળિકાળના સંકોચ મુજબ ઘટતા ગયા અને સંગીત વિદ્યા પણ સંકોચાતી ગઇ. સિદ્ધિઓ ગઇ ને રાગનાં નામ ખાલી રહ્યાં. રોશની ગઇ ને ખાલી ઘર રહ્યાં. અસ્તુ.

સંગીતવિદ્યાનો પુનરુદ્ધાર—જેમ કોઈ વસ્તુ છેક જ વિનાશના પંથે જાય છે ત્યારે તેનું રક્ષણ કરનાર, કોઈ ભાગ્યશાળી નરરત્ન પેદા થાય છે. તેમ આ જમાનામાં પણ વિનાશપંથે વળેલી સંગીતવિદ્યાના પુનરુદ્ધાર માટે મહાન્ ન્યકિતઓ પૈકી પંડિત શ્રી વિષ્ણુનારાયણ, ભાર્તખંડે

તથા પંડિત શ્રી વિષ્ણુદિગંબર પલુસ્કર (કે જેઓ મારા દાદાગુરૂ થાય છે તેઓ) જાહેર થયા. તેમજ અન્ય પણ કેઈ વિદ્વાનોએ પોતાનો અમૂલ્ય લોગ આપી, સંગીત દ્વારા હિંદુ જાતિની સેવા કરી અને અલોપ થતી સંગીત-વિદ્યાને પ્રકાશમાં આણી.

સંગીતની વિશ્વપ્રિયતા—સંગીત મનુષ્યોને જેટલું પ્રિય છે, તેટલુંજ પશુ-પંખીઓને પણ પ્રિય છે. ખાસ કરીને હાથી, હરણુ, કોયલ ને નાગ વગેરેને સ્પષ્ટ વાચા નહિ હોવા છતાં, સંગીત શ્રવણ માત્રથી, તેઓ આનંદિત થઈને પોતાની જાતને ધન્ય માને છે. શ્રી મગધેશ્વર શ્રેણિક મહારાજના પુત્ર ને ૫૦૦ મંત્રીઓના ઉપરી તથા ચાર બુદ્ધિના નિધાન, શ્રી અભયકુમારના ચરિત્રમાં એવો ઉલ્લેખ આવે છે કે—શ્રી ઉદાયી રાજાએ મદોન્મત્ત હાથીને સંગીત કળાથી શાંત કર્યો હતો. પરમાર્હત શ્રી કુમારપાલ મહારાજના દરબારમાં, હરણુ જેવા બીકણમાં બીકણ પ્રાણીને સંગીતના પ્રભાવથી હઝારોની મેદની વચ્ચે ઉપસ્થિત કરવામાં આવ્યું હતું. નાગો તેમજ સર્પો પણ સંગીતકળાથી ડોલે છે ને વશ થાય છે. એટલે કે—સંગીત સૌ કોઈને પ્રિય હોવાથી સંગીતકળામાં વિશ્વવલ્લભતા-વિશ્વપ્રિયતા સમાયેલી છે, એમ સૌ કોઈને કબુલવું પડે તેમ છે.

પરાધીન ને સ્વાધીન સંગીત—બીન, સારંગી, વીણા તંબુર, સતાર દિલરૂઆ ને શ્રીડલમાં, ખરી સંગીતવિદ્યા દીપી નીકળે છે; પરંતુ હારમોનીયમ જેવા બાંધેલા વાજાંત્રમાં, તેવા પ્રકારની સુરાવટ નહિં હોવાથી, દીપી નીકળતી નથી. હારમોનીયમ વગાડી ગાવું એ પરવશતાભર્યું ગીત છે. સ્વતંત્ર

સુરથી ગાવું એજ ખરું કઠીન છે, અને તે વિદ્યા ગુરૂઓના પ્રેમ કે સેવા સિવાય સાંપડતી નથી; માટે સંગીતનિષ્ણાત ગુરૂઓની સેવા ને પ્રસાદથી પ્રાપ્ત થયેલ વિદ્યાદ્વારા અનુભવ-સિદ્ધ કરેલા રાગથી, સ્વતંત્ર રીતે શાસ્ત્રીય પદ્ધતિ અનુસાર ગાવું, તેજ ખરું સ્વાધીન સંગીત છે.

સંગીતનો પ્રચાર—વળી હાલમાં દરેક કોમમાં શાસ્ત્રીય સંગીતનો પ્રચાર વધતો જાય છે, તેમ અમારી જૈન કોમ પણ ભક્તિપ્રધાન શાસ્ત્રીય સંગીત પ્રત્યે પ્રેમાળુ બનતી જાય છે. ગમે તેમ હોય પણ ખરું સંગીત તો શાસ્ત્રીય સંગીત જ છે, જે પ્રભાવિક, તેજસ્વી તેમજ કઠીન પણ છે. આ એક પ્રજાનો જાગૃતિકૃપ અવાજ છે. શાસ્ત્રીય સંગીતના જાણકારો તથા તેની મહત્તા સમજાવનારાઓ ઘણા ઓછા હોવાથી, આપણે ઘણા પછાત છીએ. મૂળ પદ્ધતિને મૂકી દઈને ખેસુર, ખેતાલ, કે હારમોનિયમ વગાડી, તેની રાહ ગાવાની પૃથા સારી કે ઇષ્ટ નથી. સમય પલટાતાં, જ્યારે પ્રજાને ખરી વસ્તુસ્થિતિ સમજાશે, ત્યારે તે પૃથા પ્રજામાંથી નાબુદ થશે અને શાસ્ત્રીયપદ્ધતિનું સંગીત, પોતાનું અવિચલ સામ્રાજ્ય પુનઃ જમાવશે. અસ્તુ.

‘જિનસંગીતસરિતા’ એટલે ?—રાગ દ્વેષ વગેરે અંતરંગ શત્રુઓને જીતનારા પરમાત્માના સુંદર ગીત-ગાનોની નદી. એટલે કે, જિન=જિનેશ્વરદેવ, તેમનું સંગીત=તેમના ગુણગાનોની સ્તવનાવાળાં સ્તવનો, તેની સરિતા=તે સ્તવનો-રૂપી સુધારસથી પરિપૂર્ણ નદી. અર્થાત્ શ્રીજિનેશ્વર ભગવં-તોની સ્તવના દ્વારા ભક્તિરસનું પાન કરાવનારી નદી.

વિષયનિર્દર્શન—નદીમાં જેમ તરંગો-ઢહોડો હોય તેમ, આ ‘જિનસંગીતસરિતા’માં ચાર તરંગ છે. જેમાં રાગ—

રાગણીયુક્ત શાસ્ત્રીય પદ્ધતિનાં સ્તવનો ઉપર વધુ ધ્યાન આપવામાં આવેલું છે. કારણ કે, -રાગ-રાગણીની મહત્ત્વ દર્શાવનારાં ઘણાં જ અદ્ય પુસ્તકો જૈનોમાં છે. ચાલુ જમાનાને અનુકૂળ, ચાલુ તરજોનાં સ્તવનોનો પણ આમાં સમાવેશ કરેલો છે.

ખેલા તરંગમાં—કૂલ ૪૦ સ્તવનો છે. તે પૈકી શરૂઆતનાં ૧૬ સ્તવનો, તે તે રાગની પૂરતી માહિતી ને નોટશન સહિત આપેલાં છે. સંગીતમાં રાગની સાથે લય, તાલ ને સુરનો મુખ્ય આધાર છે. તે તાલ લય ને સુર સંભાલીને ગાવું, અર્થાત્ તાલ લય ને સુરની મર્યાદામાં ગાવું તેનું નામ શાસ્ત્રીય સંગીત છે. માટે આ પુસ્તકમાં સ્તવનો, રાગ, તાલ, લય ને સુરની સમજ સાથે આપેલાં છે. વળી વિશેષતા એ છે કે-નવીન તર્જોવાળાં સ્તવનોને પ્રાચીન રાગમાં પણ ઉતાર્યાં છે; જેથી પ્રાચીન તેમજ નવીન રાગના-તર્જોના રસિકો પણ આનાથી લાભ ઉઠાવી શકે છે.

ખીન્ન તરંગમાં—પણ ચાલુ સીનેમા તથા નાટકોની નવીન તર્જો ઉપરથી બનાવેલાં ૫૬ સ્તવનોનો સમાવેશ થાય છે. જે પૈકી કેટલાંક ઔપદેશિક તથા તીર્થોનાં પણ છે. આમાં પ્રાયઃ ઘણીખરી નાટક-સીનેમાની તર્જો આવી જાય છે. પ્રજાની આકર્ષક તર્જો ઉપરથી આકર્ષક શૈલીયે રચાયેલાં આ સ્તવનો છે. તેમાં ભાવ પણ ઘણો જ સુંદર સરળ ને વ્યવસ્થિત રીતે ગોઠવેલ છે. જેથી આ સ્તવનો ઘણાં જ લોકપ્રિય નિવડ્યાં છે. છપાઇને પ્રકાશિત થતાં ખેલાં જ લોકોની ઉપરા ઉપરી થતી માંગણીઓએ જ આની લોકપ્રિયતાને પુરવાર કરી દીધી છે.

ત્રીજા તરંગમાં—“નૂતન જિન સ્તવન ચોવીશી”

આપવામાં આવી છે. આમાં ક્રમશઃ ૨૪ તીર્થંકરોનાં જીવંત રાહવાળાં ૨૪ સ્તવનો છે. જે ઘણાં જ ભક્તિરસ ભર્યાં અનેક અર્થવાળાં, પ્રાસાદ ગુણવાળાં અને ભાવભીનાં છે. કેટલાક કહીને તેમજ અનેકાર્થક શબ્દોની ટીપ્પણી આપી, અનેક અર્થવાળા ભાવને પણ સરળ બનાવવા પ્રયાસ કરેલ છે. ચોવીશી પુરી થયા પછી “કલ્યાણક-પચ્ચીશી” યાને ૨૪ તીર્થંકરનાં ૧૨૦ કલ્યાણક તિથિનું સ્તવન આપેલ છે. જેમાં દરેક તીર્થંકરના ચ્યવન-જન્મ-દીક્ષા-કેવળજ્ઞાન ને નિર્વાણ(મોક્ષ) ની તિથિનું વિધાન છે. આ રીતે ત્રીજો તરંગ પુરો થાય છે.

ચોથા તરંગમાં—“શ્રીજિનસ્તુતિચતુર્વિંશિકા”

દેરાસરમાં પ્રભુજી પાસે બોલવાની ૨૪ તીર્થંકરોની ૨૪ સ્તુતિઓ આપી છે. જે શિખરિણી જેવા મનોહર છંદમાં રચાયેલી છે. આમાં પણ પ્રાસાદગુણ, અર્થગાંભીર્ય, પદ-લાલિત્ય પદે પદે ઝળકે છે. દરેક સ્તુતિમાં તે તે તીર્થંકરના નામની સાર્થકતા પણ દર્શાવી છે. પ્રાન્તે નોટશનવાળી ચોપડીઓમાં ‘સંસ્કૃત-સ્તુતિમંજુષા’ ને ચોવીશ જિનનું ‘ચૈત્યવંદન’ આવેલ છે. તથા નોટશન શિવાયની ચોપડીઓમાં-પંડિત શ્રી વીરવિજયજી કૃત ‘સ્નાત્ર પૂજા’ વિધિ સહિત આપી ચતુર્થ તરંગ સમાપ્ત કરેલ છે.

નાટક-સીનેમાના ગાયનો ઉપરથી સ્તવનો કેમ બનાવાય?—આનો પ્રત્યુત્તર એ છે કે,—હાલમાં જમાનાને અનુસરી નાટક-સીનેમા વગેરેનાં શૃંગારી ગાયનો વધુ ગવાય છે. અસલ રાગમાં કુમરીઓ તથા શૃંગારમય ચીજો ઘણી બેવામાં આવે છે. કેટલાંક ગાયનોમાં ઉપરથી ભક્તિરસનો

ઓપ હોવા છતાં, અંદર ઝેરીલો શૃંગારરસ રેડાયેલો જોવામાં આવે છે, તથા કેટલાંક તો જૈનધર્મથી વિરુદ્ધ હોય છે. આત્મા નિમિત્તવાસી હોવાથી, શૃંગારરસવાળાં ગાયનો સાંભળવાથી, ગાવાથી, યા તેવી ધૂન હૃદયમાં જામવાથી, પ્રજ્ઞ શૃંગારી બની શુદ્ધ જીવનને વેડપી ન નાંખે, તેની ખાતર તેજ નાટક સીનેમાં આદિના ગાયનો (તરજો)ને જો ભક્તિરસમાં ઉતારવામાં આવે તો, ધૂન કાયમ રહેવા ઉપરાંત ભાવ બદલાઈને ભક્તિરસનું સેવન થાય. આથી પણ ચાલુ જમાનાના ગાયનોના રસિક આત્માઓને ડુબવાને બદલે તરવાનો એક સરલ માર્ગ મળી આવે છે, અને શુદ્ધ સંસ્કાર પેદા થાય છે. આવા દૃષ્ટિબિંદુને લક્ષ્યમાં લઈને જૈન મુનિ મહારાજઓએ જમાનાને અનુસરીને, કેવળ ઉપકાર દૃષ્ટિથી, ભક્તિ-વૈરાગ્ય-ફરજી ને શાંતરસથી ભરપુર-સ્તવનો બનાવવાં શરૂ કર્યાં છે.

કર્તા ને કૃતિનો પરિચય—તેમાં વિદ્વદ્વચ પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી દક્ષવિજયજી મહારાજશ્રીનાં રચેલાં ગીતો-ગાયનો-સ્તવનો પ્રથમ શ્રેણિએ આવે છે. જેઓ શ્રી પરમપૂજ્ય, શાસનસમ્રાટ બાળપ્રજ્ઞચારી, મહાપ્રતાપી, પ્રાતઃસ્મરણીય જગદ્ગુરૂ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્વિજય-નેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીના પદ્મલંકાર વ્યાકરણવાચસ્પતિ, કવિરત્ન, શાસ્ત્રવિશારદ અનેક વ્યાખ્યાતા પૂજ્ય જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય લાલણ્યસૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીના શિષ્યરત્ન છે. જેઓ ન્યાય વ્યાકરણ ને સાહિત્યના સારા વિદ્વાન્ છે. જેઓ અનેક ગ્રંથોના રચયિતા તેમજ સંપાદક છે. તેમનાં બનાવેલાં સ્તવનો ભાવભરીનાં, અર્થયુક્ત, સરળ, પ્રાસમય ને ભક્તિરસથી ભરપુર છે.

પૂજ્ય મુનિરાજશ્રી દક્ષવિજયજી મહારાજની કવિત્વ શક્તિ કોઈ અળોડ છે. તેઓશ્રીની કૃતિમાં નથી કોઈની નકલ કે નથી કોઈનો ઉતારો. સ્વતંત્ર શબ્દની પોતાની રચના જ છે. જે માનવ હૃદયમાં અનેરો ભાવ પેદા કરે છે. તેઓ કોઈ કવિકુલકિરિટ કે કવિરત્ન નથી, છતાં તેમની રચના ‘કવિરત્ન’ કહેવાને મનને પ્રેરે છે. “કવિ જન્મે છે પણ કવિ બનતો નથી” આ વૃદ્ધોક્તિને તેમણે સત્ય ઠરાવી છે. કુદરતે તેમણે કવિત્વશક્તિને અપનાવી છે. તેમની ઉમ્મર જોતાં ઘણીજ લઘુ વયમાં અદ્ભૂત કવિત્વશક્તિ વિકસાવી છે, તે ખરેખર કુદરતી બક્ષીસ છે. વળી મહાન્ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયલાવણ્યસૂરીશ્વરજી મં० જેવા સમર્થ વિદ્વાન્ ગુરુદેવનો સમાગમ હોવાથી ‘સોનું’ ને ‘સુગંધ’ જેવો યોગ પ્રાપ્ત થયો છે. આ ‘શ્રી જિન સંગીત-સરિતા’ નાં સ્તવનો તાલ લય ને સુરને અનુસરીને વ્યવસ્થિત રીતે બનેલાં છે. આવી વિદ્વત્તાલરી અપૂર્વ કૃતિનો લાભ સમાજ-ને સાંપડે છે, તે ખરેખર સફલાગ્યનો જ વિષય છે. અસ્તુ.

ઉપસંહાર—હું એક વ્યાપારી લાઈનનો જૈન માનવી છતાં, દેવગુરૂ કૃપાએ જે કાંઈ મેં શાસ્ત્રીય સંગીતવિદ્યા સંપાદન કરી છે, તેમાંથી કાંઈક, પુનીત શ્રી જૈન સમાજ સમક્ષ રજુ કરી, સેવા બજાવવા હું લાગ્યથાળી બન્યો છું. અને હજુ પણ અનેક શુભ કાર્યોમાં મારી અદ્યપ શક્તિનો ઉપયોગ થાય એજ પ્રભુ પાસે પ્રાર્થું છું. આ પુસ્તકમાં ઘણા સારા રાગોનો તથા તાલોનો સમાવેશ થાય છે, છતાં ઘણા રાગો તથા તાલો બાકી છે, તે અવસરે સમાજને જોઈ રજુ કરવાની ભાવનાને સેવી રહ્યો છું. સંગીતના શોખના

પરિણામે બાદ્યાવસ્થાથી જ સંગીત તરફ મારું મન પ્રેરાયું હતું. શરૂઆતનો અભ્યાસ અનેક સ્થળે કર્યો. આખરે શાસ્ત્રીય સંગીત શિવાય સંગીતનું ખરું રહસ્ય સમજાતું નથી, એમ જણાયાથી, શાસ્ત્રીય સંગીતનો માર્ગ ગ્રહણ કર્યો. તેમાં પ્રાથમિક અભ્યાસ પ્રોફેસર ગજનન વિશ્વનાથ(પંચીકર) પાસે ઘાટકોપર ઘણો વખત કર્યો. બાદ મેઘજી ઉસ્તાદ પાસે પણ થોડો વખત અભ્યાસ કર્યો હતો. વિશેષ તાલિમ માટે, છેલ્લાં ત્રણ વર્ષ, સંગીત મહામહોદય પૂજ્ય સંગીતાચાર્ય ‘પંડિત શ્રી ઓંકારનાથજી’ ઠાકુર પાસે, વિદ્યા સંપાદનનો અમૂલ્ય સમય સાંપડ્યો હતો. શ્રીયુત પંડિતજીએ પ્રેમપૂર્વક આપેલી તાલીમથી સંગીતની દિશામાં વધારો થયો, અને ઘણો ખરો માર્ગ સરળ થયો. ગુરુભાઈ શ્રીયુત શિવકુમારે પણ કેટલાક રાગોની સમજ આપી છે. તે બદલ સર્વ વિદ્યાગુરુઓ તથા ગુરુબંધુનો અતિ ઉપકાર માનું છું. ખરે તેમનો હું ઋણી છું, અને તે સર્વેનો ઉપકાર જીંદગી પર્યંત ભૂલાય તેમ નથી. આ પ્રસ્તાવના લખવાનું માન ૫૦૫૦ આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયદાવણ્યસૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીને જ ઘટે છે, કારણ કે તેઓશ્રીના આશિર્વાદથી હું આ લખવા બાગ્યશાળી નિવડ્યો છું. માટે તેઓશ્રીને પણ અનહદ ઉપકાર માનતો; તથા આ પ્રસ્તાવનાના વાંચકો, ભક્તિપ્રધાન શાસ્ત્રીય સંગીતના પ્રેમી ને રસિયા બનો, અને તે દ્વારા આત્માનું કલ્યાણ સાધો, એવી આશા રાખતો વિરમું છું. પ્રાન્તે, અજ્ઞતાથી કે દ્રષ્ટિદોષથી કાંઈપણ ભૂલ કે સ્ખલન થઈ હોય તે બદલ ક્ષમા ચાચું છું. સુરેષુ કિં બહુના. શુભં ભવતુ.

પ્રકાશકીય નિવેદન.

— * —

અમારે સહર્ષ જણાવવું જોઈએ કે, સૂરિસમ્રાટ તપા-
ગચ્છાધિપતિ પરમપૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય નેમિ-
સૂરીશ્વરજી મંશ્રીના શિષ્ય પૂજ્ય મુનિરાજ શ્રી ચંદ્રપ્રભ-
વિજયજી મહારાજશ્રી આ ‘જિન સંગીત સરિતા’ ના
સહાયક વર્ગના સદ્ગુપદેશક છે. તથા શાસ્ત્રીય સંગીતકલા-
કાર સંગીતરત્ન પ્રો. લક્ષ્મીચંદ મોહનલાલ શાહે,
નોટેશન તથા પ્રસ્તાવના આદિ લખવામાં, નિઃસ્વાર્થ સેવા-
લાભે ખૂબ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે. જેઓ ધાર્મિક ઓચ્છવોમાં
અવાર નવાર સારી સેવા નિઃસ્વાર્થલાભે બળવે છે અને
શાસ્ત્રીય સંગીતયુક્ત ભક્તિરસથી જનતાને ડોલાવે છે.
જેઓ એક સુખી તથા કુશળ વ્યાપારી હોવા છતાં નૈસર્ગિક
ભક્તિયુક્ત સંગીતથી સમાજની અપૂર્વ સેવા બળવી રહ્યા
છે. ખરે આ તેમનો પ્રયત્ન પ્રશંસનીય ને આદરણીય
છે. તથા સહાયક મહાનુભાવોએ ઉદારતાથી જે સહાય
સમર્પી છે, તે પણ અનુમોદનીય છે. અસ્તુ.

તા. ક.-આ શ્રી જિન સંગીત સરિતાની કુલ ૨૦૦૦ પ્રતિઓ (ચોપ-
ડીઓ) છપાવી છે, તે પૈકી ૫૦૦ પ્રતિઓમાં નોટેશન તેમજ તેને લગતી
શાસ્ત્રીય સંગીત અનુસાર પૂરતી માહિતી સહિત શરૂઆતનાં ૧૬ સ્તવનો
આપેલાં છે, અને પ્રાન્તે ‘સંસ્કૃત સ્તુતિ મંજુષા’ (વિવિધ તીર્થોની
સ્તુતિઓ) તથા ચોવીશ જિનનું ચૈત્યવંદન આપેલ છે; ત્યારે ૧૫૦૦ પ્રતિ-
ઓમાં નોટેશન નથી પરંતુ પ્રાન્તે પંડિત શ્રી વીરવિજયજી કૃત વિષ્ણુ
સહિત ‘સ્નાત્ર પૂજા’ આપવામાં આવી છે, માટે ગ્રાહકોએ ઉપયુક્ત
આબત ધ્યાનમાં લઈ ખુલાસાપૂર્વક ચોપડીઓ મંગાવવી.

વિષયાનુક્રમણિકા.

પ્રથમ તરંગ. (નોટશન વિભાગ)

સંખ્યા. મુખકું (આદિ ચરણ). રાગ. તાલ. ક્યા પ્રભુનું પૃષ્ઠ
સ્તવન.

૧	જિનવર ચંદ સહાષ. યમન.	ત્રિતાલ.	૮	૧
૨	જિયા જિન નૈના નંદન. ખંખાવતી.	,,	૨૩	૩
૩	ભવ તીરે કરો નાવ. } ભૈરવી. દાદરા. ૨૪			૬
	(રાહ-અખ તેરે સિવા). }			
૪	ખિનતિ મોરી કાહેકો. અડાણા.	ત્રિતાલ.	સામાન્ય.	૯
૫	મહાવીર સ્વામી અરજ. ભૈરવ.	એકતાલ.	૨૪	૧૧
૬	વહાલું વહાલું લાગે... } ભૈરવી-મિશ્ર. કેરવા. ૨૪			૧૩
	(રાહ-ધીરે ધીરે આરે). }			
૭	શાંતિજિણુંદા આનંદકંઠા. માલકોષ	જપતાલ.	૧૬	૧૫
૮	જિનજીકી મૂરતિયાં મોહે. દુર્ગા.	ત્રિતાલ.	સામાન્ય.	૧૭
૯	ભગવાન જીવન સાથી છે. } ભીમપદ્માસ- } કેરવા	,,		૧૮
	(રાહ-ધનવાન જીવન.) }	મિશ્ર		
૧૦	જપકે જિણુંદા નામકે. હરચારી કાનડા.	ત્રિતાલ	,,	૨૦
૧૧	શ્રદ્ધારૂપ જીવન પીયકારી. કાશી(હોરી). દીપચંદી. હોરીનું			૨૨
૧૨	હે સ્વામ સ્યામ સબોના } ભીમપદ્માસ- } કેરવા તથા } ૨૨			૨૫
	(રાહ-હે ચાંદ છુપ ન) }	મિશ્ર	દાદરા	
૧૩	નાથ અધાષ ભાઈ! દેવાગરિ. ધીમોત્રિ.			
	(તિલવાડા) } વધાઇનું.			૨૮
૧૪	મોરે અંગન વીર જિનજી. જયજયવંતી.	ત્રિતાલ.	૨૪	૩૧
૧૫	આદિ જિણુંદ તારી. } તિલકકામોદ- } કેરવા તથા } ૧			૩૨
	(સમજી જવાઅદારી-રાહ) }	મિશ્ર	લાવણી	

સંખ્યા. મુખડ'(આદિ ચરણ). રાગ. તાલ. કયા પ્રભુનું પૃષ્ઠ
સ્તવન.

૧૬ ગાળે ગંભીરા મેઘ.	આશાવરી.	ત્રિતાલ.	સામાન્ય.	૩૫
૧૭ અજર અમર ચર્ધ જા.	માલકોષ.	,,	૨૪	૩૮
૧૮ પ્યારી પ્યારી મૂગતિ.	પટદીપ.	,,	૨૩	૩૯
૧૯ તેજે તુંહિ હૈ તરની.	ભૈરવી.	,,	૨૪	૪૧

II નોટશન વિભાગ સંપૂર્ણ II

૨૦ વંદો વંદો જિણુંદ.	કાશી.	ખેમટો.	શ્રીવીર જન્મનું.	૪૩
(નાચો નાચો પ્યારે-રાહ)				
૨૧ શ્રી વીરજન્મની સુંદર.	માઠ.	હોંચ.	,,	૪૪
૨૨ જગતકો તારને વાલે	માઠ-મિશ્ર.	ખેમટો.	સામાન્ય.	૪૫
(જીવનકી નાવ ના-રાહ)				
૨૩ હે જિનજી તારોજી મુઝે.	મહાર.	ત્રિતાલ.	,,	૪૫
(બરસો રે બરસો રે-રાહ)				
૨૪ જિનરાજ બજન કર.	માઠ.	ખેમટો.	,,	૪૬
(તું રામ બજન-રાહ)				
૨૫ પલ પલે પાસ પ્રભુ.	તિલંગ.	ત્રિતાલ.	૨૩	૪૭
(બન ચલે રામ-રાહ)				
૨૬ ધરલે ધીર બજલે વીર	ભૈરવી.	કેરવો.	૨૪	૪૭
(કરલે કામ બજલે-રાહ)				
૨૭ અંજિયાં રંગ રંગીલી	માઠ.	લાવણી	૨૪	૪૮
(ફુનિયા રંગરંગીલી-રાહ)				
૨૮ સુની સુની રે પુકાર.	રાગિની-	કહરવા	૨૨	૪૮
(સુની પડી રે-રાહ)	કાશી	(કેરવા)		
૨૯ પ્યારે ! ભવકા બંધન.	રાગિની-	કહરવા	સામાન્ય.	૪૯
(બંદે ! નાવકા લંગર-રાહ)	ભાટિયાલી	(કેરવા)		
૩૦ મૈં તો મૂરતિ જીહારં.	રાગિની-	કહરવા	સામાન્ય.	૪૯
(મૈં તો આરતિ-રાહ)	ગરબા	(કેરવા)		

સંખ્યા. મુખડું(આદિ ચરણ). રાગ. તાલ. કયા પ્રભુનું પૃષ્ઠ
સ્તવન.

૩૧	મેરે લીયે સાંઈ તું. } મિશ્ર- } ચલતી. સામાન્ય ૫૦ (તેરે લીયે લાઈ હું-રાહ) } કાલિંગડો. }		
૩૨	વીર જિણુંદા પૂનીમ. માલકોપ. જપતાલ. ૨૪ ૫૦		
૩૩	વીરજી તેરે પાંવોંમેં. અડાણા. ત્રિતાલ. ૨૪ ૫૧		
૩૪	સૌભાગી ! આદિ. સારંગ. ,, ૧ ૫૧		
૩૫	જિનરાજ તોરી બંદગી. સુરમહાર. ,, સામાન્ય. ૫૧		
૩૬	ધારા સિદ્ધગિરિ મંડન. સોરઠ. ,, સિદ્ધગિરિનું. ૫૨		
૩૭	સિદ્ધગિરિ દર્શન પુણ્યે. } ભીમપલાસ. કેરવા. ,, ૫૩ (તુમ્હીને મુઝકો-રાહ) }		
૩૮	વિમલાચલકો ભવિ ! } બિહાગ. { ખેમટો યા } ,, ૫૩ (જમુના તટ પે-રાહ) } { ત્રિતાલ }		
૩૯	સિદ્ધાચલ જના. તિલકકામોદ-મિશ્ર. કેરવા. ,, ૫૪		
૪૦	પૂજે પ્રભુમે પ્રથમ. ભૈરવી. ત્રિતાલ. ૧ ૫૫		

—૩૩ દ્વિતીય તરંગ. ૩૩—

૪૧	મન બગિયામેં મહાવીર. મેરી બગિયામેં કુઠે. ૨૪ ૫૬		
૪૨	તીર્થ સિદ્ધાચલપેં જના. દૂર હટો યે દુનિયાવાલે. સિદ્ધાચલનું. ૫૭		
૪૩	અરિહારે ! તેરે સિવા. પપીહારે મેરે પિયાસે. સામાન્ય. ૫૭		
૪૪	આ દુનિયા તજી જવડા? ધર ધરમેં દીવાલી હૈ. ,, ૫૮		
૪૫	હે ભવિયાં બળે વીરને. ,, દીવાલીપર્વનું. ૫૮		
૪૬	જિનરાજ રવિ પૂજન. કુછ યાદ રહેં તો સુનકર. સામાન્ય. ૫૯		
૪૭	જિનરાજ મુઝે પાવન. ,, ૫૯		
૪૮	મુખકે વિધાયક હો ! તુમકો મુખારકે હો. ,, ૬૦		
૪૯	મીલે જમતકે નાથ. ચલે પવનકી ચાલ. ,, ૬૦		
૫૦	ચમકે રહા તન પ્રભુકો. ગુજર ગયા વહ જમાના. ,, ૬૧		
૫૧	ઓ ! પંખિડા ! જાળે. પારેવડા ! જાળે વીરાના. ૨૨ ૬૧		
૫૨	વીર વિભુનાં સંભારણાં. બાળપણનાં સંભારણાં. ૨૪ ૬૨		

સંખ્યા.મુખકું(આદિચરણ). રાહ(તર્જ). કયાપ્રભુનું સ્તવન.૫૪

- ૫૩ પ્રભુજી તમારી સાથે. મનને સુષુદ્ધિ સાથે. સામાન્ય. ૬૨
 ૫૪ વીતરાગદેવ અમારે છે. ધનવાન જીવન માને છે. વીતરાગનું. ૬૩
 ૫૫ અમારાં મનપંકજ. અમારા મનમંદિર. સામાન્ય. ૬૩
 ૫૬ તું જિનજી જિનજી બોલ. તું ચુપકે ચુપકે બોલ. સામાન્ય. ૬૪
 ૫૭ નાથ ! જીવન સહારા. મોસમ સહોના સહોનારે. „ „
 ૫૮ સુહાથે સુરત આજ તોરી. ન જાને કિધર આજ મોરી „ ૬૫
 ૫૯ માયાકે રંજ ભૂલો ભૂલો. જૂલેકે સંગ જૂલો જૂલો મેરે. ૨૪ „
 ૬૦ એક તુંહિ આધાર, જિણુંદા! એક નયા સંસાર બસાલે. સામાન્ય. ૬૬
 ૬૧ ઉપકારી વિશ્વકેરા, પ્રભુજી. ભૂલવા મને કહોછો. પંચજિનનું. ૬૭
 ૬૨ કૈસે મિલોગે જિનવર કૈસે. કૈસે છીપોગે અબ તુમ. સામાન્ય. „
 ૬૩ પ્રભો સદ્ય હૃદય પટ બોલ. બીના મધુર મધુર કુછ. ૨૪ ૬૮
 ૬૪ જિનવરીયારે જિનવરીયા. સાંવરીયારે સાંવરીયા. સામાન્ય. „
 ૬૫ ઉમંગે સમ ઉજવો ભવિયાં. દીવાલી ફીર આ. શ્રીવીરજનમનું. ૬૯
 ૬૬ મહાવીર જપી નામ. હૈયામાં ધરી હામ, તું કાંઈ. ૨૪ „
 ૬૭ દેશો દિલાસા દિલવર. લેશો નિશાસા પરણેતરના. „ ૭૦
 ૬૮ પ્રભુમું પ્રેમે વીર જિણુંદા! બંદે ! જીવન હૈ સંગ્રામ, બંદે! „ „
 ૬૯ પાર્શ્વજિણુંદ ભવપાર. મીઠા લાગ્યા છે મને આજના. ૨૩. ૭૧
 ૭૦ થંબણ મંડણસ્વામ કંઈ. નાગર વેલીયો રોપાવ. „ ૭૨
 ૭૧ નેમસે કોઈ મીલાદે, મુઝે. રામસે કોઈ મીલાદે મુઝે. ૨૨ „
 ૭૨ નમો નેમિ જિણુંદ. ચને જોર ગરમ. પરીલી મંડન-„ ૭૩
 ૭૩ પ્રતિષ્ઠાદિનઆમયાઉમદા. દીવાલી ફીર આ ગમ સજની. ૧૬ „
 ૭૪ મુક્તિ મંદિરમેં જાના હાં. પિયા મિલનકો જાના. „ ૭૪
 ૭૫ જવું છે ભવસિંધુને તીર. જવું છે જમુનાજીને તીર. „ „
 ૭૬ જીવન આધાર જિનવરને. જનારા જાયછે તું ક્યાં (ગઝલ). ૧ ૭૫
 ૭૭ ઝગઝગતા ઝગડીયા, તીથેશ. બચપનકા યાદ આયા. „ „

સંખ્યા.મુખડ'(આદિ ચરણુ). રાહ(તજી) કયાપ્રભુનું સ્તવન.૫૪

- ૭૮ ઝગડિયાના આદિજિનને. કાલી કમલીવાલે પુમપે. ,, ૭૬
 ૭૯ કાવિમંડળુ દુરિત ખંડળુ. રાગ-સર શીશીકી તમના. ,, ૭૭
 ૮૦ જીવનકે સહારે હય, આહા. સાવનકે નજરે હય. સામાન્ય. ૭૮
 ૮૧ ભોર ભઘ જીવન ઉજારી. કોટ ગઘ પાપન. સામાન્ય. ૭૮
 ૮૨ ઓ મુક્તિ વાલે ! મુક્તિ. ઓ જીને વાલે ! હંસ્તે. સામાન્ય. ૭૯
 ૮૩ આજ લીલા દેર, હુછ. આજ મારે ઘેર, થાય. ,, ૭૯
 ૮૪ પ્યારે પ્યારે જગકે સહારે. પ્યારે પ્યારે સપને હમારે. ,, ૮૦
 ૮૫ એક સહારા તેરા જિનજી. એક સહારા તેરા પ્રભુજી. ,, ૮૦
 ૮૬ આયા દાર પુમહારે દાદા. આયા દાર પુમહારે રામા. ,, ૮૧
 ૮૭ વહાલી લાગે છે મને. મીઠા લાગ્યા છે મને. અષ્ટમ્ર. પુખનું. ૮૧
 ૮૮ જગાદે જગાદે લમારે. જગાદે જગાદે કિનારે. ઔ. સામાન્ય. ૮૨
 ૮૯ ચેત સકે કો ચેતલે ચેતન. બંદે જીવન હૈ સંગ્રામ. ઔ. ,, ૮૩
 ૯૦ ભજ ભજરે જિન સુખન ચલ ચત્રરે નવ જવાન. ઔ. ,, ૮૪
 ૯૧ નવપદકા ધરો ધ્યાન. ,, શ્રીસિદ્ધચક્રનું. ૮૪
 ૯૨ નવપદ ધ્યાનો ભવિયાં ? રખિયા બંધાવો ભૈયા ? ,, ૮૪
 ૯૩ સખતજકે, ચિત્ત ધરો. ગોકુલકે, વીર જપો. ,, ૮૫
 ૯૪ સારા જગકો મોહે. કાન્હા સખકો મોહે. સામાન્ય. ૮૫
 ૯૫ તું મેરા સૈયા, મૈ દાસ. તું મેરી મૈયા, મૈ લાલ. સામાન્ય. ૮૬
 ૯૬ સાચો છે (૨) તુંહિ. ચોર છે ચોર છે ચારે બાજુ. સામાન્ય. ૭૭
 ૯૭ પદ્મપ્રભ પદ-પદ્મે હું. મીઠા લાગ્યા છે. બર. મં. ૬ ૮૭
 ૯૮ ગોધરામંડન વંદો. કિસને છીનાહૈ મેરા. પ્રતિષ્ઠા. ૧૬ ૮૭
 ૯૯ વીરજિનેશ્વર, જગ. મીઠા લાગ્યા છે મને. જન્મનું- ૨૪ ૮૮

॥ દ્વિતીય-તરંગ સમાપ્ત ॥

તૃતીય તરંગ.

* શ્રી નૂતન જિન સ્તવન ચોવીશી. *

સં. મુખડં (આદિ ચરણ). રાહ. કયાપ્રભુનું સ્તવન. પૃષ્ઠ.

મંગલાચરણ.	હરિગીત છંદ.	૯૦
૧૦૦ કેસરિયા નાથકા વંદન. મઝલ.	શ્રી કેસરીયાજીનું ૧.	૯૧
૧૦૧ મૂર્તિ તારી નિર્વિકારી. પૂછે મને તો હું કહું.	૨	૯૧
૧૦૨ સંભવદેવને વસાવ. નામરવેલીયો રોપાવ.	૩	૯૨
૧૦૩ જિણુંદ ચંદ વાણી. જેવો કરે છે કરણી.	૪	૯૩
૧૦૪ સેવો સેવો પ્રેમેરે પ્રાણી. જાઓ જાઓ, એ મેરે સાધુ.	૫	૯૩
૧૦૫ પ્યારા જ્ઞાન ખજાના. બાબા ! મનકી આંખે.	૬	૯૪
૧૦૬ જગતમાં દેવ સાચો તું. હૃદયમાં રનેહ (ગઝલ).	૭	૯૫
૧૦૭ મૈં ચંદ્ર પ્રભુ મુખચંદ. મૈં બનકી ચિડિયા બનકે.	૮	૯૬
૧૦૮ ભવી...યા...સુવિધિ. પૂજારી મોરે મંદિરમેં.	૯	૯૭
૧૦૯ શીતલનાથ રહો મોરે. બાલમ આયે બસો મોરે.	૧૦	૯૭
૧૧૦ નિત આપો, શ્રેયાંસનાથ. ઝટ જાઓ ચંદનહાર લાવો.	૧૧	૯૮
૧૧૧ વસુપૂજ્ય રાય જ્યા. મથુરામાં ખેલ ખેલી આવ્યા.	૧૨	૯૯
૧૧૨ વિમળદર્શન મળી ગયું.	{ શુભશુભ અમારું ઉડી ગયું. ૧૩ અથવા-કાલી કમલી વાલીયાં.	૧૦૦
૧૧૩ મૈં વંદું અનંત ગુણ. મૈં અરજ કરું શિર નામી.	૧૪	૧૦૧
૧૧૪ સાચું શરણ જિનધર્મ. વહાલું વતન આ વહાલું.	૧૫	૧૦૨
૧૧૫ શાંતિદાયક શાંતિ જિન. તુમ્હોને મુજકો પ્રેમ.	૧૬	૧૦૨
૧૧૬ કુંથુનાથજી પ્યારા. વાસુપૂજ્ય વિકાસી,	૧૭	૧૦૩
૧૧૭ અરજ અરજિનજી મારી. આપ અવિચલનામી છો.	૧૮	૧૦૪
૧૧૮ મઘી-નાથ અનાથ. મેરે મોલા જુલાબો મદીને.	૧૯	૧૦૫
૧૧૯ મુનિસુવતરવામી વિભુને. કાલી કમલીવાલે તુમખે.	૨૦	૧૦૬
૧૨૦ નમી નમીને નમિજિન. નદી કીનારે બૈઠકે આવો.	૨૧	૧૦૭

સંખ્યા. મુખકું (આદિ ચરણ). રાહ (તર્જ). કયા પ્રભુનું સ્તવન. ૫૪

૧૨૧	ભવિયા ભવાબ્ધ નૈયા. રખિયા બંધાવો ભૈયા.	૨૨	૧૦૭
૧૨૨	વામા-નંદનને ભવિ. મેરે મૌલા શુલાલો.	૨૩	૧૦૮
૧૨૩	મહાવીર સ્વામીરે. છોટી બડી ગૌઆંરે.	૨૪	૧૦૯
	તપગચ્છ ગમને ગગનમણિ. કળશ (હરિગીત છંદ)	૧૦૯ થી ૧૧૦	
૧૨૪	પંચકલ્યાણકવંત હો ! {પ્રીતલડી બંધાણીરે } (કલ્યાણક પચ્ચીશી) {અજીત જિણુંદશું. }	૧૧૦ થી ૧૧૫	

ચતુર્થ તરંગ.

[શ્રી જિનસ્તુતિ-ચતુર્વિંશિકા]

દેરાસરમાં પ્રભુજી પાસે મોલવાની ૨૪ સ્તુતિઓ.

	શિખરિણી છંદ. ૧૧૬ થી ૧૨૧	
ર્થાચ ગ્વાનની (સંસ્કૃત) સ્તુતિ.	શાદ્દંધવિકીડિત-છંદ.	૧૨૧

—સંસ્કૃતસ્તુતિમંજુષા—

૧	શ્રી અવંતિપાર્શ્વનાથ સ્તુતિ-પંચકમ્. વસંતતિલકા-છંદ.	૧૨૨
૨	આંધાર તીર્થપતિ-શ્રીઅમીઝરા પાર્શ્વનાથ-સ્તુતિ. શા.વિ.છંદ.	૧૨૨
૩	ભૃગુપુર-ભૂષણ-શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામિસ્તુતિ:	„ ૧૨૨

—શ્રી કદંબગિરિતીર્થ-જિનસ્તુતય:—

૪	મૂલનાયક-શ્રીવીરજિનસ્તુતિ: (ચાર અતિશયમયી)	„ ૧૨૩
૫	શ્રીસમ્પ્રતિજિન સ્તુતિ:	„ ૧૨૩
૬	શ્રી આદિજિન સ્તુતિ.	„ ૧૨૩
૭	ઝગડિયા તીર્થાધિપતિ-શ્રીઆદિજિન સ્તુતિ.	„ ૧૨૩
	ચોવીશજિનનું ચૈત્યવંદન	૧૨૪

સંગીત શિક્ષણ.

(યાને સંગીતના પારિભાષિક શબ્દોની સમજૂતી.)

સંગીત એટલે? રૂઝું ગીત-ગાન, આ સંગીત શબ્દ સમ્પ્રદાય અને ગીત શબ્દ મળીને બનેલ છે, માટે સમ્પ્રદાય એટલે રૂઝું યા સારી રીતે અને ગીત એટલે ગાવું, તે સંગીત કહેવાય.

“ગીત-વાદ્ય-નૃત્યાનાં ત્રયં સંગીતમુચ્યતે।” ગીત, વાજાંત્ર ને નૃત્ય, એ ત્રણેય સંગીત કહેવાય છે. આ ત્રિવિધ સંગીતમાં ગીત (ગાન-ગાવું) એ મુખ્ય છે, સંગીતરત્નાકરમાં પણ આજ વસ્તુ દર્શાવી છે. જુઓ, “નૃત્યં વાદ્યાનુગં પ્રોક્તં, વાદ્યં ગીતાનુવર્તિ ચ।” એટલે કે નૃત્ય-નાચ વાદ્ય-વાજાંત્રને અનુસારે થાય છે અને ગીત-ગાન (યા ગાનાર)ને અનુસારે વાજાંત્ર વાગે છે. સાર એ છે કે, -ગીત-ગાનાર એ મુખ્ય-રાગ છે અને વાજાંત્ર તેમજ નાચ બન્ને તેના અનુચર છે.

શાસ્ત્રીય પદ્ધતિ મુજબ ઉત્તમ રીતે ગાવું તે વાસ્તવિક સંગીત છે. શાસ્ત્રીય-પદ્ધતિ મુજબ એટલે? સપ્તસ્વર, મૂર્છના, તાલ અને ગમક સહિત ગાવું તે. આવા સંગીતનું જે જ્ઞાન, તે સંગીતવિદ્યા, ગાંધર્વીવિદ્યા, ગાનવિદ્યા યા નાદવિદ્યા પણ કહેવાય છે.

સપ્તસ્વરનું સ્વરૂપ

સપ્તસ્વર એટલે? સાત સ્વરોનો સમૂહ, કે જે ‘સપ્તક’ કહેવાય છે. આ સ્વરસપ્તકનાં ટુંકાં નામ તથા સંપૂર્ણ નામ, તેમજ કયા પ્રાણીનો સ્વર (સુર) તથા મનુષ્ય માટે સ્વર સ્થાન કયું છે? તે બધું નીચેના કોઠાથી સ્પષ્ટ સમજાય છે.

નંબર	કુંકું નામ	આપું નામ	કોનો સુર ?	સ્વર-સ્થાન.
૧	સા	પડ્જ	મથૂરનો સુર (મૂળ સુર)	નાભિ
૨	રિ	ઋષભ	મળદનો સુર (સ્થિર સુર)	હૃદય
૩	ગ	ગંધાર	મકરાનો ,	વક્ષસ્થળ (છાતી)
૪	મ	મધ્યમ	કૌંચપક્ષીનો,,	કંઠ (ગળુ)
૫	પ	પંચમ	કોયલનો ,	મુખ (મોંઢું)
૬	ધ	ધૈવત	ધોડાનો ,	તાલુ (તાળવું)
૭	નિ	નિષાદ	હાથીનો ,	નાસિકા(નાક)

આ મુજબ સ્વર (સુર) નાં પુરાં નામ તથા પ્રાણીના સુરો ગોઠવેલા છે. પશુ પંખી આદિ પ્રાણીને એક સુર હોય છે, માટે આ સ્વર-સપ્તકના સાતે સ્વરોનાં નામ તે તે પ્રાણીના નામ ઉપરથી રાખવામાં આવેલાં છે. મનુષ્યના

શરીરમાં તે દરેક માટે જુદાં જુદાં સ્થાન હોય છે, જે આ કોઠામાં બતાવેલ છે. આ સાતે સ્વરનાં કુંકા નામને ‘સા,રિ,ગ,મ,પ,ધ,નિ’ કહેવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે ‘મનમા’ એટલે મણિલાલ માણેકલાલ, તેમ અહિં પણ આદિ અક્ષરથી આપું નામ સમજવું.

આ સપ્તકના જો કે અનેક ભેદો છે, છતાં વાજંત્રમાં મુખ્ય-ત્વે કરીને, ત્રણ સપ્તકમાં ગવાય છે, માટે અહિં તે ત્રણ ભેદ જ બતાવીએ છીએ.

સપ્તકના ત્રણ ભેદ ને તેનું સ્વરૂપ.

૧ મંદ્રસપ્તક, ૨ મધ્યસપ્તક અને ૩ તારસપ્તક. તેનાં સ્થાન આ પ્રમાણે ‘‘હૃદિ મન્દ્રો, ગલે મધ્યો; મૂર્ધ્નિ તાર इति क्रमात्’’ હૃદયમાં જે સ્વરોનું વધુ જોર લાગે તે ‘મંદ્રસપ્તક’ (ના સ્વરો) કહેવાય. અર્થાત્ મંદ્રસપ્તકનો અવાજ હૃદયમાંથી નીકળે છે. આને ફેટલાક ‘ખરજ (પડ્જ) નો સપ્તક પણ કહે છે. જે સ્વરોનું કંઠમાં વધુ જોર લાગે તેવા સ્વરો ‘મધ્યસપ્તક’ના કહેવાય છે, અર્થાત્ મધ્યસપ્તકનું કંઠસ્થાન છે. તથા જે સ્વરોનું તાળવામાં

વધુ જોર લાગે તેવા સ્વરો 'તારસપ્તક'ના કહેવાય છે, અર્થાત્ તાર સપ્તકનું તાલુ સ્થાન છે. મંદ્રસપ્તકનો અવાજ નીચો તથા જાડો, મધ્યનો મધ્યમ અને તારનો ઉંચો તેમજ ઝીણો અવાજ હોય છે.

સાત સ્વરો ક્રમશઃ એક એકથી ઉંચા નાદવાળા છે. જેનું શાસ્ત્રીય પ્રમાણ અપૂર્ણાકમાં નીચે મુજબ છે.

સ્વરો-	સા	રિ	ગ	મ	પ	ધ	નિ	સા
પ્રમાણ-	૧	$\frac{૯}{૮}$	$\frac{૫}{૪}$	$\frac{૩}{૨}$	$\frac{૨}{૩}$	$\frac{૫}{૩}$	$\frac{૧૫}{૮}$	૨

સપ્તકના સ્વરોનો પરસ્પર સંબંધ

‘સા’ની સાથે બધા ય સ્વરોનો સંબંધ યા મેળ છે, છતાં ‘સા’ ને ‘પ’ નો પરસ્પર વધુ સંબંધ છે, તે મુજબ ‘મ’ પણ ‘સા’ ની સાથે સારો સંબંધ ધરાવે છે, છતાં ‘પ’ જેટલો તો નહિ જ, એટલી વિશેષતા છે.

‘ર’ સાથે ‘ધ’નો વધુ સંબંધ છે અને તેથી ઓછો ‘પ’નો છે.

‘ગ’ સાથે ‘નિ’નો વધુ ને તેથી ઓછો ‘ધ’ સંબંધ રાખે છે.

‘મ’ સાથે ‘સા તથા નિ’ બન્ને સંબંધ રાખે છે. આ રીતે સર્વ સ્વરોમાં પરસ્પર સંબંધ યા મેળ છે.

સાર એ છે કે-હરકોઇ સ્વરથી (જણતાં) પાંચમો કે ચોથો સ્વર પરસ્પર મેળ રાખે છે. આ નિયમને અનુસારે સ્વરોનો પરસ્પર સંબંધ જાણવા માટે નીચેનું કોષ્ટક સરળ પડશે. જુઓ-

સ્વરનામ-	સા	રિ	ગ	મ	પ	ધ	નિ
સામાન્ય સંબંધ-	રિ, ગ, મ, પ, ધ, નિ	પ	ધ				
વિશેષ સંબંધ-	પ, મ	ધ	નિ	સા, નિ	રિ, સા	ગ, રિ	મ, ગ

સ્વરોના પરસ્પર મીઠનનો પુનઃ આ પ્રકાર પણ છે. શાસ્ત્ર-કારે જેના ‘વાદી, સંવાદી, અનુવાદી ને વિવાદી’ એવા ચાર બેદ પાડ્યા છે. તે પૈકી વાદી સંવાદી ને અનુવાદી સ્વરો પરસ્પર સંબંધ ધરાવે છે, પણ વિવાદી સ્વર વિરુદ્ધ રહે છે. ૧ શાસ્ત્રકાર ‘વિ-વાદી’ને મુખ્ય સ્વર તરીકે, સંવાદીને બરાબરનો, અનુવાદીને બન્નેનો સહાયક અને વિવાદીને ત્રણેયથી વિરુદ્ધ સ્વર તરીકે ઓળખાવે છે. દાખલા તરીકે, ‘સા’નો વાદી ‘પ’ છે, તથા આ ‘સા’ ને ‘પ’ એ બન્નેનો અનુવાદી સ્વર ‘ગ’ છે. માટે ‘સા, મ, પ, સા’ એમ કહેવાય. અથવા ‘રે, મ, ધ, યા’ પૈકી કોઈ પણ સ્વર લગાવવામાં આવે, તો આ સ્વરો ઉપરના સ્વરના વિવાદી સ્વર તરીકે ગણી શકાય, પરંતુ કોઈ વખત તારસપ્તકના ‘સા’ને આ સ્વરોની સાથે અથવા આ સ્વરોથી રહિત લગાવવામાં આવે તો ‘નિ’ સ્વર અનુ-વાદી સ્વર તરીકે ગણી શકાય છે.

વાદી, સંવાદી, અનુવાદી ને વિવાદીનું સ્વરૂપ.

રાગમાં જે મુખ્ય સ્વર હોય અને તેથીજ રાગની મહત્તા હોય, તે સ્વર ‘વાદી’ કહેવાય છે. જે ‘રાગ’ તુલ્ય ગણાય છે અને જેથી હરકોઈ રાગ પારખી શકાય છે.

ખીજે નંબરે, જે સ્વર વાદી સ્વરથી ઉતરતા દરબજનો હોય, છતાં રાગમાં મહદ કત્તી હોય, તે ‘સંવાદી’ સ્વર કહેવાય છે. અથવા રાગમાં જે વાદીસ્વર હોય, તેથી ચોથો કે પાંચમો સ્વર ‘સંવાદી’ મનાય છે. જેમકે, ‘સા’ જે વાદી સ્વર હોય તો, તેથી ચોથો ‘મ’ તથા પાંચમો ‘પ’ એ સંવાદી સ્વર કહેવાય. જે ‘મંત્રી’ તુલ્ય મનાય છે.

૧. શાસ્ત્રકાર ‘વિવાદી’ને મુખ્ય માને છે, તેનો આશય એ છે કે-વિવાદી એટલે? વિરુદ્ધવાદી યા પ્રતિવાદી નહિ પરંતુ વિશિષ્ટવાદી હોવો. એટલે કે, રાગમાં આવતા સ્વરો શિવાયનો સ્વર હોવો, કે જે રાગની શોભામાં વૃદ્ધિકારક બને છે તે, ‘વિવાદી’ સ્વર કહેવાય છે, એવો અર્થ કરવો.

વાદી ને સંવાદી શિવાયના સ્વરો ‘અનુવાદી’ કહેવાય છે કે જેઓ ‘સેવક’ સરખા મનાય છે.

રામને હાનિકર્તા યા વળ્ય ‘સ્વરો’ ‘વિવાદી’ કહેવાય છે, કે જેઓ ‘શત્રુ’ વૃત્ત્ય ગણાય છે.

૦ સ્વર પ્રકાર ૦

સ્વરના મુખ્ય બે પ્રકાર છે. ૧. અવિકૃત અને ૨. વિકૃત.

અવિકૃત=શુદ્ધ, સ્થાયિ કે અચલ સ્વર, આવા સ્વરો ફક્ત ‘સા’ને ‘પ’ એ બેજ છે.

વિકૃત=વિકાર યા ફેરફારવાળા સ્વર, અથવા કોમળ કે તીવ્ર થનારા સ્વર. ‘રિ, ગ, મ, ધ, નિ’ આ પાંચ સ્વરો વિકૃત યાને કોમળ તીવ્ર થનારા સ્વરો છે.

વળી સ્વરના શુદ્ધ ‘કોમળ ને તીવ્ર’ એવા પશુ ત્રણ બેદો થડે છે.

શુદ્ધ=કુંઠરતી સ્વાભાવિક કે સહજ અવાજ (યા સુર).

કોમળ=શુદ્ધ સ્વરથી અડધો ઉતરતો હોય તે.

તીવ્ર=શુદ્ધ સ્વરથી (અડધો) ચઢતો સ્વર હોય તે.

સારાંશ એ છે કે, શુદ્ધ સ્વરથી કોમળનો અવાજ નીચો યા મંદ હોય છે અને તીવ્રનો શુદ્ધથી ઉચો હોય છે.

૦ સમ્પ્રકમાં શુદ્ધ કોમળ ને તીવ્ર વિભાગ ૦

‘સા, રિ, ગ, મ, ધ, નિ’ આ સાત સુરોમાં ફક્ત ‘મ’ કોમળ વપરાય છે અને બાકીના છ શુદ્ધ સ્વરો કહેવાય છે. જેમાં ‘સા’ તથા ‘પ’ બન્ને અચલ સુરો છે, એટલે કે ફેરફાર વિનાના છે. તથા બાકીના સુરના આગળના પાંચે સુર ‘કોમળ’ કહેવાય છે.

આલુ ‘સા, રે, ગ, મ, ધ, નિ’ માં ‘મ’ કોમળ લેવાનો રીવાજ છે. એટલે કે બાકીનો (=કોમળ ‘મ’ ની પછીનો) ‘મ’ તીવ્ર સમજવો.

પ્રશ્ન—જેમાં સાત સ્વર આવે તે ‘સપ્તક’ કહેવાય છે, તેા એક સપ્તકમાં સાત જ સ્વર આવવા જોઇએ, છતાં એક સપ્તકમાં બાર સ્વર આવે છે, તે કઈ રીતે સમજવું?

જવાબ—એક સપ્તકમાં સાત જ સ્વર આવે છે. કિંતુ ક્રોમળ, ત્રીષ્ર ને શુદ્ધ (૩૫ પેટા વિભાગ)ને લક્ષને, બાર સ્વર એક સપ્તકમાં આવે છે, તેમ સંગીતશાસ્ત્રકારો જણાવે છે. તે આ પ્રમાણે—

‘રિ, ગ, મ, ધ, નિ’ માં ‘રિ, ગ, ધ, નિ’ ત્રીષ્ર તથા તેની આગળના ‘રિ, ગ, ધ, નિ’ ક્રોમળ મળી, આઠ (ત્રીષ્ર ક્રોમળ) થયા. ‘મ’ ક્રોમળ તથા પાછળનો ‘મ’ ત્રીષ્ર મળી, કુલ સ્વર દશ થયા. તથા ‘સા’ ને ‘પ’ એ બે અચળ સ્વર મળી કુલ બાર સ્વરનો એક સપ્તક થાય છે. અથવા—

‘સા, રિ, ગ, મ, પ, ધ, નિ’ એ સાત શુદ્ધસ્વર તથા ‘રિ ગ મ ધ નિ’ એ પાંચ વિકૃત સ્વર મળી એક સપ્તકમાં કુલ બાર સ્વર આવે છે, એમ સમજવું.

૦ મૂર્ચ્છનાનું સ્વરરૂપ ૦

“ક્રમાત્ સ્વરાણાં સપ્તાનામારોહઃસ્વાવરોહણમ્” સાતે સ્વરોનો ક્રમથી આરોહ અને અવરોહ કરવો તે ‘મૂર્ચ્છના’ કહેવાય. અથવા ‘મૂર્ચ્છના એટલે મૂર્છા’ એટલે કે, પૂરી બેચેની કે પૂરી હુશિયારી જેમાં ન હોય, તેવી સ્વરોની જે સ્થિતિ, તે મૂર્ચ્છના કહેવાય છે. આનો પણ સાર એ છે કે—ગાતી વખતે, કોઇ વેળા કોઇ સ્વર પોતાના પુરા સ્થાન ઉપર ન રહે, કોઈ કોઇ વખત સ્વરસ્થાન ઉપર આવે, ફેર વધુ કે ઓછો થાય, છતાં જેમાં બીજો કોઇ સ્વર ન આવે અને કર્ણપ્રિય લાગે—આનંદવર્ધક બને, એવું જે સ્વરોનું લક્ષન(=લાલવું), તે ‘મૂર્ચ્છના’ કહેવાય છે.

—ગમકનું સ્વરૂપ—

“સ્વરસ્ય કર્મણો ગમકઃ, શ્રોતૃચિત્તસુખાવહઃ” શ્રીતાના હૃદયને સુખાકારી-આનંદદાયક સ્વરોનો જે કમ્પ-સ્વરોનું જે મુગ્ધન યા હિલન તે ‘ગમક’ કહેવાય છે. તેના ‘સ્ફુરિત, તિર્થંક, લીન આદિ ૧૫ ભેદો છે.

◇ —આરોહ ને અવરોહ— ◇

આરોહ=ક્રમશઃ એક પછી એક સ્વરને ઉંચે ચઢાવવો યાને ઉત્તરોત્તર ઉંચે સ્વરે લઇ જવો તે.

અવરોહ=ક્રમશઃ એક પછી એક સ્વરને નીચે લઇ જવો તે. ડુંકાણુમાં કહીએ તો, અનુક્રમે સ્વરોનું ચઢવું તે આરોહ ને ઉતરવું તે અવરોહ કહેવાય છે.

◇ રાગની ઉત્પત્તિનો ક્રમ ◇

પવનથી નાદ ઉત્પન્ન થાય છે, નાદથી સ્વર ને સ્વરથી રાગ ઉત્પન્ન થાય છે.

◇ રાગની જાતિઓ ◇

રાગ=રજ્જયતીતિ રાગઃ’ રંજિત કરે-પ્રુષ કરે તે રાગ કહેવાય. અથવા “રજ્જકઃ સ્વરસન્દર્ભઃ, સ રાગઃ કથિતો બુધ્ધેઃ” જન મન રંજન કરનાર જે સ્વર રચના, તેને સંગીતમાં ‘રાગ’ કહે છે. એટલે કે, પરસ્પર મીઠનથી જે સ્વરો કણું પ્રિય બને, તે ‘રાગ’ કહેવાય છે. આવા અનેક રાગો જાવામાં આવે છે, પરંતુ તે તમામનો જ રાગમાં સમાવેશ થઇ જાય છે, જે રાગની જ જાતિઓ કહેવાય છે.

૧ ઓડવ, ૨ પાડવ, ૩ સંપૂર્ણ, ૪ શુદ્ધ, ૫ છાયાલક્ષ્ય ને ૬ સંકીર્ણ. આ રાગની જ જાતિઓ કહેવાય છે.

૧ ઓડવ=જે રાગ (ના આરોહ કે અવરોહ)માં પાંચ જ સ્વર હોય તે, ઓડવ જાતિનો રાગ કહેવાય.

- ૨ પાડવ=જે રાગમાં ૬ (છ)જ સ્વર હોય તે.
૩ સંપૂર્ણ=જે રાગ [ના આરોહ કે અવરોહ]માં સાતેય સ્વર હોય તે.
૪ શુદ્ધ=જે રાગમાં તમામ શુદ્ધ સ્વર હોય તે.
૫ છાયાલગત્વ=જે રાગમાં, મનોહરતા લાવવા માટે, ખીજા રાગના સ્વરોને પણ લગાવવામાં આવે તે. યાને ખીજા રાગના સ્વરોની છાયા લાગવાથી. જે રાગમાં મનોહરતા વધે તે.
૬ સંકીર્ણ=જે રાગમાં ત્રણ ચાર જાતના રાગોનું મિશ્રણ હોય, છતાં કર્ણપ્રિય લાગે તે.

રાગના આરોહ ને અવરોહમાં આવતા સ્વરોની સંખ્યા ઉપરથી રાગની જાતિનો નિર્ણય થાય છે, એ નિયમને અનુસારે સ્વર-સમૂહ ઉપરથી રાગની જ્ઞાતિ જાતિઓ પથ્થુ પડે છે. તે નીચે મુજબ-
૧ સાત સ્વર પૈકી, કોઈ એક સ્વર જેમાં હોય તે આધારિક જાતિનો રાગ.

૨	„	બે	„	„	ગાથિક	„	„
૩	„	ત્રણ	„	„	સામિક	„	„
૪	„	ચાર	„	„	સ્વરાન્તર	„	„
૫	„	પાંચ	„	„	ઐડવ	„	„
૬	„	છ	„	„	ષાડવ	„	„
૭	„	સાતેય	„	„	સપ્તૃષ્ઠી	„	„

◊ સ્થાઈ, અંતરા, સંચારી ને આભોગનું સ્વરૂપ ◊

ગાયન (યા રાગ)ના ચાર ભાગ હોય છે. તેમાં પહેલો ભાગ 'સ્થાઈ' ખીલો ભાગ 'અંતરો' ત્રીજો ભાગ 'સંચારી' ને ચોથો ભાગ 'આલોગ' કહેવાય છે

સ્થાયિનું સ્વરૂપ મુખ્યત્વે મંદ્ર તેમજ મધ્યસ્પતકમાં હોય છે અને અંતરાનું સ્વરૂપ ધણી બાજે મધ્યમ તથા તારસ્પતકમાં હોય છે. આવી રીતે રાગની ગ્રાહવણ સ્થાયિ તથા અંતરામાં જુદા જુદા સ્વરૂપે હોય છે.

ગાયનોનો મોટો ભાગ સ્થાઇ અને અંતરા (એ બે ભાગ)માં જ હોય છે. દ્રુત ધ્રુવપદ વગેરેમાં ચારે ભાગ આવે છે. [આ પુસ્તિકામાં શરૂઆતના બે ભાગને જ સ્થાન છે, છતાં પ્રસંગોપાત્ત સંચારીને આભોગનું સ્વરૂપ બતાવી દીધું છે]

સંચારી=જેમાં સ્થાયિ અને અંતરાના સ્વરોનો સમાવેશ હોય, એવો ગાયનોનો ત્રિજો વિભાગ.

આભોગ=જેમાં સ્થાયિ અંતરા તથા સંચારી, એમ ત્રણે ભાગના સ્વરોનું મિશ્રણ હોય, તેવો ગાયનોનો ચોથો વિભાગ.

◇ ગીત (ગાયન)નાં છ લક્ષણો ◇

“સુસ્વરં સુરસં ચૈવ, સુતાગમધુરાક્ષરમ્ ।

સાલંકારં પ્રમાણં ચ ષડ્વિધં ગીતલક્ષણમ્ ॥૧॥

અર્થ:—સુંદર સ્વરોવાળું, સુંદર રસવાળું, સારા રાગવાળું, મધુર અક્ષરોવાળું, અલંકારવાળું અને પ્રમાણ સહિત-પ્રમાણોપેત, આ ગીતનાં છ લક્ષણો છે.

◇ અલંકાર, તાન, પલટા, આલાપ ને થાટનું સ્વરૂપ ◇

અલંકાર=સ્વરોની અમુક પ્રકારની ચમત્કારિક રચના.

તાન=અલંકાર યુક્ત સ્વરોનો ક્રમિક આરોહ.

પલટો=અલંકાર યુક્ત સ્વરોનો ક્રમિક અવરોહ.

આલાપ=તાન પલટાને આનંદદાયિ વિસંખિતત્રય(મંદ મંદ ગતિ)માં ગાવું તે.

થાટ=આરોહ અવરોહ થઇ શકે તેવી રીતે, સ્વરોને એક સરખા ક્રમથી ગોઠવવા મા તેવી સ્વર રચના કરવી તે.

૧. ‘ધ્રુવપદ વગેરેમાં’ એટલે? ધ્રુવપદ(દ્રુપદ), ચૌતાલ અગર સુલક્ષણ કે ધમાર તાલમાં રાગનું જુદું સ્વરૂપ બતાવવા માટે, સંચારી ને આભોગનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. કવચિત્ દ્રુપદ તોડીને ત્રિતાલ મીઠો હોય તો ત્રિતાલમાં પણ સંચારીને આભોગ આવી શકે છે.

◇ —માત્રાનું સ્વરૂપ— ◇

જેમ અવાજનું માપક યંત્ર સ્વરસપ્તક છે, તેમ લયનું માપક યંત્ર 'માત્રા' છે. અથવા માત્રા એ લયની વ્યવસ્થાપિકા છે.

માત્રા=એક સેકન્ડ જેટલો યા નાડીના એક ધવકારા જેટલો સમય. આ માત્રાના પશુ 'ચતસ્ર, ગુરુ, લઘુ, દ્રુત, અણ્દ્રુત, અણ્-અણ્દ્રુત, તથા અણ્અણ્અણ્દ્રુત' એવા સાત પ્રકાર છે. તે દરેકનું પ્રમાણ નીચે મુજબ—

માત્રાનું નામ	ચતસ્ર	ગુરુ	લઘુ	દ્રુત	અણ્દ્રુત	અણ્અણ્- દ્રુત	અણ્અણ્- અણ્દ્રુત
માત્રાનું પ્રમાણ	૪	૨	૧	$\frac{૧}{૨}$	$\frac{૧}{૪}$	$\frac{૧}{૮}$	$\frac{૧}{૧૬}$

○ તાલ ને લયનું સ્વરૂપ ને એકતા ○

તાલ=કાળમાપક યંત્ર, યાને કાળનું અમુક માપ. એટલે કે, કાળ માપવા માટે હાથથી જે તાલી વગાડવામાં આવે છે તે, તાલ કહેવાય છે.

લય=નિયમિત સરખી ગતિએ સ્વરો ગોઠવીને માવું તે. આ લયના વધુ કે ઓછા પ્રમાણથી વ્યવસ્થિત રીતે ગાવું, તેનું નામ તાલ કહેવાય છે; અને તેથી જ, લયના વિશ્લેષિત, મધ્ય ને દ્રુત, એવા ત્રણ ભેદો વધુ કે ઓછા પ્રમાણના પડે છે. સાર એ આવ્યો કે, તાલની ગતિ એ લય કહેવાય છે, કે જે ગતિની ન્યૂનાધિકતાને લઈને જ, લયના ત્રણ ભેદ પડે છે. માટે તાલ ને લયની એકતા છે, તે સ્પષ્ટ સમજાય છે.

◇ —લયના ભેદોનું સ્વરૂપ— ◇

“ત્રયો લયાસ્તુ વિજ્ઞેયા દ્રુત-મધ્ય-વિલમ્બિતાઃ” દરેક તાલમાં ત્રણ જાતના લયો હોય છે. દ્રુત, લય ને વિશ્લેષિત.

૧ દ્રુતલય=મધ્યત્રયથી ઝમઝમી તથા વિશ્લેષિતથી ચારગણી ગતિવાળો શીઘ્રત્રય.

૨ મધ્યલય=વિલંબિતથી બમણી ગતિવાળો લય.

૩ વિલંબિતલય=ધીરી ધીરી યા મંદ ગતિવાળો લય.

દરેક તાલમાં 'તાલી, ખાલી ને સમ' હોય છે, આનું કારણ એ છે કે—ગાતી વખતે આ ત્રણ સ્થળના સ્વરો પર ક્રમથી થોડું નેર અપાય છે. જેમકે, તાલી ઉપર થોડું, તેથી થોડું ખાલી ઉપર અને તેથી થોડું નેર સમ ઉપર અપાય છે. મુખ્ય તાલ 'સમ' કહેવાય છે અને તાલી એ ભરીતાલ પણ કહેવાય છે. તથા ખાલી એટલે? ભરી કે સમ, એ બેમાંથી એકેય નહિ, અર્થાત્ શૂન્યતાલ. ગાયનમાં 'સમ'ની તાલ મુખ્ય ગણાય છે, તેનું કારણ એ છે કે, 'સમ'થી જ એક, બે, ત્રણ એમ માત્રા ગણાય છે અર્થાત્ 'સમ'થી માત્રાનો પ્રારંભ થાય છે અને તેના ઉપર સૌથી વધુ વજન અપાય છે. વળી શ્રોતા 'સમ' આવે ત્યારે 'હ' એવો અવાજ કરે છે અને તબલચી, વાજાંત્રકાર તથા ગાયક, એ તમામનું ધ્યાન 'સમ' ઉપર હોય છે; માટે ગાયક તાન પહ્લો કરી 'સમ' ઉપર આવે છે ત્યારે અન્ય સાજાંદા ને 'સમ' બતાવે છે.

તાલનું સ્વરૂપ તથા તબલા (ટેકા)ના બોલ.

ત્રિતાલ—માત્રા ૧૬, ખંડ ૪, ૧ ખાલી ને ત્રણ તાલી.

x	2	0	3
ના ધી ધી ના	ના ધી ધી ના	ના તી તી ના	ના ધી ધી ના
૧ ૨ ૩ ૪	૫ ૬ ૭ ૮	૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨	૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬

દ્વિતાલ—માત્રા ૬, ખંડ ૨, એક ખાલી ને એક તાલી.

x	0
ધા ગી ના	ધા તી ના
૧ ૨ ૩	૪ ૫ ૬

એકતાલ—માત્રા ૧૨, ખંડ ૬, એ ખાલી ને ચાર તાલી.

x	૨	૩	૪
ધો ધો	ધાગે તિટકિટ	તું ના	ક તા
ધો ધો	ધાગે તિટકિટ	ધો નાના	
૧ ૨	૩ ૪	૫ ૬	૭ ૮

કહેરવા—માત્રા ૪,

ધાગે નતિ	નક ધોન
૧ ૨	૩ ૪

આમાં ચાર માત્રા સાથે ગાવાથી એક તાલી આવે છે અને બન્ને માત્રા અલગ ગાવાથી એક સમ ને એક ખાલી આવે છે. આ કહેરવાને દુત-લયમાં વગાડવાથી ચલતી કહેવાય છે.

જપતાલ—માત્રા ૧૦, ખંડ ૪, એક ખાલી ને ત્રણ તાલી.

x	૨	૩
ધો ના	ધો ધો ના	તો ના
ધો ધો ના		ધો ધો ના
૧ ૨	૩ ૪ ૫	૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦

દીપચંદી—માત્રા ૧૪, ખંડ ૪, એક ખાલી ને ત્રણ તાલી.

x	૨	૩
ધા ધો +	ધા ધા ધો +	તા તો +
ધા ધા ધો +		ધા ધા ધો +
૧ ૨ ૩	૪ ૫ ૬ ૭	૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪

તિલવાડા—માત્રા ૧૬, ખંડ ૪, એક ખાલી ને ત્રણ તાલી.

x	૨	૩
ધા તિરકિટ ધો+ધો	ના ના ધો ધો	તા તિરકિટ ધો+ધો
ના ના ધો ધો		ના ના ધો ધો
૧ ૨ ૩ ૪	૫ ૬ ૭ ૮	૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬

એમટો—માત્રા ૬, ખંડ ૨, એક ખાલી ને એક તાલી.

x	૨	૩
ધાગ ધોના	એના	તાક તિના
એના		એના
૧ ૨ ૩	૪ ૫ ૬	

ખુશા બાળનો હોય—માત્રા ૬, ખંડ ૨, એક ખાલી ને એક તાલી.

x	૨	૩
ધોન	સક તાગે	ધોન તાક તાગે
ધોન તાક તાગે		
૧ ૨ ૩	૪ ૫ ૬	

ખંધ બાજનો હીંચ—

x	ધી	નાગે	ધા	તી	નાગે	ધા
૧	૨	૩	૪	૫	૬	

લાવણી—માત્રા ૮, ખંડ ૪, ત્રણ તાલી ને એક ખાલી.

x	ધા	ધી	ધા	ત્રક	તા	તી	તા	ત્રક
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	

ચોતાલ—માત્રા ૧૨, ખંડ ૬, બે ખાલી ને ચાર તાલી.

અસલ નામ	x	ધા	ધા	ધી	તા	તિટ	ધા	ધી	તા	તિટ	કતા	ગેદિ	ગન
પ્રવચદ છે													
જે દુપદ પથુ													
કહેવાય છે.													
	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	

૧ પુસ્તકપ્રાપ્તિસ્થાન:—

‘શ્રી વિજયલાવણ્યસુરિ જૈન સંગીત મંડળ’
ના પ્રમુખ

શાહ અમૃતલાલ તલકચંદ.

મુ. ચાણુરમા. વાયા-મહેસાણા.

૨ પુસ્તકપ્રાપ્તિસ્થાન:—

શાસ્ત્રીય સંગીત કલાધર મુપ્રસિદ્ધ સંગીતરત્ન
લક્ષ્મીચંદ મોહનલાલ શાહ.

(‘શ્રી મહાવીર જૈન સંગીત મંડળ’ના પ્રમુખ)

ઠે. પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ, આનંદ ભુવન-મુંબઈ, ૨.

સ્વ૦ ડૉ. શાંતિલાલ હરીલાલ મહેતા.

રાવ સાહેબ હરીલાલ જોડાભાઈ, રાજકોટ એન્જનીયરીંગ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ હતા. ત્યાંથી નિવૃત્ત થઈ તેઓશ્રી આણંદ જિલ્લાના જીની પેઢીમાં સભ્ય થઈ બનતી સેવા આપતા. તેઓશ્રી શાંતિમય હતા અને ધર્મમય જીવન ગાળતા હતા.

તેઓશ્રીના જેવા સુઘ્ન પિતાને ઘેર ડૉ. શાંતિલાલ મહેતાનો જન્મ, રાજકોટ મુકામે તા. ૧૩-૧૦-૧૮૯૧ ને દિવસે થયો હતો. જેવું નામ તેવા જ તેમનામાં ગુણ હતા. 'યથા નામ તથા ગુણઃ' એ ઉક્તિને તેઓશ્રીએ સાર્થક કરી હતી. તેઓ અભ્યાસમાં આગળ પડતા હતા. તેઓએ ૨૪ વર્ષની વયે એમ. બી. બી. એસ. ની ડીગ્રી મેળવી હતી. તેમણે અમદાવાદની સીવીલ હોસ્પિટલમાં ધણી વર્ષો સુધી આ. ઓનરરી સર્જન તરીકે માનદ કામ આપ્યું હતું. તે પછી દસ વર્ષ સુધી સુરતમાં દવાખાનું ચલાવ્યું હતું. આપરેશનના કામમાં પણ પ્રવીણ હતા. સીવીલ હોસ્પિટલમાં પણ આપરેશન માટે આમન્ત્રણો આવતાં, તેઓ ત્યાં જતા અને સારી સેવા બજાવતા. સને ૧૯૩૦-૩૧માં રાષ્ટ્રીય ચળવળ ઉપડી અને ધણી વીર સૈનિકો ધાયલ થવા લાગ્યા ત્યારે તેમની સારવાર કરવાનું જરૂરી બનતાં, ઠાંડી અને ધારાસણા જઈ રાત્રિવિસ ધણી શ્રમ ઉઠાવી, તે વીરોની તેમણે ધણી સારી સારવાર કરી હતી.

છેલ્લા દશકાથી તેઓ અમદાવાદમાં શાંતિમય જીવન ગાળતા હતા. દવાખાનું પણ, માત્ર સેવા અર્થે ચલાવતા. આ દવાખાનું મરીબો માટે જ હતું. આ રીતે તેઓની સેવા મરણ પર્યંત ચાલુ હતી.

તેઓશ્રી ફક્ત ૧૮ કલાકની માંદગી બોગવી, તા. ૧૩-૪-૧૯૪૩ ને દિવસે પોતાની પાછળ, ચાર પુત્રો ને પત્ની આદિ પરિવારને શોક કરતાં મૂકી, ચૈત્ર સુદી નોમની રાત્રે અવસાન પામ્યા.

તેઓશ્રીને જ્યોતિષનો, ધાર્મિક તેમજ અન્ય વિવિધ વિષયક પુસ્તકો વાંચવાનો ખૂબજ શોખ હતો. તેઓ સ્વભાવે પ્રેમાળ, શાંતિપ્રિય, ઉદાર, દયાળુ અને મીઠનસાર હતા, તથા મરીબોને અને વિદ્યાર્થીઓને મૂંઝી મદદ કરતા હતા. પ્રભુ તે સદ્ગત પૂજ્ય પ્રિતાશ્રીના આત્માને શાંતિ આપે.

લે. અરજીક્રમાર શાંતિલાલ મહેતા.

* નોટશનના ચિહ્નોની સમજ *

મધ્યમ સપ્તકની કોઈ નીચાની આપવામાં આવી નથી. જેમકે 'સા, રે, ગ, મ, પ, ધ, નિ'.

૦ જે 'સ્વરની નીચે મીઠું' હોય, તે સ્વર મંદ્રસપ્તકનો સમજવો. જેમકે 'નિ ધ પ મ ગ રે સા'.

૨ જે સ્વર ઉપર મીઠું હોય તે સ્વર તારસપ્તકનો સમજવો. જેમકે 'સાં, રેં, ગં, મં, પં'.

| જે મ ઉપર આવી ઉભી લીટી હોય. તે તીવ્ર મ સમજવો. જેમકે 'મ'.

— જે સ્વરની નીચે આવી આડી લીટી હોય તે, કોમળ સમજવો. જેમકે 'રે ગ ધ નિ'. કોમળ 'મ' ચાલુ સારિગમમાં છે, જેથી કોમળ 'મ' ની કોઈ નિશાની રાખી નથી.

— જે સ્વરોની નીચે આવે અર્ધ ચંદ્રાકાર હોય તેટલા સ્વરો એકજ માત્રામાં હોવા. અર્થાત્ તે તમામની એકજ માત્રા ગણવી. જેમકે 'સારેગમ રેગમ પધ' ઇત્યાદિ.

x જે અક્ષર ઉપર આવી આડી ચોકડી હોય તે, 'સમ'ની જગ્યા સમજવી. જેમકે— । સા^x રે મ મ । પ ધ નિ સા ।

o જે અક્ષર ઉપર ચન્ડ હોય, તે 'ખાલી'ની જગ્યા સમજવી. જેમકે— । સા^o ન ધ પ । મ ગ રે સા ।

+ જે સ્વર કે અક્ષર પાછળ (પછી), આવી સીધી ચોકડી

૧ સ્વર રાજદથી સર્વત્ર 'સારિગમપધનિ' પૈકી કોઈ પણ સ્વર-અક્ષર વચ્ચે ગાયન યા સ્તવનના રાજદો પૈકીનો કોઈ પણ અક્ષર સમજાવે, પરંતુ વ્યાકરણ શાસ્ત્રના નિયમાનુસાર ૧૪ સ્વર જ નહિ. કારણ કે, અર્ધ સંજીતશાસ્ત્રમાં રાજદ માત્ર સ્વરરાજદથી વપરાય છે. આ 'ખાખત ખાસ' ખ્યાલમાં રાખવા જેવી છે.

હોય, ત્યાં એક માત્રા ઠેરવું. મા એક માત્રા લંબાવવી. જેમકે,—
 'નિ+=અહિ એ માત્રા ગણાય. તેવી રીતે જોટલી ચોઠડીઓ તેટલી
 ૧ ૨
 માત્રાઓ લંબાવવી, યા તેટલી માત્રા અધિક ગણવી.

સૂચના—રાગ-રાગિણી નિયમિત સમયે ગાવાથી, તેનું માધુર્ય
 ખીલી નીકળે છે, માટે શાસ્ત્રીય નિયમાનુસાર અમુક રાગ અમુક
 સમયે ગવાય તો જ તેની ખરી ખૂબી અનુભવાય છે. આ વસ્તુ
 ધ્યાનમાં લઈ તે તે રાગના નોટેશનની શરૂઆતમાં જ વાદી,
 સંવાદી, આરોહ, અવરોહ, જાતિ, ગાવાનો સમય તથા તે
 રાગને લગતી વિશેષ માહિતી પણ સાથે સાથે આપી છે. તથા
 બંધાવતી તથા દેવગિરિ જેવા અપ્રચલિત છતાં આકર્ષક ને
 મનોહર રાગોનું સ્વરૂપ, સાર્થ સંસ્કૃત શ્લોકો આપીને પણ, વિશદ
 કરેલ છે.

શુ....હિ....પ....ત....ક

અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પાનું. લીટી.	અશુદ્ધ	શુદ્ધ	પાનું. લીટી.
મ	મ	૨ ૧૭	ધ	ધ	૫ ૧
જમ	જમ	૨ ૧૭	નિ	નિ	૫ ૮
મધ	મધ	૨ ૧૮	૦	હિ	૫ ૭
પમ	પમ	૨ ૧૮	નિ	નિ	૫ ૭
મ	મ	૩ ૧	ધ+નિ	ધ+નિ	૫ ૧૧
જમ	જમ	૩ ૧	સાં+નિ	સાં+નિ	૫ ૧૧
મ	મ	૩ ૧૧	જેમાં	જેના અવરોહમાં	૬ ૪
મસાં	મસાં	૩ ૧૪	(૩)	૦	૭ ૧૪
નિ ધ નિ	નિ ધ નિ	૩ ૧૫	સાં સા	સા સા	૭ ૧૩
			સાં+રે	સાં+રે	૭ ૧૩
			મા	મા	૭ ૨૦

નિ ધ	નિ ધ	૧૦	૧૦
રે+સાં રે	રે+સાં રે	૧૧	૫
નિ+રે+	નિ+રે+	૧૧	૫
નિ	નિ	૧૨	૧૦
ધપમપ	ધપમપ	૧૨	૧૭
રેં રેં	રેં રેં	૧૩	૧
રેં રેં	રેં રેં	૧૩	૩
રે સા	રેં સા	૧૩	૩
સાં રેસા	સા રેસા	૧૪	૩
નિ ધ મ	નિ ધ મ	૧૬	૨
નિ ધ	નિ ધ	૧૬	૬
સાધ	સાધ	૧૮	૧૫
નિધ	નિધ	૨૯	૧૭
રેં	રેં	૪૩	૨
રેં	રેં	૪૩	૪
રેંસાં	રેંસાં	૪૩	૪
મગ	મગ	૪૩	૬
સુધારે	સુધારે	૫૮	૧૧
અબ	સબ	૬૮	૧૫
કમળથી	કમળથી	૭૦	૨૧
ત્રાવો	હાવો	૭૫	૪

સભા ^૧	સભા ^૪	૭૬	૬
પાપ ^૪	પાપ ^૫	,,	૧૦
પ્રસસાને	પ્રસાંસાને	૯૩	૨૨
ચોલ	ચોલ ^૫	૯૫	૩
સોવન	સોવન ^{૧૦}	૯૭	૧૮
શ્રેયાસ	શ્રેયાંસ	૯૮	૧૦
સૂચ	સૂચ ^૧	,,	૨૫
સૂરીશ્વરા	સૂરીશ્વરા	૯૯	૪
વિમળશર્ન	વિમળદર્શન ^{૧૦૦}	૧૦૦	૧૦
ભંગની	ભૂંગની	૧૦૪	,,
રાશ	હાશ	,,	૧૧
નાકા	નોકા	૧૦૭	૨૫
સૂરીની	દક્ષીની	૧૦૮	૨૩
કપ્પવક્ષ	કપ્પરુક્ષ	,,	૨૫
ડોઢરોગને	કોઢરોગને	,,	૧૬
નારી	તારી	૧૦૯	૮
૧ગગને	૯ગગને	,,	૧૬
રેગગનમણિ	૧૦ગગનમણિ	,,	,,
૩પદનંદન	૧૧પદનંદન	,,	૧૭
૪આગર	૧૨આગર	,,	૧૮
૫પદકજ	૧૩પદકજ	,,	૧૯
કલપરૂપ	કલપવૃક્ષ	,,	૨૨
મિર્મલ	નિર્મલ	૧૧૦	૫
સમાપ્ત	સમાપ્તા	,,	૬
૧૨૮	૧૨૪	,,	૧૦
ચોવીશીના	ચોવીશના	,,	૧૫
પ્રમાણે	પ્રમાણે	,,	૨૧
જિનેશ્વર	જિનેશ્વર	૧૧૪	૧૧
પુતળી ને	પુતળીને	૧૨૦	૨૧

॥ ॐ अहं नमः ॥

आशेशवशीलशालिने

लावण्यकलिनाय श्रानेमीश्वराय नमः ॥

जिन संगीत सरिता.

मङ्गलाचरणम्—

विश्ववन्द्य महावीरं, वन्दे देवेन्द्रसेवितम् ।

शारदां पारदां शास्त्रं,—रागरस्याहर्ता तथा ॥१॥

तीर्थेपं सुरिसम्राजं, नौमि नेमिं जगद्गुरुम् ।

नतं दक्षक्षमापालैः,—लावण्यशीलशालिनम् ॥२॥

कविरत्नं च सच्छब्दं,—शास्त्रवाचस्पतिं गुरुम् ।

स्मृत्वा लावण्यसूरीशं, वाणीलावण्यमालिनम् ॥३॥

भक्तिलीनमना दक्षः, भक्तिकलोललालिताम् ।

संगतां जिनसंगीतं,—सरितां कुरुते मुदा ॥४॥ (अनुष्टुपः)

(शार्दूलविष्णुवित-छंद) संगीतमहिमा—

तीर्थेशाः किल मालकोशकलिता यद्देशानां कुर्वते,

येनाप्यन्ते नृपरावणेन शिवदं सत्तीर्थकृतकर्म च ।

विश्वप्राणिप्रमोददानसदनं देवेन्द्रदक्षाहतं,

संगीतं शिवकारणं जयति तद् भक्तिप्रकर्षान्वितम् ॥५॥

वादी—अंधार. राग—यमन. त्रिताल. मात्रा—१६. संधादी—निषाद.

आदेश—सा रे ग म प ध नि सां. अवदेश—सां नि ध प म ग रे सा

गावानो सभय—रात्रिनो प्रथम प्रहर.

अति—संपूर्ण.

૨ ‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’.

(આ રાગમાં-‘મ’ તીવ્ર લાગે છે, બાકીના તમામ શુદ્ધ સ્વર છે. સંધ્યાકાળના સ્તુતિ-સ્તવનાદિ માટે આ રાગ મુખ્ય છે. જે કર્ણપ્રિય ને મધુર છે. વળી આમાં જે ‘મ’ લાગવાથી આ રાગ ‘ચમન કલ્યાણ’ રાગ થઈ જાય છે.)

૧. શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન સ્તવન.

(રાગ-ચમન, ત્રિતાલ)

સ્થાઇ—

જિનવર ચંદ સહાઈ, સૈયા મોરા—જિનવર—
પાયેંગે જબ દરશન, પિયા મોરા;
ચિત્ત-ચકોર હસાઈ, સૈયા મોરા—જિનવર—(૧)

અંતર—

જબહુ જિનજી દિલ લાયેંગે, પિયા મોરા;
સમકિત સર ઉલસાઈ, સૈયા મોરા—જિનવર—(૨)
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ-કુમુદકે સૈયા મોરા;
ચંદ્રપ્રભ સુખદાઈ, પિયા મોરા—જિનવર—(૩)

સ્થાઇ

નોટશન

નિં	નિ ધ પ	૩ પ + મ ગ	× પ + મ ગરે	૨ નિરે મમ ગરે સા
જિ	ન વ ર	ચં + દ સ	લા + ધ +	સૈ યા મો રા
નિં + રે ગ	પ મ ગ રે	નિં રે ગ મધ	પમ મરે ગરે નિસા	
પા + ચેં +	ગે + જબ	દ ર સ ન	પિ યા મો રા	

નિ + ધ પ	મ ધ પ મંગ	પ + મ ગ	પમં ગરે ગરે નિસા
ચિ + ત ચ	કો + ર હ	સા + ઈ +	સૈ યા મો રા

અંતરા. ૧

મ મ ગ મ	ધ ધ નિ નિ	સાં + સાં સાં	નિ રેં સાં સાં
જ ય હ જિ	ન જ દિ લ	લા + યેં ગે	પિ યા મો રા
નિ નિ રેં રેં	ગં ગં ગં ગં	ધ નિ રેં ગં	નિરેં ગંમં ગરેં સાં
સ મ કિ ત	સ ર હ લ	સા + ઈ +	સૈ યા મો રા

અંતરા. ૨

નિ + નિ રેં	સાં નિ ધ ધ	મ ધ નિ સાં	નિ નિ ધ પ
ને + મિ લા	વ ણ્ય દ દ્વ	કુ સુ દ દે	સૈ યા મો રા
પ + પ પ	મ + ગ ગ	નિ રે ગ મ	ગ રે નિ સા
ચં + દ્ર પ્ર	જ + સુ ખ	દા + ઈ +	સૈ યા મો રા

— X —

વાદી-ગંધાર રામ-ખંખાવતી. ત્રિતાલ. સંવાદી-ધંવત.

આરોહ-ચલન.-સા રે મ પ ધ સાં નિ ધ પ ધ, મ, ગ, મ સાં.

અવરોહ-ચલન.-મ પ નિ સાં સાં રેં ગં સાં નિ ધ નિ ધ પ,
ગ સાં નિ ધ પ, ધ મ, ગ, મ સા.

ગાવાનો સમય-રાત્રિનો બીજો પ્રહર. ઝાતિ-સંપૂર્ણ.

(ખંખાવતીની ઉત્પત્તિ ‘ખમાજ’ થાટમાંથી થયેલ છે. કેટલાક તદ્વાવન એ છે કે, -ત્યારે ખમાજના આરોહમાં કયમ વર્ત્ય છે ત્યારે ખંખાવતીમાં ખાસ લેવામાં આવે છે, જેથી સુંદરતા વધે છે. રે મ પ, ધ મ ગ, મ

૪ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

સા, આઠલા નજીકના સ્વરો આ રાગના આંદોલનના મુખ્ય ટુકડા છે. નિષાદ, અવશેષમાં કોમળ અને આરોહમાં તીવ્ર, એમ બન્ને ખમાજની જેમ આવે છે. બાકીના તમામ શુદ્ધ સ્વર છે. વળી અવશેષમાં પંચમ સ્વર વક્ર ગતિથી આવે છે. 'ધ-મ' ની સંગતિ રાગ દર્શક છે અને 'મ-સા' ના સંગથી આ રાગ અતિ મનોહર બને છે.)

૨. શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન.

(રાગ-ખંખાવતી, ત્રિતાલ. રાહ-પિયા બિન નૈનાં નિંદન આવે)

સ્થાઈ-

જિયા ! જિન નૈના-નંદન વંદો,
કિયા બિન દેરી પાપ નિકંદો;
ગુનાકર વામાનંદ અમંદો,
દિલાવર સોહિ પૂનમ ચંદો—જિયા૦ (૧)

અંતરા-

જિનકો દેખ ભવિક કુમુદ ખીલે,
શાંત સુધારસ કે સર ઝીલે—જિયા૦ (૨)
જિનસે પાપ સકલ પડલ દૂરે,
દક્ષ કહે સધરે સુખ પૂરે—જિયા૦ (૩)

સ્થાઈ

નોટશન

મ ^૩	ર	મ	પ	ધ		ધ	સાં	નિ	+		ધ	+	મ	મપ		ગં	+	મ	સા	
જિ	યા	જિ	ન			નૈ	+	નાં	+		નં	+	દ	ન+		વં	+	દો		

સાં	નિ	નિ	સાં	પ		ધ	રે	રે	સાં	નિ		ધ	ધ	મ	પ		ગ	+	મ	સા	
કિ	યા	બિ	ન			દે	+	રી	+		પા	+	પ	નિ			કં	+	દો		

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’.

૫

ધ પ			
સાં સાંપ પધસારેં ગંસાં	સાંધ સાં નિ ધ	મ મપ ગ ગ	મ મ સા +
ગુ ના+ ક++++ +ર	વા+ + મા +	નં ++ દ અ	મં + દો +
લા+ વ++++ +ર	સો+ + હે +	પૂ ++ ન મ	ચં + દો +

અંતરા

મ મ પ નિ	સાં + + સાં	સાં સાં રેં ગં	સાં + નિ ધ
જિ ન કો દે	+ ખ ખ નિ	ક કુ સુ દ	ખી + લે +
ધ + નિ પધ	સાં + નિ ધ+	મ મ + મપ	ગ + મ સા
શાં + ત સુ+	વા + + રસ	કે + + સર	ગ્રી + + લે
મ મ પ નિ	સાં + + સાં	સાં સાં રેં ગં	સાં + નિ ધ
જિ ન સે પા	+ પ સ ક	લ પ ડ લ	દૂ + રે +
ધ + નિ પધ	સાં + નિ ધ+	મ મ + મપ	ગ + મ સા
દ + દા ક+	હે + + સધ	રે + + સુખ	પૂ + + રે

ખંખાવતી-સ્વરૂપ દર્શક શ્લોકો

સ્વમ્ભાવતી મૃદુ મની રિગધૈશ્વ તીવ્રે,—યુક્તાર્ષમેણ નિયતં રહિતાઽવરોહે ।
ગાંશાનિપાદમહચારિસમાશ્રિતા ચ, ગાયન્તિ તાં કિલ નિશિ પ્રહરે દ્વિતીયે ॥

॥ વસન્તતિલકા છન્દઃ ॥ (રાગકલ્પદ્રુમાંકુરે)

અર્થ:-કોમળ ‘મ,નિ’ તથા તીવ્ર ‘રિ,ગ,ધ,’ સ્વરથી યુક્ત ખંખાવતી છે. અવરોહમાં નિશ્ચયથી ઋષભ સ્વરથી રહિત છે જેમાં વાદી સ્વર ગંધાર છે. જે ‘ગ,સા,નિ’ એ ત્રણ સહચારિ મિત્રસ્વરને આશ્રિત છે. તેને સંગીતજ્ઞો શત્રુે ખીજે પ્રહરે ગાય છે.—એમ રાગકલ્પદ્રુમાંકુર નામના ગ્રંથમાં કહ્યું છે.

રિમૌ પઘૌ પઘૌ સશ્વ, નિઘૌ પઘૌ મગૌ મસૌ ।

ગાંશા સ્વમ્બાવતી રાત્ર્યાં, મસસજ્જમનોહારા ॥ (અમિનવરાગમજ્જર્યામ્)

અર્થ:—રિ,મ,પ,ધ,પ,ધ, સા, નિ,ધ, પ,ધ,મ, ગ,મ, સા—આ સ્વરોથી ખંબાવતી રાગનું ગ્રહણ થાય છે. જેમાં વાદી સ્વર ગંધાર છે, જે રાત્રે ગવાય છે અને જે ‘મ-સા’ ના સંગથી અતિ મનોહર બને છે.

સ્વમાજસિ સ્વમ્બાવતી, ઉતરત રિસ્વન દેગ્વિ ।

મધ્યમસે સ્વરજ હિ ગહે, પચ્ચમ બક્ક વિસેગ્વિ ॥ (રાગચન્દ્રિકાસારે)

અર્થ—ખંભાજ થાટથી ખંબાવતીની ઉત્પત્તિ થયેલી છે. જેમાં ઋષભ સ્વર ઉતરતો દેખાતો નથી, જે મધ્યમ (=મ) થી ખરજ (પડજ=સા) ગ્રહે છે તથા જે વક્ર એવા પંચમ સ્વરથી વિશેષિત છે, અર્થાત્ જેના અવરોહમાં પંચમ વક્ર ગતિથી આવે છે. એ રીતે રાગચન્દ્રિકાસારમાં કહેલ છે.

વાદી-મધ્યમ. રાગ-ભૈરવી. તાલ-દાદરા. માત્રા-૬. સંવાદી-પડજ.

આરોહ-સા રે ગ મ પ ધ નિ સાં. અવરોહ-સાં નિ ધ પ મ ગ રે સા.

ગાવાનો સમય—સવારનો પ્રથમ પ્રહર=પ્રભાત. જાતિ—સંપૂર્ણ.

[આ રાગમાં—તમામ સ્વર કેમલ આવે છે. આને કેટલાક ગાયકો ખૂબીથી તીવ્ર સ્વર લગાવીને પાણુ ગાય છે, છતાં રાગને હાની પ્હોંચાડતા નથી. આ રાગ ધણે મધુર, કણ્વપ્રિય ને કંઈલુરસનો જનક છે.]

૩. શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

(શબ્દ-અર્થ તેરે સિવા, કોન મેરાં) [રાગ-ભૈરવી, દાદરા]

સ્થાઈ

લવ તીરે કરો, નાવ મારી વીર સુકાની !

ભગવાન્ ! દયા લાવી ઉગારો જિંદગાની. લવ૦ (૧)

અંતરા—

માયા તરંગે નોકા, ભવ જલે ડૂલતી,
 રાની સુકાની વિના, પંથ ખરો બૂલતી;
 ભવસિંધુ થકી તારો આપી સાથ સુકાની—
 ભગવાન્ (૩) દયા લાવી, ઉગારો જિંદગાની. ભવ૦ (૨)
 શક્તિ નથી કેા પૂરી, તરવાની નાથજી !
 હે! વીરજિણુંદા? તમારી, આશ છે હજી;
 વિનવે છે નેમિ-લાવણ્યનો, દક્ષ અમાની,
 ભગવાન્ (૩) દયા લાવી, ઉગારો જિંદગાની. ભવ૦ (૩)

સ્થાપ

નોટશન

				ધ	નિ	
				ભ	વ	
x	°					
સા + સા	સા સા +	સા + રે	સા + નિ			
તી + રે	ક રો +	ના + વ	મા + રી			
સા + નિ	સા રે મ	રે + +	સા નિ રે	મ + મ	મ રે +	
વી + ર	સુ કા +	ની + +	+ ભ મ	વા + ન	દયા +	
સા + નિ	ધ નિ +	સા + રે	મ રે +	સા + +	નિધ ધ નિ	
લા + વી	ઉ ગા +	રે + જી	દ ગા +	ની + +	+ ભ વ	

અંતરા ૧

				મ રે	
				મા	
પ + પ	પ + પ	પ ધ પ	મ મ મ	મ પ મ	
યા + ત	રં + જ	નો + કા	+ ભ વ	જ લે +	

रे + म | ग + + | रेसा रे + | म + म | म + म | मप मप ध |
 डू + ल | ती + + | + हा + | नी + सु | डा + नी | वि ना + |
 प + म | म म ग | सा + रे | सा + + | निध ध नि |
 पं + थ | प रे + | भू + ल | ती + + | + भं व |

सा + रे | सा नि + | सा + रे | सा + नि | ग + रे |
 सिं + धु | थ डी + | ता + रे | आ + पी | सा + थ |
 ग म + | ग + + | रेसा सा रे | म + म | ग रे + |
 सु डा + | नी + + | + ल ग | वा + न | द या + |
 सा + नि | ध नि + | सा + रे | म रे + | सा + + | निध ध नि |
 ला + वी | डि गा + | रे + छं | द गा + | नी + + | + भं व |

अंतरा २

प
 श
 मू + म | ध + नि | सां + सां | + सां सां | नि + सां |
 कित + न | थी + डा | पू + री | + त र | वा + नी |
 रे + सां | ध + प | + + नि | नि + नि | नि नि + | ध + ध | प + म |
 ना + थ | छ + + | + + हे | वी + र | जि लुं + | दा + त | भा + री |
 म + प | नि + ध | प + + | + ध ध | ध + ध | ध + ध | प + ध | प म + |
 आ + श | छे + ह | छ + + | + वि न | वे + छे | ने + मि | ला + व | प्य नो + |

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’.

૯

ગ + રે	મ મ +	ગ + +	રેસા નિ સા	મ + મ	મરે મ પ
દ + દ્વ	અ મા +	ની ++	+ ભ ગ	વા ++	+ન ભ ગ
મ ગ + +	રેસા નિ સા	મ + મ	ગ રે +	સા + નિ	ધ નિ +
વા + +	+ન ભ ગ	વા + ન	દ યા +	લા + વી	ઉ ગા +
સા + રે	મ રે +	સા + +	નિ ધ ધ નિ		
રે + છં	દ ગા +	ની + +	+ન ભ વ		

વાદી-પડજ. (તાર સપ્તકનો). રાગ-અડાણા. ત્રિતાલ, સંવાદી-પંચમ.

આરોહ-સા રે મ પ ધ નિ સાં. અવરોહ-સાં ધ નિ પ મ પ ગ મ રે સા.

ગાવાનો સમય-રાત્રિનો ત્રીજો પ્રહર. જાતિ-પાડવ-પાડવ.

(આ રાગમાં ગ ધ ક્રમજ આવે છે. તથા આરોહમાં નિ તીવ્ર અને અવરોહમાં નિ ક્રમજ આવે છે. આ અડાણાનું આંદોલન, મધ્યમ તથા તાર સપ્તકમાં વધારે હોય છે.)

૪ શ્રી સામાન્ય જિન સ્તવન.

(રાગ-અડાણા, ત્રિતાલ. રાહ-મુઢરી મોરી કાહેકો છીન લધ)

સ્થાપ

ખિનતિ મોરી કાહેકો દિલ નહિં લાવતે ?

પ્યારા જિણુંદા ! મો....રા....રે. ખિનતિ૦

અંતરા

તું હિ સહિ મુજ એક આધારો, દાસ કરોડોં તોરારે. ખિ૦ ૧

સચ્ચા તું હિ દીન નાથ નીરાગી, કેન તિહારા ભેરારે? ખિ૦ ૨

જલ્દી મુઝે લવસિંધુસે તારો, દક્ષ સુકાની મોરારે. ખિ૦ ૩

૧૦ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

સ્થાઇ

નોટશન

નિ પ
બિ ન

૩ ગ ગ મ પ	સાં + + ધ	૨ નિ નિ ધ ધ નિ પ	૦ પ + + મ
તિ + મો રી	કા + + +	હે + + +	કા + + દિ
+ પ + પનિ	મ પ + મ ગ	મ + રે +	સા રે સા + નિ
+ લ + ન	હિ + + +	+ + લા +	વ તે + ધ્યા
સા રે મ પ	નિ ધ + નિ પ	નિ + સાં +	નિ સાં + નિ
+ રા + જિ	જુ + + +	દા + + +	+ + + મો
રે + સાં રે	સાં + નિ ધ	નિ + રે +	સાં + નિસાં નિપ
+ + + +	રા + + +	+ + + +	રે + નિન

અંતરા

મ
લ

પ નિ પ નિ	સાં + + +	નિસાં + + નિ	સાં + + નિ
+ હિ + સ	હિ + + +	નિ + + ધ	જ + + એ

સાં રેં + સાં રેં	સાં + + +	નિ ધ ધ નિ +	પ + + મ
+ ક + આ +	ધા + + +	+ + + +	રેા + + દા
પ નિ + સાં	મં મં ગં મં +	સાં રેં + + +	સાં + + નિ
+ સ + ક	રેા + + +	+ + + +	ડોં + + તો
રે + સાં રેં	સાં + નિ ધ	નિ + રે +	સાં + + નિપ
+ + રા +	+ + + +	+ + + +	રે + + યિન

બાકીની લાઇનો અંતરાની માફક ગાઇ જવી.

વાદી-ધૈવત. રાગ-ભૈરવ. એકતાલ. સંવાદી-ઋષભ.

આરોહ-સા રે ગ મ પ ધ નિ સાં અવરોહ-સાં નિ ધ પ મ ગ રે સા.

માવાનો સમય-સવારનો પ્રથમ પ્રહર. જાતિ-સંપૂર્ણ.

(આ રાગ—આઘ છે. ધણેજ ગંભીર છે. પ્રભુ ભક્તિમાં ખાસ વધુ ઉપ-
યાગી છે. જે, સ્તુતિમાં પ્રાતઃસ્મરણીય રાગ કહેવાય છે.)

પ. શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

[રાગ-ભૈરવ, એકતાલ. રાહ-ગિના હર કોન ખખર મોરી લેત]

સ્થાઇ

મહાવીર સ્વામી ! અરજ મોરી ધાર,

નિરંજન ! નાથ ! જગતકો આધાર—મહાં

અંતરા

દેવાધિદેવ તું હિ સુર અસુર નરપતિ પૂજિત સાર—મહાં

આયો તોરે ચરણે જગ જીવન ! વીતરાગ ! ઉગાર—મહાં

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ દુરિત હર, ભવજલ પાર ઉતાર—મહાં

૧૨ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

સ્થાઈ

નોટશન

૩ મ +	૪ ગમ પપ ()	૫ ધ +	૬ પ મપ ()	૭ ધુધમપ પ ()	૮ મ ગ ()
હા +	++ ()	સ્વા +	મી ++ ()	અ++++ ()	ર +
રી ગ	મ પ	મ +	ગ મ	રે રે	સા સા
જ મો	રી +	ધા +	+ +	+ +	ર નિ
રે +	સા નિ	ધ +	પ મ	મ +	પ +
રં +	જ ન	ના +	+ થ	+ +	જ +
ધ નિ	સા +	રે ગ	મ +	રે +	સા સા
ગ ત	કો +	આ +	ધા +	+ +	ર મ

અંતરા

પ મપ ()	ધ નિ	સાં +	સાં સાં	રં +	સાં સાં
દે ++ ()	વા ધિ	દે +	વ તું	હિ +	સુ રઅ ()
નિ સાં	ધ પ	પ મ	ગમ પ ()	પ +	ધ +
સુ ર	ન ર	પ નિ	++ પૂ ()	જિ ત	સા +
મ મ	પ પ	ધ ધ	નિ સાં	નિ ધ	પ ધપમપ ()
+ +	+ ર	પ્ર +	+ +	+ છુ	+ +++++ ()
નિ સાં	ધ પ	ધ ધ	નિ નિ	સાં સાં	રે રે
આ +	થો +	તો +	રે +	શ ર	છો +

સાં	સાં	રેં	ગં	મં	મં	રેં	રેં	સાં	સાં	મં	ગં
જ	જ	છ	+	+	+	વ	+	+	ન	વી	ત
રેં	રેં	સાં	સાં	સાં	સાં	ધ	ધ	પ	મ	રે	મા
રા	+	+	ગ	હિ	+	ગા	+	+	+	ર	મ

નેમિ લાવણ્ય. ‘આયો તોરે શરણે.’ મુજબ ગાઈ જવું.

૬. શ્રી વીર જિન સ્તવન.

[રાહ-ધીરે ધીરે આરે બાદલ. રાગ-ભૈરવી મિશ્ર. તાલ-કેરવા]

સ્થાપ

બહાલું બહાલું લાગે....દરશન તારું તારું રે,
જોતાં તન મન મોર નાચે (ર), વીર જિન ધન રે! બહાલું૦૧

અંતરા

સાચો સુખકર તું સદા છે, દુઃખ હરનારો....(ર),
આશરો તારો ખરો છે, જીવન દાતારો....(ર)—ર.
દક્ષ હે ! તારું ચરન, દક્ષ હે ! તારું ચરન,
મારું શરન હોજો, મારું શરન હોજો;
જોતાં તન મન મોર નાચે (ર), વીર જિન ધન રે! બહાલું૦૩

સ્થાપ

નોટશન

સા	સા	x	સા	પ	પ	+	પ	x	સાં	+	પધ	પમ	x	મપ	પ	પ	પ	x	સાં	+	પધુ	પમ
બહા	લું	બહા	લું	+	લા	ગે	+	દર	શન	બહા	+	લું	+	લા	ગે	+	દર	શન	બહા	લું	+	લા

રે

મપ પ પ રેમ	ગ ગ સારે ગમ	મસા રે ગગ મમ	પ+ મગ મગ ગસા
તા+ રે + તારે	રે + ++ ++	+ગે તાં તન મન	મેા+ ર+ ના+ ચે+

રે

સા રે ગગ મમ	પ+ મગ મગ ગસા	પ મ ગરે સારે	ગ રેસા સાં રેસા
ગે તાં તન મન	મેા+ ર+ ના+ ચે+	વી ર જિન ધન	રે ++ વહા +હું

અંતરા

x પ પ + સાં	x સાં સાં સાં સાં	x સાં રે + સાં	x નિ સાં નિ ધ
+ સા + ચો	સુ ખ ક ર	+ તું + સ	દા + છે +
પ નિ + ધ	પ ધ પ મ	પ ધ નિ સાં	સાં સાં + નિ
+ દુઃ + ખ	હ ર ના +	રો + ++	+ દુઃ + ખ
ધ ધ મ મ	નિ + ધ પ	પ પ + ધ	નિ + સાં +
હ ર ના +	રો + ++	+ આ + શ	રો + તા +
સાં રે + સાં	નિ સાં નિ ધપ	પ પ ધ ધ	મે + મ પ
+ રો + ખ	રો + છે ++	+ જી વ ન	દા + તા +
પ ધ નિ સાં	+ સાં નિ +	ધ + ધ પ	નિ + ધ +
રો + ++	+ જી વ ન	દા + તા +	રો + ++
ધ	પ મ		
પ + પ પ	મ પ મ મ	+ પ + પ	પ + ++
+ દ + ક્ષ	હે + તા +	+ રે + ચ	રન + ++

+ પ + ધ	પ પ મ મ	+ પ + પ	પ + પ પ
+ દ + ક્ષ	હે + તા +	+ રં + ચ	રુ + મા +
ધ + + સાં	નિ + ધ ધ	નિ + ધ પ	સા + + રે
રં + + શ	ર + ન હો	જો + + +	જો + તાં
			તેન + મન +

વાદી-મધ્યમ. રાગ-માલકોષ તાલ-જપતાલ. સંવાદી-પડજ.

આરોહ-સા ગ મ ધ નિ સાં. અવરોહ-સાં નિ ધ મ ગ સા.

ગાવાનો સમય-રાત્રિનો ત્રીજો પ્રકર. જાતિ ઓડવ-ઓડવ.

[છ રાગ પૈકીનો આ પણ એક રાગ છે. જે અતિ ગંભીર અને ઉચ્ચ છે. જે પ્રભુભક્તિમાં એકલીન બનાવનારો છે. વિશ્વવંદ (શ્રી માધ્વ-ચીર આદિ) તીર્થંકરો પણ, આ રાગમાં દેશના હતા.]

૭. શ્રી શાંતિ જિન સ્તવન.

[રાગ-માલકોષ, જપતાલ. રાહ-કૌન ન જાને બંસી બજાઇ]

સ્થાઇ

શાંતિ જિણુંદા ! આનંદકંદા ! સુભાગી ! જગત ધની !

તાર તાર મુજ તાર—શાંતિ જિણુંદા ! (૧)

અંતરા

કરૂનાકે નીરે નીરે, સિંચ નિજ દાસ ખાસ;

હોવે સફળ આસ, મુક્તિ નગર વાસ—શાંતિ૦ (૨)

મુખકારી ! સ્વામી ! નામી !, દાસ ભવતાપ વાર;

શાંતિસદન સાર, દક્ષ હૃદય હાર—શાંતિ૦ (૩)

૧૬ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

સ્થાપ્ત

નોટશન

સાં	સાં	સાં સાંનિ ધમ	મંધ નિસાં	નિ ધ મ
શાં	+	તિ ++ જિ+	ણું+ ++	+ + દા
મ	ગ	સા નિસા ધનિ	મધ નિસા	મગ સા નિસા
આ	+	નં ++ દં+	કં+ ++	++ + દાં+
મગ	ધમ	નિધ સાંનિ સાં	નિ ધ	સાં નિધ મ
સુ+	ભા+	ગી+ ++ જ	ગ ત	ધ ++ ની
નિ	ધ	ધ નિ ધમ	મ ગ	સાગ મ મ
તા	ર	તા + રં+	સુ જ	તાં+ + ર

અંતરા—

ગ	મ	ધ + નિ	સાં નિસાં	સાં + સાં
ક	ર	ના + કે	ની રં+	ની + ર
સાં	સાં	ગં + સાં	ધ નિ	ધનિ સાં નિ
સિં	ચ	નિ + જ	દા સ	ખાં + સ

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’. ૧૭

નિ	સાં	મ + સાં	નિસાં	ગંમં	ગં સાં સાં
હો	+	વે + સ	ક્ર+	લ+	આ + સ
આં	સાં	નિ નિ ધ	મધુ	નિસાં	નિ ધ મ
મુ	+	કિત + ન	ગ+	ર+	વા + સ

બાકીની લાઇનો અંતરા મુજબ ગાઈ જવી.

— x —

વાદી-મધ્યમ. રાગ-દુર્ગા (બિલાવલ થાટ) ત્રિતાલ. સંવાદી-પડજ.
 આરોહ-સા રે મ પ ધ સાં. અવરોહ-સાં ધ પ મ રે સા.
 ગાવાનો સમય-રાત્રિનો બીજો પ્રહર. જાતિ-ઓડવ-ઓડવ-
 [રાગ-દુર્ગા બિલાવલ તથા ખમાજ, એ બંને યાદના જુદા જુદા પ્રકાર છે.
 અહિં આ બિલાવલ થાટની દુર્ગા છે, જેમાં ગંધાર તથા નિષાદ સ્વર વર્ત્ય છે.]

૮. સામાન્ય જિન સ્તવન.

[રાગ-દુર્ગા (બિલાવલ થાટ) ત્રિતાલ.

રાહ-કુલ રહી બેલરિયાં ડાલેં]

સ્થાઈ

જિનજીકી મૂરતિયાં મોહે,

સોહે સૂરતિયાં સુખકારી સાર—જિનં

અંતરા

પાપ તાપકો શાંત કરત હૈ, પલ પલ પ્રશમ પિયૂષ બહેયા;

દીન દયાલ ઉદાર—જિનં ૧

૧૮ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

માત તાત વો બ્રાત પરમ હૈ, ગુનનિધિ હરત વિકાર સદૈયા;

જનસ પ્રતાપ અપાર—જિન૦ ૨

સેવ દેવકે દેવ કરત હય, તન મન જીવન વિકાસ કરૈયા;

દક્ષ જિણુંદ જીહાર—જિન૦ ૩

સ્થાઈ

નોટશન

•	૩	૫	×	૫	૨
પ પ પ પ	ધ મ પ ધ	ધ + મ +	રે ધ સા સા		
જિ ન જી કી	મૂ + ર તિ	યાં + + +	મો + + હે		
સા ધ સા સા	રે મ રે સા	રે મ પ ધ	પધ સાંરેં સાધ પમ		
સો + હે સૂ	ર તિ યાં +	સુ જ કા રી	સા+ ++ ++ +ર		

અંતરા

•	૫	૫	૫	૫	૨
ધ + મ પ	ધ સાં સાં +	સાં + ધ સાં	રેં ધ સાં સાં		
પા + પ તા	+ પ કો +	શાં + ત ક	ર ત હૈ +		
સાં સાં સાં સાં	રેં રેં રેં રેં	ધ સાં રેં મં	રેં + સાં ધ		
પ લ પ લ	પ્ર શ મ પિ	યૂ + પ ળ	હૈ + યા +		
સાં ધ સાં સાં	ધ + પ પ	મપ ધસાં રેં મં રેં સાં	ધપ મરે સાધ સાસા		
દી + ન દ	યા + લ હિ	દા+ ++ ++ ++	++ ++ ++ +ર		

બાકીની લાઇનો અંતરાની માફક ગાઈ જવી.

૯. ઔપદેશિક સામાન્ય જિન સ્તવન.

[રાહ-ધનવાન જીવન માને છે. રાગ-લીમપલાસમિત્ર, કેરવા]

સ્થાઈ

ભગવાન જીવન સાથી છે, સ્વારથના બીજા અર્થી છે;

કોઈ નથી થવાનું તારું, જ્યાં શિદ માડું માડું માને છે?—ભગ૦

અંતરા

રે જીવ! જરા વિચારી જો, તારી સાથે કોણુ પરલવમાં;
એકીલો તું જાનાર અંતે, મોજ શાને માને છે ?-લગ૦૧
બેલી અનાથ તણો જગમાં, સુખદાર્ઢ સાચો જિનવરજી;
બીજા કોધી માયી લોભી, વળી ભોગ વિલાસો માણે છે-લગ૦૨
દુઃખદાર્ઢ સદા તું તજ ખટલો, લજ જિનજે સાધી છે સખલો;
નેમિ-લાવણ્યસૂરિ-દક્ષ એ, જિન ભક્તિમાં સુખ માણે છે-લગ૦૩

સ્થાપ

નોટશન

ધ પ
ભ જ

x ધ સા + રે	x સારે ગમ ગ ગ	x રે + રે ગ	x સા + ધ પ
વા + + ન	જી + ++ વ ન	સા + થી +	છે + સ્વા +
ધ સા સા રે	સારે ગમ ગ ગ	રે + રે ગ	સા + ધ પ
ર થ ના +	બી + ++ જા +	અ + થી +	છે + કો ધ
ધ સા સા રે	સારે ગમ પમ ગ	મ ગ રે ગ	સા + ધ પ
ન થી + થ	વા + ++ તુ + +	તા + હં +	જ્યાં + શિ દ
ધ સા સા રે	સારે ગમ ગ ગ	રે + રે ગ	સા + ધ પ
મા + હં +	મા + ++ હં +	મા + ને +	છે + ભ જ

૨૦ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

અંતરા

				પ +		રે +	
×	×	×	×				
પ + પ પ	મ પ ગ મ	પ મ પ મ ધ	પ + પ મ				
જી + વ જ	રા + વિ +	ચા + રી + +	જો + તા +				
અ પ ધ ધ પ	પ ધ નિ નિ નિ	ધ ધ ધ નિ	પ + પ ધ				
સી + + સા +	થે + + કો જી	પ ર જ વ	માં + એ +				
અ + મ પ	અ + ગ મ	રે + + રે	રે ગ સા +				
કી + જો +	તું + જા +	ના + + ર	અં + તે +				
પ ધ + સા	સારે ગ મ ગ ગ	રે + રે અ	સા + ધ પ				
મો + + જ	શા + + ને +	મા + ને +	છે + જ ગ				

બાકીના જાને અંતરા, ઉપરના અંતરા માફક ગાઈ જવા.

વાદી-ઋષભ. રાગ-દરબારી કાનડા. ત્રિતાલ. સંવાદી-પંચમ.

આરોહ-નિ, સા, રે ગ રે સા, મ, પ ધ નિ સાં.

અવરોહ-સાં ધ નિ પ મ પ ગ મ રે સા.

ગાવાનો સમય-મધ્ય રાત્રિ.

જાતિ સંપૂર્ણ-પાડવ.

(આ રાગમાં ઘણીજ ગંભીરતા છે. દરબારીનું આંદોલન મંદ તથા મધ્યમ સપ્તકમાં વધુ રહે છે, અને જં ધ નિ કોમળ આવે છે.)

૧૦. સામાન્ય જિન સ્તવન.

[રાગ-દરબારી કાનડા. ત્રિતાલ. રાહ-અપને ભરેંસે રામકેં]

સ્થાઇ—

જપકે જિણુંદા નામકે, જપ લહું શિવ ધામ. કે મૈં જપકેં

અંતરા—

જો ધ્યાવે સો આતમ દોલત, પાવત નિત સુઠામ. કે મૈં

હોત નહિં બદનામ. કે મૈં—જપકેં ૧

જો પૂરે સળ લબ્ય મનોરથ, સુરતરૂ સા આરામ. કે મૈં

પાલક જિન બિન દામ. કે મૈં—જપકેં ૨

નેમિ-લાવણ્યસૂરિ સેવક, દક્ષ જીવન વિદ્યામ. કે મૈં

નિષ્કામ લજ્જું જગ સ્વામ. કે મૈં—જપકેં ૩

સ્થાઇ

નોટશન

•	૩	X	૨
નિ નિ સા રે	સા નિ ધ નિ	સા + + રે	ગ ગ રે સા
જ પ કે જિ	ણું + દા +	ના + + મ	કે + + +
રે + મ મ	પ + નિ પ	ગ + + મ	રે + ધ્રુનિ સા
જા + પ લ	હું + શિ વ	ધા + + મ	કે + ++ મૈં

અંતરા—

૦	૩	X	૨
મં + પ +	ધ નિ પ મ	મ પ ધ ધ	નિ + સાં સાં
જો + ધ્યા +	વે + સો +	આ + ત મ	દો + લ ત
નિ + ન નિ	સાં સાં સાં +	નિ સાં રે +	નિ + પ +
ચા + વ ત	નિ ત સુ +	ઠા + + મ	કે + મૈં +

૨૨ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

રેં + સાં રેં	નિ સાં ધ નિ	પ + + ધ	નિસાં રેં + સાં
હો + ત ન	હિં + બ દ	ના + + મ	કે + + મૈં
રેં + + સાં	રેં સાં નિ સાં	ધ નિ સાં સાં	રેં રેં સાં સાં
લો + + પૂ	રે + સ બ	ભ + વ્ય મ	નો + ર થ
સાં રેં રેં રેં	રેં રેં સાં રેં	ગં + + મં	રેં + સાં +
સુ ર ત ર	સા + આ +	રા + + મ	કે + + મૈં
નિ + સાં સાં	નિ સાં રેં સાં	નિસાં રેં + સાં	ધ નિ પ મ
પા + લ કે	જિ ન બિ ન	દા + + મ	કે + + મૈં

‘નેમિ-લાવણ્યસરિ-સેવક’-લો પૂરે સો બબ્બ મનોરથની માફક ગાવું.

‘દક્ષ જીવન વિશ્રામ કે મૈં’-સુરતર સા આરામ કે મૈં , ,

‘નિબકામભજુ’ જગ સ્વામ કે મૈં’-પાલક જિન બિનદામકે મૈં , ,

રાગ-કાફી (હોરી).

વાદી-પંચમ. તાલ-દીપચંદી. માત્રા-૧૪. સંવાદી-૫૭.

આરોહ-સા રે ગ પ મ ધ નિ સાં. અવરોહ-સાં નિ ધ પ મ ગ રે સા.

ગાવાનો સમય-મધ્ય રાત્રિ.

જાતિ-સંપૂર્ણ-સંપૂર્ણ.

(આ રાગમાં ગ ને નિ સ્વર કોમળ આવે છે. ઘણી વખત આરોહમાં ગ ને નિ તીવ્ર લેવાય છે, જેથી રાગની સુંદરતા વધુ સચવાય છે. આ રાગનું સ્વરૂપ, “સાસા, રેરે, ગગ, મમ, પ”થી વધુ સ્પષ્ટ છે, તે રાગની ખડક છે. ઘણા ખરા ભજનો, સ્તવનો તથા હોરીઓ આ રાગમાં માલુમ પડે છે, તેથી તે અતિ લોકપ્રિય છે. સારા ગાયકો ક્વચિત્ કોમળ ધૈવત ધ લગાવીને પણ આ રાગને ગાય છે, છતાં હાનિ પહોંચવા હેતા નથી.)

૧૧. હોરીનું સ્તવન.

[રાગઃકાફી હોરી. તાલ-દીપચંદી. માત્રા-૧૪.

રાધા નંદકુંવર સમજાય૦-એ રાહ]

સ્થાઈ

શ્રદ્ધા રૂપ જીવન પીયકારી ભરી,

હોરી ખેલો સુજન ! મન થીર કરી. શ્રદ્ધા૦

અંતરા

કુલટા કુમતિ બારીને ખેલો, શુદ્ધ ચેતનની હોરી ખરી. શ્રદ્ધા૦૧.

પ્રભુ કેરા ગુણ કાળો ને ગાવો, પાપ આપણાં ભય ખરી. શ્રદ્ધા૦૨.

સમતાની રમતોને વિસ્તારો, માન ને મમતા દૂર કરી. શ્રદ્ધા૦૩.

સુમતિના સુગુલાલો ઉછાળો, આત્મ જીવનને શુદ્ધ કરી. શ્રદ્ધા૦૪.

પ્રભુ ભક્તિ રસ પી મુક્તિ સાધો, દક્ષ ! હે ! ઉર ઉલ્લાસ ધરી ! શ્રદ્ધા૦૫.

સ્થાઈ

નોટશન

નિસાં રે ગુરે	સાસા રેરે ગુગુ મમ	૫ + મ	નિ ધ પમ ગુરે
અ+ હા ++	રૂ+ પજીવન પીય	કા + રી	ભ રી ++ ++
નિસાં રે ગુરે	રેમ પધ નિધ મપ	મુ + રે	ગમ પધ ગ રે
અ+ હા ++	રૂ+ પજીવન પીય	કા + રી	ભ+ રી+ હો રી
નિસાં નિધ પધ	નિ ધપ રેમ પધ	મુ + રે	ગમ પમ ગ રે
ખે+ લો+ ++	સુ જન મ+ ન+	થી + ર	ક+ રી+ + +

૨૪ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

અંતરા—

મંમ પપ નિનિ	સાં + સાં સાં	પ પ નિ	નિં નિ સાં સાં
કુ+ લ+ ટા+	કુ + મ તિ	વા + રી	ને એ + લો
નિનિ સાં રં	સાં નિ ધપ મપ	નિ + સાં	નિસાં રંસાં નિધ પ
શુ+ ઢ એ	ત ન ની+ ++	હો + રી	ખ+ ++ રી+ +
મ પ નિ	સાં + સાં સાં	સારે ગુરં સારે	નિ નિ સાં સાં
પ્ર ભુ કે	રા + ગુ ભુ	કા+ ગોને ગા+	+ + વો +
નિસાં રંસાં સાં	નિ ધ પ્મ પ	રેમ પનિ ધપ	મ રે નિ સા
પા+ ખ્યા+પ	લ ડાં + +	ળા+ ++ યખ	રી + + +
સાસા ગગ મ	રેમ પધ નિધ મપ	ગ રે રેમ પ	સાંનિ ધપ મગ રેસા
સમ તા+ ની	રમ તો+ ને+ વિ+	સ્તા રો ++ +	++ ++ ++ ++
નિસાં રંસાં નિસાં	સાં + સાં સાં	પનિ સારં સાંનિ	રંસાં નિધ પમ ગરે
મા+ નને મમ	તા + દ્વા રક	++ ++ ++	રી+ ++ ++ ++

પાછળની એ લીટી, અંતરાની પ્રથમ એ લીટીની આફક આવી.

૧૨. શ્રી નેમિજિન સ્તવન.

(રાગ-ભીમપલાસ મિશ્ર. રાહ-હે ચાંદ્ર છુપ ન જના.)

(સ્થાપમાં—તાલ-કેરવા; અને અંતરામાં તાલ-દાદરા)

સ્થાપ-

હે સ્વામ ! શ્યામ સલોના !

હે નાથ ! ગુન ખળના ! તુમ ગુન મેં નીત ગાઉં;

મેં નાથ બંદગીસે, જીવન પાવન બનાઉં....હે સ્વામ૦

અંતરા-

પશુકી પુકારેં સુનકે, કૃપાસે સભી બચાયે,

મુજ પ્રાણાધાર મુજપેં, કરેના નજર ન લાયે;

નવ ભવકી પ્રીત તોરી, મેં શ્યામ જિન દુભાઉં—હે સ્વામ૦૧

આહું ન નેમિ જિન કો, સ્વામી કહી સુભાગી !

રાગુલ ચકોરી ચંદા !, તુમ બન ગયે નિરાગી;

તુમ પાસ પાઉં દીક્ષા, તુમ આજી શિર ધરાઉં—હે સ્વામ૦૨

રાગુલકો દેકે દીક્ષા, શિવપુરકી દી સુલિક્ષા,

શિરતાજ મુઝે ભી વૈસે, શિવરાજ કી દોલિક્ષા;

નેમિ-લાવણ્ય ધામી ! મંચ દક્ષ શિર ઝુકાઉં—હે સ્વામ૦૩

સ્થાપ-(તાલ-કેરવા)

નોટશન

સાપ

મ

હે +

પ + + ગ	ગ મ પ મ	સા નિ સા +	સા + સા પ
સ્વા + + મ	શ્યા + મ સ	લો + ના +	+ + હે +
પ + + મ	ગ મ પ મ	સા નિ સા +	સા + પ સા
ના + + થ	ગુ + ન ખ	જા + ના +	+ + તુ મ

सा रे सा नि	सा म सा रे	सा रे रे सा	सा + नि सा
अु न भै +	नी + त +	गा + छ +	+ + भं य
ग + + +	ग म + अ	म प म ग	अ + ग म
ना + + +	थ अं + ङ	गी + से +	+ + छ +
म			
प सां नि ध	प ग + म	नि + प +	+ + सा प
व न पा +	+ व न थ	ना + छ +	+ + छे +

ताल-द्विती. अंतरा १

म प
प थ

× नि + नि	पं म प	× नि + नि	नि नि +
झी + पु	झा + रे	सु न के	कृ पा +
धनि सां नि	प ग म	प + प	प सा प
(से + + स	भी + थ	या + ये	+ मु ङ
प + म	ध प म	ग प म	म ग रे
प्रा + ला	धा + र	मु ङ पे	+ क रे
अ + सा	रे + नि	नि रे सा	सा नि सा
ना + न	नरे + न	ला + +	ये न व
अ + अ	रे सा रे	ग + म	म म +
अ व की	प्री + त	तो + +	री भै +

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ.’

૨૬

પ + ધ	નિ + સા	ધ + પ	પ સા પ
શ્યા + મ	જિન + દુ	ભા + +	ઉં હે +

તાલ-દાદરા. અંતરા-૨

પ ધ
ચા +

× સાં + ધ	પ ધ મ	× પ ધ મ	પ સા +
હું + ન	તે + મિ	જિ ન કો	+ રવા +
રે મ મ	પ + નિ	ધ + પ	પ પ નિ
મી + ક	ભી + સુ	ભા + ઓ	+ રા +
નિ + નિ	પનિ સારે સાં	નિ ધ નિ	નિ પ મ
જુલ + ચ	કો + ++ રી	ચં + દા	+ તુ મ
ગ + મ	નિ પ મ	ગ રે સા	સા નિ સા
અન + ગ	ચે + ની	રા + ગા	+ તુ મ
ગ + ગ	રે સા રે	ગ + મ	+ મ મ
પા + સ	પા + ઉં	દી + ક્ષા	+ તુ મ
પ + ધ	નિ + સાં	ધ + પ	પ સાં પ
આ + લુ	શિર + ધ	રા + +	ઉં હે +

તાલ દાદરા. અંતરા ૩.

પ રે
રા +

× રે + રે	સાં નિ સાં	× રે + રે	+ રે રે
જુલ + કો	દે + કે	દી + ક્ષા	+ શિ વ

રેં ગં રે	સાં નિ +	નિ રેં સાં	સાં સાં રેં
પુ ર કી	દી સુ +	ભિ + ક્ષા	+ શિ ર
નિ + પ	ધ + મ	પધ નિ સાં	+ નિ પ
તાજ + સુ	ઝે + ભી	વૈ+ + સે	+ શિ વ
ગ + મ	નિ પ મ	ગ રે સા	સા નિ સા
રા + જ	કી દો +	ભિ + ક્ષા	+ ને +
ગ + ગ	રે સા રે	ગ + મ	+ મ મ
મિ + લા	વ + ઇય	ધા + મી	+ મં ય
પ + ધ	નિ + સાં	ધ + પ	પ સાં પ
દ + ક્ષ	શિર + ઝુ	કા + ઉં	+ હે +

વાદી-પડ્મ.

રાગ-દેવગિરિ.

સંવાદી-પંચમ.

તાલ-ધીમે ત્રિતાલ અથવા તિલવાલ (વિલંબિત).

અવરોહ-ચલન. સા ધ, નિ, ધ, સા, રેગ, ગગ, ગરે, સા સાગ, પ,
ધ નિ પ, ધ સાં | જાતિ-સંપૂર્ણ.

અવરોહ-ચલન. સાં, સાં, રેં સાં, ધનિપ મગ મરેસા.

માવાનો સમય-દિવસે પ્રથમ પ્રહરનો ઉત્તરાર્ધ અને રાત્રે પ્રથમ પ્રહરાર્ધ.

(આ રાગની ઉત્પત્તિ બિલાવલ થાટમાંથી થયેલ છે. માટે આ રાગ દેવગિરિ બિલાવલ પણ કહેવાય છે. વળી આ રાગ કલ્યાણરાગથી મિશ્ર છે. ન્યુઓ—અરોહમાં કલ્યાણ જેવા રાત્રિના રાગનું સ્વરૂપ દેખાય છે; ત્યારે અવરોહમાં સવારના બિલાવલનું સ્વરૂપ જણાય છે. માટે આ રાગ સવારે તેમજ રાત્રે પણ ગાઈ શકાય છે. આમાં તમામ સ્વરો શુદ્ધ છે. કદિ કદિ કોમળ નિષાદનો સ્પર્શ ધૈવત સાથે કરવાથી, રાગની સુંદરતામાં વૃદ્ધિ થાય છે. અવરોહમાં ધ ને ગ દુર્ગલ હોવાથી, ધૈવત ને ગંધાર સ્વર, અવરોહમાં ધણે ઓછો લેવાય છે. કેટલાક સંગીતકારો વાદી સ્વર ધૈવત

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’. ૨૬

માને છે, પરંતુ પડજ વાદી સ્વરની માન્યતાને વધુ પુષ્ટિ છે. આ રાગનું મંદ્ર તથા મધ્યમ સપ્તકમાં ચલન સુંદર રહે છે. આરોહમાં કલ્યાણનું અંગ વધુ હોવાથી અને અવરોહમાં બિલાવલનું અંગ વધુ હોવાથી, ગાવાનો સમય સવારનો તેમજ રાત્રિનો લખેલ છે.)

૧૩. વધાઈનું સ્તવન.

[રાગ-દેવગિરિ. ધીમો ત્રિતાલ (તિલવાડા).
રાહુ-આઈ બધાઈ માર્ધ.]

સ્થાઈ

નાથ બધાઈ લાઈ ! જિન મંદિર જગ છાઈ. નાથ૦

અંતરા-

નોખત હુંહુભિ બાજે ઘન ગાજે, મધુરી સરજાઈ. નાથ૦ ૧.
મોતિયન ચોક પુરાવે સુરી સારી, મંગલ ગીત ગાઈ. નાથ૦ ૨.
ત્રિભુવન સાંઈ બધાવે સુરસાંઈ, દિલકો ઉલસાઈ. નાથ૦ ૩.
સમકિત જ્યોત જગાવો જયકારી, પ્રકટે પ્રભુતાઈ. નાથ૦ ૪.
દક્ષ જગતાજ પ્રભુકી બલીહારી, સુમરે દુઃખ જાઈ. નાથ૦ ૫.

સ્થાઈ

નોટશન

૩ નિસા નિષ સા રે	x રે ગ + રે	૨ સા રે સા +	• નિ ધ પ +
ના + થ + બ	ધા + + +	ધ + બા +	+ + ધ +
ધ			
૪ ગ ગ ગ	ગ ગ પ +	પપધનિ પ ગ રે	રે ગ રે સા
જિ + ન મં	દિ ર + +	જ++++ ગ + +	છા + + ઈ

અંતરા.

૩
 પ નિધ નિ સાં | સાં + સાં સાં | સાંનિધ નિધ સાં સાં | સાં સાં ધનિ પ |
 નો ++ ય ત | દુ + દુ ભિ | ખા ++ જે + ધ ન | ગા + ++ જે |
 ગ ગ મ પ | પધનિ પ ગ રે | રે ગ + રે | સા રે સા નિસા |
 મ ધુ રી + | સ ++ ર ++ | જા + + + | + + ઈ ++ |

ખાડીની લાઇનો અંતરાની માફક ગાઇ જવી.

‘દેવગિરિ રાગનું સ્વરૂપ—

બેલાવલીમેલમવો હિ દેવ-ગિરિર્વિલોમે ધગદુર્બલેડયમ્ ।

સમ્પૂર્ણરાગઃ કિલ્લ પઙ્ગવાદી, કલ્યાણમિત્રોડમિમતઃ પ્રભાતે ॥

(રાગકલ્પદ્રુમાઙ્કુરે)

અર્થ—બેલાવલીના મીઠનથી ઉત્પન્ન થયેલો આ રાગ દેવગિરિ કહેવાય છે. અવરોહમાં ધ ને ગ [વક્ર તથા] દુર્બલ છે. સંપૂર્ણ ન્નતિવાળો આ રાગ છે. જેમાં વાદી સ્વર પડજ છે, જે કલ્યાણથી મિત્ર છે, અને જે પ્રભાતમાં અભિમત છે. અર્થાત્ મુખ્યતાએ જે પ્રભાતકાલીન મનાય છે. (આ પ્રમાણે ‘રાગકલ્પદ્રુમાઙ્કુર, નામના ગ્રંથમાં કહેલું છે.)

નિસૌ ધની ધસૌ રિગૌ, મગૌ પમૌ ગમૌ રિમૌ ।

દેવગિરી ભવેત્ પ્રાતઃ, પઙ્ગજાંશા મોદવર્દિની ॥ (અમિનવરાગમજર્યામ્)

અર્થ—‘નિ, સા, ધ, નિ, ધ, સા, રિ, ગ, મ, ગ, પ, મ, ગ, મ, રિ, સા’ આ સ્વરોથી દેવગિરિરાગ ગ્રહણ થાય છે. જે પ્રાતઃકાલીન છે. જેમાં પડજ વાદી છે, અને જે હપને વધારનાર છે. (આ પ્રમાણે અભિનવરાગમજરીમાં કહેલું છે.)

૧. આ રાગ આનંદવર્ધક છતાં, પ્રચલિત નહિં હોવાથી, અન્યાન્ય ગ્રંથોક્ત લક્ષણો સ્પષ્ટતાની દૃષ્ટિએ આપવામાં આન્યાં છે.

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’. ૩૧

જબ હિ બિલાવલ મેલમેં, ઉતરત ધગ નહિ લાગ ।

મ-પ-વાદી સંવાદિ તેં, કહત દેવગિરિ રાગ ॥ (રાગચન્દ્રિકાસારે)

અર્થ—આ રાગ બિલાવલ રાગના ચાટમાંથી ઉત્પન્ન થએલ છે. તેના અવરોહમાં ધ ને ગ લાગતો નથી. તેને સંગીતજ્ઞો દેવગિરિરાગ કહે છે. જેમાં વાદી મ (પૃજ) અને સંવાદી પ (પંચમ) છે. (એમ ‘રાગચંદ્રિકાસાર’ માં દેવગિરિનું સ્વરૂપ કહ્યું છે)

વાદી-ઋષભ. રાગ-જયજયવન્તી. ત્રિતાલ. સંવાદી-પંચમ.
આરોહ—સા, રે, રેગ રે સા નિ ધ પ રે, ગ મ પ નિ સાં.

અવરોહ—સાં નિ ધ પ, ધ મ, રે ગ રે સા

ગાવાનો સમય-રાત્રિનો ત્રીજો પ્રહર. જાતિ-સંપૂર્ણ-સંપૂર્ણ.

(આ રાગમાં બે ગંધાર તથા બે નિષાદ સ્વર લાગે છે. ઉપરાઉપરી ગંધારની ખૂબી છે. વળી આ રાગનું ચક્ષુ મંદ્ર તથા મધ્યમ સપ્તકમાં વધુ રહે છે. અવરોહમાં ગુ નિ ક્રમથી તથા આરોહમાં તીવ્ર લાગે છે. ક્રોધ વખત અવરોહમાં પણ તીવ્ર ગંધાર લાગી શકે છે. ગૌંડ બિલાવલ તથા સોરઠ એ ત્રણથી બિંદ્ર બનેલો રાગ માલુમ પડે છે. અને ખમાજ ચાટમાંથી ઉત્પન્ન થયેલ છે. ગાવાનો સમય રાત્રિના બીજા પ્રહરનો છેવટનો અને ત્રીજા પ્રહરનો પ્રારંભકાળ છે.)

૧૪ શ્રી વીરજિન સ્તવન.

(રાગ-જયજયવન્તી, ત્રિતાલ. રાહ-મોરે મંદિર અજ હુ૦)
સ્થાઈ

મોરે અંગન વીર જિનજી આયે,

અહો મોરી આશ ફલી, હારે મોરી આશ ફલી. (ટેક)

અંતરા

જીવન ઉભારા જીવન સુધારા, બિન બાહલ બરસાર્ધ—હારે ૧

પ્રથમ પિયાલા પરમ રસાલા, ઉર પીળત ઉલસાઈ—હારે૦ ૨.
ચરન તિહારા શરન હમારા, દક્ષ ચાહત નિત સાંધ!—હારે૦ ૩
સ્થાઈ

નોટશન

• નિસાં રે રે | રે ગ + સા રે | સા + + નિ | નિસા રેસા નિ ધ |
+ મો + રે અં | ગ ન + વીર | જિ + + નજી | આ + ++ ચે + |

• સાગ મ ગ | + સાગ મ પ | મ મ ગ મ | રે ગ રે સા |
+ અહો મો રી | + આન શ હ | લી + + + | હાં રે મો રી |

અંતરા

• મપ નિ નિ | સાં + સાં + | નિસાં નિસાં ધનિ ધપ | ગમ ગમ રેગ રેસા |
+ જીવ ન ઉજા + રા + | જી + ++ વા + નસુ | ધા + ++ રા + ++ |

• સા ગ મ | ગ મપ ગ મ | રે મ ગ રે | રે ગ રે સા |
+ જિ ન બા | દ લા + બ ર | સા + ધ + | હાં રે મો રી |

બાકીની લાઇનો અંતરા મુજબ ગાઈ જવી.

૧૫. રાધનપુર મંડન-શ્રી આદિ જિન સ્તવન.

(રાગ-તિલક-કામોદ-મિશ્ર. તાલ-કેરવા તથા લાવણી.

સમજી જવાબદારી-એ રાહ)

સ્થાઈ-

આદિ જિણુંદ તારી, છે પ્રતિમા મનોહા....૨,

છે આનંદ મંગલકા....૨, છે રાધનપુર શણગા....૨—આદિ૦

અંતરા

કલિકાલે કલપલતા સરખી, નિરખી હરખી ભવિ રાશિ;
અનોખી પરખી હિતકા....૨, છે પ્રતિમા મનોહા....૨—આદિ૦૧

શારદ શશિ સમ મુખ મુખ કરતું, દુઃખ હરતું પલપલમાં;
ભવિક કુમુદ દિલદા....૨, છે ભવિક કુમુદ દિલદા....૨—આદિ૦૨

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ ચહે છે, તુજ સેવા શિવકરણી;
છે રાધનપુર શણુગા....૨, છે મરૂદેવી મલ્હા....૨,
છે પ્રતિમા મનોહા....૨—આદિ૦૩

સ્થાપ

નોટશન

×	×	×	×
સા રે ગમ રેમ	સા રે + મ	રે + સા +	સા ધ સા સા
આ + દિ++	જિ છું + દ	તા + રી +	+ + છે +
ગ + ગ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ સા	રે + સા સા
પ્ર તિ મા +	+ + મ નો	હા + + +	+ ર છે +
આ + નં દ	મં + ગ લ	કા + + +	+ ર છે +
રા + ધ ન	પુ ર શ જી	ગા + + +	+ ર છે +
ગ + મ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ +	સા રે ગમ રેમ
રા + ધ ન	પુ ર શ જી	ગા + + ર	આ + દિ++

અંતરા-૧

સા મ મ ગમ	પ ગમ રે મ	પ + મ ગમ	પ પ ધ મપ
ક લિ કા ++	લે ++ ક ૬૫	લ + તા ++	સ ર ખી ++

પ ધ ધ પ	ધ ધ પ મ	ગરે મ રેસા રે	રેમ રેગ સા નિસા
નિ ર ખી હ	ર ખી બ વિ	રા+ + શિ+ +	++ ++ + +અ
ગ + ગ +	પ ધ મ પ	પ રે ગ સા	રે + સા સા
નો + ખી પ	ર ખી હિ ત	કા + + +	+ ર છે +
ગ + ગ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ સા	રે + સા સા
પ્ર તિ મા +	+ + મ નો	હા + + +	+ ર છે +
ગ + ગ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ +	સા રે ગમ રેગ
પ્ર તિ મા +	+ + મ નો	હા + + ર	આ + દિ+ ++

અંતરા-૨

પ નિ નિ નિ	પ નિ નિ નિ	પ નિ સાં સાં	રે નિ સાં સાં
શા + ર હ	શ શિ સ મ	મુ ખ સુ ખ	ક ર તું +
નિસારે સાં નિ નિ	ધપ મ ગ મ	પધ નિ ધ પ	પનિ સાં રે સાં નિ સાં
દુ++ ખ હ ર	તું+ + પ લ	પ+ લ માં +	++ ++ ++ +
ગ + ગ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ સા	રે + સા સા
બ વિ ક કુ	મુ હ દિ લ	દા + + +	+ ર છે +
ગ + ગ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ +	સા રે ગમ રેગ
બ વિ ક કુ	મુ હ દિ લ	દા + + ર	આ + દિ+ ++

અંતરા-૩

સા પ પ પ	પ મ પ ધમ	મપ ધ પ મ	ગ + + રેસા
ને + મિ લા	વ + + ષ્ય	દુ+ + ક્ષ ય	હે + + છે+
મ મ મ મ	મ ગ રેગ મપ	મ ગ રે +	ગરે ગરે સાં નિ સા
દુ બ સૈ +	વા + શિ+ વ+	ક ર જી +	++ ++ ++ +

નિ નિ સા +	રેગ મપ ધ મ	રે ગ સા +	સા સા નિ સા
૭ જ સે +	વા+ ++ શિવ	ક ર છી +	+ + છે +
ગ + ગ +	પ ધ મ પ	પ રે ગ સા	રે + સા સા
રા + ધ ન	પુ ર શ છુ	ગા + + +	+ ર છે +
મ + ર દે	+ + વી મ	હા + + +	+ ર છે +
ગ + ગ +	પ ધ પ મ	પ રે ગ +	સા રે મમ રેમ
પ્ર તિ મા +	+ + મ નો	હા + + ર	આ + દિ+ ++

વાદી-ધૈવત. રાગ-આશાવરી. તાલ-ત્રિતાલ. સંવાદી-ગંધાર.
 આરોહ-સા રે મ પ ધ સાં. અવરોહ-સાં નિ ધ પ મ ગ રે સાં.
 ગાવાનો સમય-દિવસનો બીજો પ્રહર. જાતિ-ઓડવ-સંપૂર્ણ.

(આ રાગ-વિનતિ સૂચક છે. જે કરણારસ ઉપગતવનારો છે. જેનો પ્રભુભક્તિમાં વધુ ઉપયોગ થાય છે. કદાચ આરોહમાં ‘નિ’ નો ઉપયોગ થઈ શકે છે.)

૧૬. સામાન્ય જિન સ્તવન.

[રાગ-આશાવરી. ત્રિતાલ. રાહ-શાને મચાવે શોર.]

સ્થાઈ

ગાજે ગંભીરા મેઘ જિણુંદા ! બોલો રસાલા બોલ—જિણુંદાં

અંતરા

બોધસે બીલે બોધિ^૧ બેલરિયાં, મનવા^૨ નાચે મોર;
 સમતા રસકો મેહુલો બરસે, બીલે ભવિક કિશોર-જિં ૧

૧ સમકિતરૂપી વેલડીઓ. ૨ હૃદય અથવા મનુષ્યરૂપી મોર.

૪૬ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

દેશના નીરે કાલે સુમતિયાં, સુખકો જામે જોર;
 સુગતિ ભરતી ભાવસાગરમેં, આવે સુધારસ ઘોર-જિં ૦ ૨
 વિરતિ^૩ કેરી સોહે કુંપલિયાં, જગમેં ચારે કોર;
 ષશાશ્વતપદકી ^૫પુશબો પ્રસરે, દક્ષ કહે કર જોર^૬-જિં ૦ ૩

સ્થાપ

નોટશન

•	૩	×	૨
સા સા રે મ	પ + સાં +	ધ + પ મ	પધ મપ ગ રેસા
+ ગા જો મં	ભી + રા +	મે + ધ જિ	ભું + ++ હા +
રે + મ મ	પ + ધ ધ	પ + મું ગ	રે + સા સા
બો + બે ર	સા + લા +	બો + લ જિ	ભું + હા +

અંતરા-૧

મ પ પ પ	નિ	ધ ધ નિ ધ	સાં + સાં સાં	નિ રે સાં સાં
+ બો ધ સે	ખી + લે +	બો + ધિ બે	લ રિ યાં +	
સારે ગં ગં ગં	રેં + સાં સાં	નિ સાં રેં +	નિસાં રેસાં નિ ધ પ	
મ+ ન વા +	ના + ચે +	મો + + ર	++ ++ ++ +	
ગં ગં રેં સાં	સાં સાં રેં નિસાં	પ નિ સાં રેં	નિ સાં ધ પ	
સ મ તા +	ર સ ઠો ++	મે હુ બો +	બ ર સે +	

૩ વિરતિ=ત્યાગ, દેશવિરતિ તથા સર્વવિરતિપણું. ૪ મોક્ષપદ. ૫ સુગંધ. ૬ હાથ જોડીને.

म + प प	नि ध ध नि नि	सां + सां रे	सां नि सां निध प
जी + बे +	भ वि क कि	शो + र जि	खं + दा +

अंतरा-२

म म म म	प + ध प	म प ध प	नि + ध प
दे श ना +	नी + रे +	दा + बे सु	म + ति यां

रे रे म म	प + ध सां	नि ध + प +	मप धप भग रेसा
सु ष डो +	म + मे +	मे + + र	++ ++ ++ ++

म + प प	ध + नि ध	सां + सां नि	सां रे सां सां
सु + म ति	भ र ती +	भा + व सा	म र मे +

गं गं गं गं	रे + सां सां	नि सां रे रे	सां नि ध प
आ + वे सु	धा + र स	घो + र जि	खं + दा +

अंतरा-३

म + प प	ध + नि ध	सां + सां सां	म प ध सां
वि + र ति	डे + + री	सो + छे कुं	प लि यां +

सां सां रे +	रेम पं गं +	रे + सां नि सां	भग रेसां निध प
ज ग मे +	या + + रे +	डा + ++ र	++ ++ ++ +

गं + गं गं	रे रे सां +	प ध सां +	रे नि ध प
शा + श्व त	प द डी +	पु श यो +	प स रे +

મ મ મ મ	પ ધ સાં +	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="text-align: center;">નિ</div> <div style="text-align: center;">ધ</div> </div> + પ મ	<p style="text-align: center;">પ ધ પ મ ગ રે સા</p> <p style="text-align: center;">— — — — —</p>
દ + દા ક	હે ક ર +	<div style="display: inline-block; vertical-align: middle;"> <div style="text-align: center;">જો</div> <div style="text-align: center;">+ ર જિ</div> </div>	<p style="text-align: center;">જી + દા + ++ +</p> <p style="text-align: center;">— — — — —</p>

વાદી-મધ્યમ. રાગ-માલકોષ. ત્રિતાલ. સંવાદી-પૂજ.

આરોહ-સા ગ મ ધ નિ સાં. અવરોહ-સાં નિ ધ મ ગ સા.

ગાવાનો સમય-રાત્રિનો ત્રીજો પ્રહર. જાતિ-ઓડવ-ઓડવ.

(૧ રાગ પૈકીનો આ રાગ છે. જે પ્રભુભક્તિમાં તક્ષીન બનાવનારો તેમજ અતિ ગંભીર છે. આપણા પરમ ઉપકારી પ્રભુ શ્રી મહાવીરસ્વામી [જિવા તીર્થદેવ] પણ આ રાગમાં ધર્મોપદેશ દેતા હતા.)

૧૭. શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન.

[રાગ-માલકોષ. ત્રિતાલ. રાહ-મધુર મધુર કંઈ ગા.]

સ્થાઈ

અજર અમર થઈ જા. ચેતનિયા!

વીર જિજ્ઞંસ લજી, મુક્તિ મંદિર જા.-અજર૦ ૧

અંતરા

મદ^૧ તજ લજ લગવાન નિરાગી^૨,

૩પાતક સહુ તુજ જાય જ લાગી;

૪અમીરી છોડ બન જિનપદ રાગી.-અજર૦ ૨

પ્રભુ સુર નર પતિ પૂજિત છાજે,

મુરતિ શમ રસ ધામ^૫ વિરાજે;

પ્રભુજી દક્ષ લજ શિવફલ કાજે.-અજર૦ ૩

૧ અભિમાન. ૨ વીતરાગ. ૩ પાપ. ૪ સુખશાયણી-એશ-આરામ. ૫ સમતારૂપી રસના મોટા સ્થાન સ્વરૂપ.

‘જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ’. ૩૬

સ્થાપ

નોટશન

સાં ^૦ સાં સાં ગં	સાં ^૩ નિ ધ નિ	સાં ^x + મધ નિસાં	નિ ^૨ ધ મ +
અ જ ર અ	મ ર થ ઈ	જા + એ + ++	ત નિ યા +
મ મ ધ નિ	ધ મ ગ સા	ધનિ સાગ મ ધ	મ ગ સા +
વી + ર જિ	ણું દ બ છ	મુ+ કિત+ મં +	દિ ર જા +

અંતરા—

ગં ^૦ જ મ મ	ધ મ ધ નિ	સાં ^x + સાં સાં	અં ^૨ નિ સાં +
મ દ ત જ	બ જ બ ગ	વા + ન નિ	રા + ગી +
સાં + ગં અં	મં + મં મં	નિ સાં અં મં	અં + સાં +
પા + ત કે	સ હુ તુ જ	જા + ય જ	ભા + ગી +
સાં નિ ધ નિ	સાં નિ ધ મ	ગ મ ધ નિ	ગમ ધનિ ધમ ગસા
અ મી રી છો	+ ડ બ ન	જિ ન પ દ	રા+ ++ ++ +મી

બાકીના લાઇનો અંતરા મુજબ ગાઈ જવી.

વાદી-પંચમ. રાગ-પટ્ટદીપ. ત્રિતાલ. સંવાદી-પડ્મ.

આરોહ-સા ગ મ પ નિ સાં. અવરોહ-સાં નિ ધ પ મ ગ રે સા.

માવાનો સમય-રાત્રિનો પ્રથમ પ્રહર. જાતિ-ઝોડવ-સંપૂર્ણ.

(આ રાગમાં ફક્ત ગંધાર સ્વર કેમજ છે ને બાકીના તમામ સ્વર શુદ્ધ છે. આરોહમાં ઋષભ તેમજ ધૈવત સ્વર સર્વથા વળ્ય છે ત્યારે અવરોહ સંપૂર્ણ છે. ખાસ કરીને નિષાદ ઉપર ઠરાવ અધિક હોય છે.

૪૦ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

ભીમપલાસમાં જ્યારે કોમળ નિષાદ આવે છે ત્યારે પટ્ટીપમાં તીવ્ર નિષાદ આવે છે. તીવ્ર નિષાદ ઉપર આંદોલન અધિક હોવાથી, પટ્ટીપ જુદો પડે છે. બાકી ભીમપલાસનું અંગ છે. પટ્ટીપ તથા ભીમપલાસ બંને કાફી થાટના રાગો છે, છતાં 'નિ ધ પ' તથા 'ગ મ રે સા' ના ચલનથી પટ્ટીપ ભીમ-પલાસથી જુદો પડે છે.)

૧૮. શ્રી પાર્શ્વનાથ જિન સ્તવન. (રાગ-પટ્ટીપ. ત્રિતાલ. રાહ-હારી હારી પિચકારી૦)

સ્થાઇ

ધ્યારી ધ્યારી મૂરતિ પ્રભુ તારી,
પાર્શ્વનાથ ! જગ મંગલકારી;
દેખત નાયત તન મન અતિ ભારી.....ધ્યારી૦ ૧

અંતરા—

અંગ^૧ અંગ રશમ રંગ ભરીરી,
સોહિ અનુપમ સદ્ગુન^૩ નગરી;
આયુધ^૪ન કરમે સંગ^૫ ન નારી.....ધ્યારી૦ ૨
તાર તાર નિજ દાસ નિહારી,
દક્ષ^૬ સુકાની મોક્ષ^૭ વિહારી;
પાર્શ્વ પ્રભુ તોરી ગાઉં બલિહારી^૮.....ધ્યારી૦ ૩

સ્થાઇ

નોટશન

૦	૩	×	૨
પનિ સાંનિ ધ પ	મ પ ગ મ	પ નિ નિ નિસાં	ધનિ સાંનિ ધ પ મ પ
ધ્યા+ ++ રી ધ્યા	+ રી મૂ ર	તિ + પ્ર ભુ +	તા+ ++ રી+ ++

૧ ફરેક અંગમાં. ૨ સમતારંગ. ૩ સારા સારા ગુણોની નગરી. ૪ અસ્ત્રો કે શસ્ત્રો. ૫ પાસે સ્ત્રી નથી. ૬ હોંશિયાર નાવિક. ૭ મુક્તિપુરીમાં વિચરનારા. ૮ વાહ વાહ અથવા વારી જહું તે.

મ + પ નિ	ધ ધ મ પ	ગ + ગ મ	રિ + સા +
પા + શ્વ ના	+ થ જ ગ	મં + ગ લ	કા + રી +
સા મ મ મગ	ગમ પ પ મ	પ નિ નિ નિસાં	ધનિ સાંનિ ધપ મપ
દે ખ ત નાં	ચં ત ત ન	મ ન અ તિં	ભાં ++ રીં ++

અંતરા

૦ મ મ પ નિ	૩ સાં સાં સાં સાં	× નિ નિ સાં ગં	૨ રિં + સાં +
અં + ગ અં	+ ગ શ મ	રં + ગ ભ	રીં + રીં +
નિ + નિ નિસાં	ધ ધ મ મ	પ નિ નિ નિસાં	ધનિ સાંનિ ધ પ
સો + હે ++	અ નુ પ મ	સ + દ્વ ગુ નં	નં ગં રીં +
સા મ મ મગ	ગમ પ પ મ	પ નિ નિ નિસાં	ધનિ સાંનિ ધપ મપ
આ યુ ધ નં	કં ર મેં +	સં + ગ નં	નાં ++ રીં ++

ખાકીની લાઈનો અંતરા મુજબ માર્ક જવી.

વાદી-મધ્યમ. રાગિણી-ભૈરવી. ત્રિતાલ. સંવાદી-પજ.

આરોહ-સા રે મ મ પ ધ નિ સાં.

અવરોહ-સાં નિ ધ પ મ ગ રે સા.

ગાવાનો સમય-પ્રાતઃકાળ. જાતિ-સંપૂર્ણ.

(આ કર્ણાજનક અતિપ્રચલિત રાગિણી છે. આમાં તમામ સ્વર કોમળ આવે છે. કદિ કદિ તીવ્ર ઋષભ તેમજ તીવ્ર ધૈવતનો પણ અવરોહમાં, સારા ગાયક ઉપયોગ કરે છે, છતાં તેઓ રાગને હાનિ પહોંચાડતા નથી. આ અતિ લોકપ્રિય રાગિણી છે.)

૧૯. શ્રી વીર જન સ્તવન.

(રાગ-ભૈરવી. ત્રિતાલ. કેસે કહું મેં સજની-એ રાહ)

સ્થાઇ-

તેજે તું હિં હૈ ૧તરની ! વીર વિભુ ભવતરની.૨

અંતરા-

વીર વીર ધ્યાવત દાસ સદાઇ, નૈયાં મોરી પાર લગાઇ;

સૈયાં ! લગાઇ પાપ^૩રજની....તેજે૦ ૧તુમ જિન ગાહત ચિત્ત ન કાંઇ, તું હૈ મોરા જીવન^૪ સાંઇ;

ભક્તિ તિહારી દુઃખ હરની....તેજે૦ ૨

સૂરિ નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ સદાઇ, સચ્ચી તોરી નાથ સગાઇ;

મુક્તિ કમાઇ મુજ કરની....તેજે૦ ૩

સ્થાઇ

નોટશન

૦	૩	×	૨
સા સા સા પ	મ + ગરે સા	નિ સારે સા +	પતિ ધપ મમ રેસા
+ તે જે તું	હિં + હૈ +	ત ર ની +	++ ++ ++ ++

સા પ પ પ	ધ + પ મ	ગ મ રે સા	ગમ ધપ મમ રેસા
+ વી ર વિ	ભુ + ભ વ	ત ર ની +	++ ++ ++ ++

સા ધ નિ મ	ગ ગ રે સાનિ	નિસા ગ રે સા	ધાન ધપ મમ રેસા
+ તે જે તું	હિં + હૈ ++	ત ર ની +	++ ++ ++ ++

૧ સૂર્ય. ૨ સંસાર સમુદ્ર તરવાની નૌકા. ૩ પાપ રૂપી રાત્રિ. ૪ જીવનનો માલીક.

અંતરા-

●	મ	મ	મ	ધ	૩	નિ	સાં	સાં	સાં	×	સાં	+	નિ	સાં	૨	રેં	+	સાં	+
વી	ર	વી	ર		ધ્યા	+	વ	ત		હા	+	સ	સ		દા	+	ધ	+	
સાં	ગં	મં	મં		ગં	રેં	સાં	સાં		નિ	સાં	રેં	સાં		નિસાં	રેંસાં	નિધપમ		
નૈ	+	યાં	+		મે	+	રી	+		પા	+	ર	ભ		ગા	+	+++	+++	+++
ગ	મ	ધ	નિ		ધ	નિ	ધપ	મ		મપ	ધપ	મગ	રેસા		સાંનિ	ધપ	મમ	રેસા	
સૈ	+	યાં	ભ		ગા	ધ	પા	પ		ર+	જ+	ની+	+++		+++	+++	+++	+++	

આકીની લાઈનો અંતરાની માફક ગાઈ જવી.

૨૦. શ્રી મહાવીર જન્મ કલ્યાણુક સ્તવન.

(રાહ-નાચો નાચો પ્યારે મનકે મોર)

(રાગ-કાફી. તાલ-ખેમટો)

સ્થાઈ-

વંદો વંદો જિણુંદ મહાવી....૨ (૨)

આજ જીનોં ભુવનમેં છાયા પ્રકાં....શ. વંદો૦

અંતરા-

દશે દિશાઓમેં, વીર વીરકા ગાજ,

જય જમ આવાજ, હોતા હૈ આજ;

જગ જનકે દિલોમેં, આનંદ હૈ ઓર. વંદો૦ ૧

૪૪ 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

વીર જન્મ ચમન, કુલા જગ જન સુમન,
 બુલે બુલત હું, જિણુંદ કિશોર;
 ચરણેસે મેરૂ, કંપાયા કઠોર. (૨) વંદો ૨

સુરપતિ સેવતે, સુર સુરી સંગે,
 રાસ રમે રંગે, અપને ઉમંગે;
 નેમિ-લાવણ્ય કહે, દક્ષ કર જોર. વંદો ૩

૨૧ શ્રીમહાવીર જન્મકલ્યાણક સ્તવન.

[ગરબારૂપ]

(રાગ-માઠ. તાલ-હીંચ. રાહ-શરદ પુનમની ૦)

શ્રીવીર જ.....ન્મની.....સુંદર રાતડી....
 રંગે....રે દેવ દેવીઓ મનોહર રાસ રમે રે,
 શ્રીરાગ ને ભૈરવે ઇંદ્રના સંગીતો થાય ઉછરંગે;
 હીંડોલ ને દીપકે, પ્રભુ ગુન ગાય પરી,
 મંગલ મધુર ગીત ગાન થાય રે,
 એ....વિવિધ નાચ ભક્તિ ભર્યા,
 એચ્છવો રૂડા (૨)-શ્રી વીર જ.....ન્મની....

૧

સાખી

પશુ પંખી ને નારડી, સુખીયા થાવર થાય;
 ઉઘોત ત્રણ ભુવને ઝગે, જ્યારે જન્મે જિનરાય-શ્રીવીર.૨

સાખી

ધન્ય ચૈત્ર સુદ તેરસી, જન્મ્યા વીર જિણુંદ;
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષના, આનંદ મંગલ કંદ-શ્રીવીર.૩

૨૨ સામાન્ય જિન સ્તવન.

[રાહ-જીવનકી નાવ ના ડાલે]

(રાગ-માઢમિશ્ર. તાલ-ખેમટો)

સ્થાઈ-

જગતકો તારને વાલે....! હાં....મુજ નૈયાં તરાલે,
ભવસિંધુ પાર લગાલે, તું પાર લગાલે. હાં....મુજ૦ જગતકો૦

અંતરા-

પામર મૈં જિનવર ! સૈયાં તું મુખકર;
તેરે જિન કો રખવાલે ?-નૈયા તરાલે. હાં....મુજ૦ જગતકો૦૧
અંધિયારી પાપોંકી છાપી હૈ જિનજી ?;
જ્યોતિસે જ્યોતિ જગાલે,-તું પાર લગાલે. જગતકો૦૨
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ સહારે!, જગજીવન ! કરહે ઉભલે;
તું પાર લગાલે. જગતકો તારને વાલે૦—જગતકો૦ ૩

૨૩ સામાન્ય જિન સ્તવન

[રાહ-ખરસોરે ખરસોરે૦ રાગ-મદહાર. ત્રિતાલ]

શેર—

હૈ જિનજી ! તારો જી મુજે, ડુખે તિહારો દાસ;
ઇસ ભવ સાગરકે બિચે, એક તિહારી આસ.

સ્થાઈ—

કરજોરે..કરજોરે રૈ....નૈયા, પાર દયા મયા કર કરજો;
કરજો રક્ષા મોરી કરેના જલધિ !....કરજો રૈ૦..... ૧

અંતરા—

સુખકર ! હુઃખહર ! પાલક ! આવો,
પરમ પ્રશમ રસકો ઘરસાવો;
દાસન કે સખ પાપ દહો,
નાથ ! મેરે મનમે આઓ રે.... કરજો રે૦..... ૨
આઓ રે રંગે તારક ! કુપિત દુરિત હર અજર અમર કર;
કરજો દક્ષ પક્ષ અવિપક્ષ, શુભલક્ષ કરજો.—કરજો રે૦....૩

૨૪ સામાન્ય જિન સ્તવન

(રાહ-તું રામ ભજન કર પ્રાની૦ રાગ-માઠ. તાલ-ખેમટા)

જિનરાજ ભજન કર પ્રાની, તેરી ક્ષણભંશુર જીંદગાની;
અંચલ કાયા અંચલ માયા, ગાફીલ ! ફેગટ જન્મ ગુમાયા;
જખ આયગા કાલકા ન્યોતા, તખ સખ તજના માની !.

જિનરાજ૦ ૧

રહુતી ઘરમે માલ મિલકત, ચૌટા તક ઘર નાર;
સ્વજન લોગ શમશાન લગે, દેહ ચેહ^૨ આધાર;
નિજ કરમોંકે અનુસારી, ઈકલા જીવ પરભવ ચારી.^૩

જિનરાજ૦ ૨

સોચ મુસાફીર ! કેા તુજ સંગી, દુનિયા ફાની સ્વાર્થ મુરંગી;
આયુ ઘટતી સમય સમય પર, ચેત હે ચેતન ! માની !.

જિનરાજ૦ ૩

જિનવર જગમે શિવસુખદાયા, સુરતરૂ સીદૈ જિનકી છાયા;
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ કહત હે, ભજ ભવ જલધિ મુકાની.

જિનરાજ૦ ૪

૨૫ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું સ્તવન

(રાહ-ખન ચલે રામ રઘુરાઈ, ઓર સંગ જનકી માર્છ)

સ્વાઈ- [રાગ-તિલંગ. ત્રિતાલ]

પલ પલે પાર્શ્વ પ્રભુ ધ્યાઈ, છોર મમત મોહકી જાઈ,
શિવપદ પાના લાઈ ! પલ પલે૦ ૧

અંતરા—

તીન ભુવનકે દીપક જિનને, કેવલ જ્યોતિ જગાઈ,
પાસ પાસ રટતે ભવિજનને, શિવપુર પાસ મિલાઈ;
જે જિન પ્રેમ હિંડોલે ડોલે, સો પાવે પ્રભુતાઈ....પલ૦ ૨
દીનદયાલે દયા દિલ લાઈ, નવકારકો સુનાઈ,
જલતે નાગકી જન જગ્યાઈ, સ્વર્ગપુરી પહુચાઈ,
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ ભજત હૈ, પાસ ચરન સુખદાઈ....પલ૦ ૩

૨૬ શ્રી વીર જિન સ્તવન

[રાહ-કરલે કામ ભજલે રામ]

(રાગ-ભૈરવી. તાલ-કેરવો)

ધરલે ધીર, ભજલે વીર (૨).....ધરલે ધીર—૧
સોચ મુસાફીર ! હૈ કોન તેરા ? સુખકે સાથી ચલ દેગા,
સાચ વોહી તુજ આવેગારૈ, જિનવર પદ જે ભજ લેગા. ધરલે૦૨
વીરવિભુ હૈ, જગકે બ્રાતા, દક્ષ સદા ભવિ જનતા ત્રાતા,
વોહી તોડતા, ભવકા નાતા, વીર જિજ્ઞાંસા....ત્રિશક્તાનંદા....
ભજ પ્રાની ! ગંભીર રૈ....ધરલે ધીર, ભજલે વીર૦—૩

૨૭ શ્રી વીરજિન સ્તવન

[રાગ-માઠ. તાલ-લાવણી.]

(હુનિયા રંગરંગીલી બાબા ! એ રાહ)

અંગિયા રંગરંગીલી ખ્યારા ! અંગિયા રંગરંગીલી. ખ્યારા !૦
 સોહો અખિયા કમલ સી કલિયા, શાંતિ સુધાકી ક્યારી હય;
 હર અંગેં પર શમરસ છાયા, હર પ્રાણી હિતકારી હય;
 જિનવર મૂરતિ વાંછિત પૂરતી, સુરવેલી અલખેલી. ખ્યારા !૦૧
 ઝગમગ ઝગમગ જ્યોતિ ધરતી, મિથ્યા તિમીર હટાતી હય;
 ભવિજન હર્ષ બઢાતી હય, અધ્યાતમ પાઠ પઢાતી હય;
 સુર નર નારી મોહનગારી, સુરત છેલ છબિલી. ખ્યારા !૦ ૨
 ચહુ અંગિયા ભવસાયર નઈયા, સકલ ગુણેંકી ખાણુ લગે;
 વીરજિન દર્શન ઈન કલિકાલે, પ્રાણી પ્રાણુ આધાર લગે;
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ ભજત હૈ, શિવસુખ કેલી રસીલી. ખ્યારા !૦૩

૨૮ શ્રી નેમિજિન સ્તવન.

(રાહ-સુની પડીરે સિતાર. રાગિની-કાફી. તાલ-કહરવા.)

સુની સુની રે પુકાર, પશુકે જીગરકી. (ટેક)
 નવભવ ખ્યારી રાજીલ નારી, છોડ ગયે ગિરનાર....પશુકે. ૧
 ‘પશુ રાજીકા જીવ ઉગારા, મોહની કરકે રે ચકચૂરા;
 સંયમ કેવલ મુક્તિ નિપાચે, શ્યામ સલુણા ઉદાર....પશુકે. ૨
 નેમિ જિણુંદા લાવણ્ય કંદા, કામિત કરનારે સખ પૂરા;
 કર્ણસાગર કર્ણા લાકે, દક્ષ શિશુકે ઉગાર....પશુકે. ૩

૧ પશુ સમુહના પ્રાણુ બચાવ્યા, તથા પશુ તેમજ રાજીભતી બંનેને ઉતાર્યાં.

૨૯ સામાન્ય જિનસ્તવન.

(બન્દે ! નાવકા લંગર છોડ એ રાહ)

(રાગિની-ભાગ્યાલી, તાલ-કહરવા)

ખ્યારે ! ભવકા બંધન તોડ, ખ્યારે ! ભવકા બંધન છોડ.

હરકે મેરી કર્મકી કિલિયાં, ભવકા બંધન તોડ. ખ્યારે ! ૦ ૧

તું એક મેરા જીવન સાથી, ઓર સભી હૈ સ્વારથ સાથી;

ભવકા બંધન તોડ. ખ્યારે ! ૦ ૨

જ્યુ ગૈયા બિન બછરે ઇકલે, ત્યુ સૈયા બિન હમ હૈ વિકલે;

ભવકા બંધન તોડ. ખ્યારે ! ૦ ૩

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ સહાયા, જિનવર ! વંદન કોડ, ખ્યારે !

જિનવર ! વંદન કોડ. ખ્યારે ! ભવકા બંધન તોડ. ૪

૩૦ સામાન્ય જિનસ્તવન

(રાહ-મેં તો આરતી ઉતારું.)

[રાગિની-ગરબા, તાલ-કહરવા]

મેં તો મૂરતિ જુહાઈ જિનરાજકીરે,

જિનરાજકીરે જગતાજકીરે....મેં તો ૦ ૧

ભક્તિકે પિયૂષ ઘોલ, લગાકે રંગ ચોલ,

મિથ્યા પડલ ખોલ ખોલ (૨)

મેં તો સૂરતિ નિહાઈ વીતરાગકીરે....મેં તો ૦ ૨

ક્ષમાકે કટાર ધાર, કર્મોકે કટક સંહાર,

શિવ લહુ સાર સાર (૨)

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ-વાણી સુણી રે....મેં તો ૦ ૩

૩૧. સામાન્ય જિન સ્તવન.

[રાગ-ભિશ્ર કાલિંગડો. તાલ-ચલતી.]

(રાહ-તેરે લીયે લાઈ હું સદેશા.)

સ્થાઈ—

મેરે લીયે સાઈ ! તું આધારા, તું કહાં હૈ, તું કહાં હૈ ?
કરમોને ઘેરા હૈ....મેરે•

અંતરા—

જીવનકી તું આશા હૈ, તું જગતકો સુકાની
સુનલે તું જહાં હૈ....મેરે• ૧
ભવ^૧વનમેં ભટકતે હુએ, કહતા હું, કહાં હૈ ?, તું કહાં હૈ ?,
પલભર લી મુઝે ચેન, તેરે બિન નહિં આતા,
જ્યું રમીન બિન પાની....મેરે• ૨.
મહ મોહકી^૩ જંજીરને મુઝે ઝરાન કિયા હૈ, તું દીન દયાલ હૈ,
શિવસુખખાની દક્ષ સુકાની !, જિનવર ! મુઝે મીલના....
લે નૈયા ઉગારી....મેરે• ૩.

૩૨ શ્રી મહાવીર જિનસ્તવન

[રાગ-માલકોષ, જપતાલ. રાહ-કોન ન જાને બંસી બજાઈ.]

સ્થાઈ—

વીરજિણુંદા ! પૂનીમચંદા !, પ્રભુજી પરમ ગુની !
માત ! તાત ! જગજાત !....વીર જિણુંદા !• (૧)

અંતરા—

કરૂનાસે ખ્યારે ખ્યારે ! રાખ મુજ આજ લાજ;
તું ત્રિભુવન તાજ, તારક ભવ આજ—વીર જિણુંદા !• (૨)
ભવસિંધુ તીરે તીરે, નાવ કર પાર પાર;
દક્ષ અરજ ધાર, દાસ હુબત તાર—વીર જિણુંદા !• (૩)

૧ સંસારરૂપી અરણ્યમાં. ૨ માછલી. ૩ અભિમાન ને મોહની સાંકળે. ૪ હેરાન.

૩૩ શ્રી વીરજિણુંદ સ્તવન

(રાગ-અડાણા, ત્રિતાલ. મુદરી મેરી કાહેકો-એ રાહ)

સ્થાપ—

વીરજી તેરે પાવેંમેં ભાવ ભરી વંદના,
વારો ચોરાસી ફેરા રે....વીરજી

અંતરા—

ભક્તિ રૂપી કરવાલસે કાદું, કર્મરિપુકા ઘેરા રે....વીરજી ૧
જીતું મહાબલ મોહ રાજકો, નાથ સહારે તેરા રે....વીરજી ૨
રંગે સહી અરિહંત નિહાલો, દક્ષ જિણુંદા મેરા રે...વીરજી ૨

૩૪ શ્રી આદિજિન સ્તવન

(રાગ-સારંગ, ત્રિતાલ. રાહ-તદાનીં નાદ્રેતાનાના ઉતાનારીં.)

સૌભા....ગી ! આદિ નરિંદા ! આદિ મુણિંદા ! આદિજિણુંદા !

યુક્તિમાન્ ! સૂક્તિમાન્ ! મુક્તિમાન્ ! (૧)

તુંહિ યોગિંદા ! તુંહિ દેવિંદા !

સાચો છે વિશ્વાનંદા !.....સૌભા....ગી (૨)

ચિત્તે ધ્યાયા, જેથી પાયા,

જિનરાજ તાજ ઝાજ કાજ સાજ આજ,

પાયા ધામધુમ, મુદક્ષતા, મલી ધીરતા, વલી વીરતા,

ટલી દીનતા. સૌભા....ગી (૩)

૩૫ સામાન્ય જિન સ્તવન

(રાગ-સુરમલ્હાર, ત્રિતાલ. રાહ-ચમકાન લાગી બીજલી)

સ્થાપ—

જિનરાજ તો....રી જાંદગી, ચાહું મૈં સદા,

તોરી જિનરાજ જાંદગી, ચાહું મૈં સદા

૧

પર 'જિન સંગીત સરિતા-પ્રથમ તરંગ'.

અંતરા—

૧મનવા જિન જિન નામ રેરત હૈ, તોરી દયા સખ દુઃખહારી;
આહું મૈં સદા, ખ્યારી હો....તોરી જિનરાજ બંદગી૦ ૨
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ કહત હૈ, તોરી ઐમયા શિવસુખકારી;
આહું મૈં સદા, ખ્યારી હો....તોરી જિનરાજ બંદગી૦ ૩

૩૬ સિદ્ધગિરિ મંડન-આદિજિનસ્તવન

[રાગ-સોરઠ. તાલ-ત્રિતાલ]

(રાહ-બહાલા વીર જીનેશ્વર જન્મ જરા નિવારજો રે)

સ્થાઈ—

ખ્યારા સિદ્ધગિરિમંડન ! વંદન કોટી સ્વીકાર જો....રે;
મારા-નાથ નિરંજન ! અંજન પ્રેમનું આંજળો....રે.

—ખ્યારા૦ (ટેક) ૧

અંતરા—

તુમ વિન રખડ્યો હું ભવવનમાં, દુઃખ બહુ પામ્યો પલપલમાં;
હવે એ દુઃખને દૂર પ્રભુ નિવારજો....રે.—ખ્યારા૦ ૨
ત્રિભુવનભાનુ ! આપ પધારો, અમ અંતર આનંદ વધારો;
પ્રેમે સુમતિ જ્યોતિ નાથ ! જગાવજો....રે.—ખ્યારા૦ ૩
સિદ્ધગિરિસમ નહિ કોઈ તીરથમાં,

તુમ સમ કો નહીં દેવ જગતમાં;

મહેર નજરથી નાથ ! સેવકને તારજો....રે.—ખ્યારા૦ ૪
નાભિનરિંદના નંદન ! જિનજી, કર્મ નિકંદન કર હમ પ્રભુજી;
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ સદા ઉગારજો....રે.—ખ્યારા૦ ૫

૩૭ તીર્થાધિરાજશ્રી સિદ્ધગિરિ સ્તવન

[રાગ-ભીમપદ્માસ. તાલ-કેરવા.]

(રાહ-તુમહિને મુજકો પ્રેમ શીખાયા)

સિદ્ધગિરિ દર્શન પુણ્યે પાયા, ભગ્યપનાકા સિક્કા લગાયા. (ટેક.)
ભાગ્યરવિ^૧ ઉદયાચળ આયા, મન વિકસાયા, ધન્ય જનાયા;
તુમહિ હો ^૨ભવઝાઝ, ગિરિવર ! તુમહિ હો ભવઝાઝ. સિદ્ધ૦ ૧
દુર્મતિ દુર્ગતિ પાપ પલાયા, દિલમેં લાયા, મોહ હટાયા;
તુમહિ હો ભવઝાઝ, ગિરિવર ! તુમહિ હો ભવઝાઝ. સિદ્ધ૦ ૨
સિદ્ધિનિકેતન સુરતરૂ પાયા, શીતળ છાયા, તાપ હટાયા;
તુમહિ હો ભવઝાઝ ગિરિવર ! તુમહિ હો ભવઝાઝ. સિદ્ધ૦ ૩
યુગાદીશ્વર સિદ્ધગિરિ રાયા, ધ્યાન ધરાયા, વાંછિત પાયા;
તુમહિ હો ભવઝાઝ, ગિરિવર ! તુમહિ હો ભવઝાઝ. સિદ્ધ૦ ૪
નેમિ-લાવણ્ય સેવકે ગાયા, તીરથરાયા, પ્રણુમી પાયા;
દક્ષ તણા મનોહાર, ગિરિવર ! દક્ષ તણા મનોહાર. સિદ્ધ૦ ૫

૩૮ શ્રી સિદ્ધગિરિ સ્તવન

[રાહ-જમુના તટયે સખી૦]

(રાગ-ખિહાગ. તાલ-ખેમટો યા ત્રિતાલ.)

સ્થાપ—

વિમલા-ચલકો ભવી !, વંદો તન મનસે ભવી !,
પાતક જાયેરી, જાયેરી જાયેરી;
વિમલા-ચલપેં ભવી ! નેમિ જિન જિનજી સવી,
તારક આયેરી આયેરી આયેરી. ૧

૧ સદ્ભાગ્યરૂપ સૂર્ય, ઉદયરૂપ પર્વત પર આરૂઠ હુવા.
૨ સંસારસમુદ્ર કો તૈરનેમેં નૌકા (રટીમર) સમાન.

અંતરા—

લગાવે લબ્યતાકા શુભ શિક્ષકા જો પલમેં,
કલિકાલે ભી લવસાયર નૈયાસા જગમેં;
કે પુણ્યે પાયેરી પાયેરી પાયેરી....વિમલાચલ૦ ૨
અનોખા ધામ યે પરમાનંદ પાનેકા ગિચારી....
શિર નામી શિવકરી જિનજીકી ટોરી ખ્યારીખ્યારી,
કે દક્ષ ગાયેરી ગાયેરી ગાયેરી....વિમલાચલ૦ ૩

૩૯ શ્રી સિદ્ધગિરિ તીર્થ સ્તવન

(રાગ-તિલકકામોદમિશ્ર. તાલ-કહરવા)

સિદ્ધાચલ જના, વિમલાચલ જના, કંચન ગિરિ જના,
માનવ લવ ફલ પાના.— સિદ્ધાચલ૦ (ટેક)

અંતરા—

નાભિરાયા, મરૂદેવી જાયા, જિહાં પૂર્વ નવાણું વાર આયા;
દર્શન કર સુખ પાના.— સિદ્ધાચલ૦ ૧
સર્વોત્તમ વો તીરથરાયા, અપાર મહિમાવન્ત મનાયા;
આનંદ મંગલ પાના.— સિદ્ધાચલ૦ ૨
એક એક કંકરપે મુનિરાયા, અનંતા અનંતા શિવપદ પાયા.
લવોલવ દુઃખ મિટાના.— સિદ્ધાચલ૦ ૩
સુરતરૂ સી હૈ જિસકી છાયા, પ્રાયઃ શાશ્વત તીર્થ પંકાયા;
મનવંછિત સખ પાના.— સિદ્ધાચલ૦ ૪
નેમિ-લાવણ્યસૂરિ-દક્ષ સહાયા, લવજલધિકા ગાગર કહાયા
લવ-સાગર તર જના.— સિદ્ધાચલ૦ ૫

૪૦ જાવાલમંડન શ્રી આદિજિન સ્તવન

(રાગ-ભૈરવી, તાલ-ત્રિતાલ)

(રાહ-પ્રભુ આપ અવિચલ નામી છા. ઇત્યાદિ)

પૂજે પ્રભુમો પ્રથમ જિણુંદા, નાલિનરિંદ કે નંદાણ;
ભાવભરી ભક્તિ રસસે, સીચો શિવતર કંદાણ— (ટેક)
પ્રથમ નરેશ્વર પ્રથમ મુનીશ્વર, પ્રથમ જિનેશ્વર ધ્યાનાણ;
પ્રથમ ચતુર્વિધ સંઘકે સ્થાપક, વૃષભલંછન ગુન ગાનાણ—પૂજે૦૧
ચંદ્ર કલંકી પ્રભુ અકલંકી, રવિ ત્રિભુમે ભી ભુદાઈ ણ;
લોક અલોક પ્રકાશક કેવલ,—જયોતિ જિનકી સવાઈ ણ—પૂજે૦ ૨
અસ્તોદય યુત ચંદ્ર સુરજ હૈ, રાહુસે ગ્રહણકો પાતે ણ;
નિત્યોદય યુત પ્રભુ મેરે ખ્યારે, કર્મરાહુકો હટાતે ણ—પૂજે૦ ૩
ભવ્ય લોહા કો કંચનકતો, પાર્શ્વમણી હૈ ઉમંદાણ;
શાન્તિનિકેતન મુમતિકે દાતા, યુગાદીશ જિનચંદાણ.

પૂજે૦ ૪

જાવાલ-મંડન જિનવરણકા, મહિમા અપરંપારાણ;
નેમિલાવણ્ય ચરણોપાસક, દક્ષવિજય દુઃખહારાણ—પૂજે૦ ૫

॥ ઇતિ શાસનસમ્રાટ્—સૂરિચક્રવર્તિ—સર્વતન્ત્રસ્વતન્ત્ર—
તીર્થોદ્ધરણૈકદક્ષ-ક્ષમાપાલાલિમાલાસેવિતપાદપદ્મ-અક્ષસન્ન-
જગદ્ગુરુ-ભટ્ટારકાચાર્યવર્ય-શ્રીમદ્વિજયનેમિસૂરીશ્વર-
પદ્માલંકાર—વ્યાકરણવાચસ્પતિ-કવિરત્ન-શાસ્ત્રવિશા-
રદ-સાક્ષરશિરોમણિ-ભટ્ટારકાચાર્ય-શ્રીમદ્વિજય-
લાવણ્યસૂરીશ્વરવરચરણારવિન્દમિલિન્દ-

મુનિ....દક્ષવિજય....વિરચિતાયાં

સંગીતસરિતાયાં પ્રથમ-

તરંગઃ સમાપ્તઃ ॥

॥ ॐ अर्हं श्रीमहावीरस्वामिने नमो नमः ॥

જિન સંગીત સરિતા.

દ્વિતીય તરંગ.

૪૧. શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન. (૧)

(રાહ-મેરી બગીચામેં ફૂલે કોયલીયા, આવરી બસંત આધરે)

આઈ આઈ આધરે.....

મન બગીચામેં મહાવીર રૂપી, પાવની બસંત આઈ રે.
સજી પુન્યોઢે કુસુમકી કલિયાં, પાવની બસંત આઈ રે.
સદાચારોંકી છાઈ હરિયાલી, ફૂલી કુલી આશા બેલી આલી;
ખીલા શિવ તરૂંકા બાગ, પાયા સુમનકા રાગ,

ફૂલે મન બનમેં ભક્તિ કોયલિયાં—પાવની૦ ૧

સંવર ભંવરા રંગે ગુંજે, ધ્યાનનકી સુરભિ હૈ છાઈ;
શ્રદ્ધા પત્તા બિકસ રહા હૈ, સુસહકારે મંજરી આઈ.

આઈ આઈ આધરે—પાવની૦ ૨

વીર વીર રટતા મનવા ડોલે, નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ બોલે;
વીર પ્રભુકા ખ્યાર, શિવપુરકા હૈ દ્વાર;

ભજે રંગે શ્રીવીર સુભવિયાં!—પાવની૦ આઈ૦ ૩

૪૨. શ્રી સિદ્ધાચલતીર્થ સ્તવન. [સમૂહ ગીત](૨)

(રાહ-દૂર હટો યે દુનિયાવાલે હિંદુસ્થાન હમારા હૈ)
તીર્થ સિદ્ધા-ચલપે જાના જો, સુરતરસા સુખકારા હૈ;
નમન કરો નમન કરો સિદ્ધગિરિરાયાકો, મુક્તિકા સહકારા હૈ-૧
જહાં પધારા ઋષભ જિણુંદા, પૂર્વ નીનાનવે વારા હૈ,
તહાં સુહાવે રાયણ પગલા, દેવોંકા દિલદારા હૈ;
ઉસ તીરથ સમ અવર ન કોઈ, મહિમાઠા ભંડારા હૈ.

નમન કરો, નમન કરો ૨.

પ્રતિ કંકરપે સાધુ અનંતે, સિદ્ધ હુએ મહાજાની,
વિમલગિરિપે જાકે જીતના, કર્મનકી ક્ષેજો ક્ષાની;
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ કહે વો, તીરથ તારન હારા હૈ.

નમન કરો, નમન કરો ૩.

૪૩. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૩)

(રાહ-પપીહારે મેરે પીયાસે કહીયો જા)

અરિહારે ! તેરે સિવા કો નહિં મેરા.
નાવરિયા મોરી નૈયા હુએ, મેરો જીવન ઉગાર. અરિહારે ૧
મંચ હું દિન હિ દાસ તિહારો, નાથ તું દીનદયાલ,
એક સહી તેરે સહારે, દુર હોગા ભવભાલ;
અમકે તિહારી અખિયાં ચંગી, શમરસ ધામ ઉદાર. અરિહારે ૨
નેક નજરસે મુઝે નિહાલો, નાથ તુંહિ મેરો હ રખવાલો,
સફલ મેરા જીવન બન જાયે, ચિત્તે નાથ જો આવે,
પ્યારે અરિહા ભજનસે પલમેં, શિવમેવા મીત્ર જાવે;
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ હુ:ખહર, ભવજલ પાર ઉતાર. અરિહારે ૩

૪૪. ઔપદેશિક સામાન્ય જિન સ્તવન. (૪)

[રાહ-ઘરઘરમેં દિવાલી હૈ મેરે ઘરમેં અંધેરા]

આ દુનિયા તણ જીવડા ! જવાનું છે રે તારે;
જિનવરને લજી લેને, શાને મમતાને ધારે. (ટેક)

તન ધન ધામો ધરા સંધ્યા, વાદળ સમા ખરે,
લગિની વળી લઈ કોઈ, સાથ ન ચલે અરે;
સ્વજન સૌ સ્વાર્થ ઘેલા, જુઠા પ્રેમ વિસ્તારે,
જિનવરને લજી લેને, શાને મમતાને ધારે. ૧

છે જિનજી તારનારા, ભવસિંધુથી આ વિશ્વના,
ખેલી ખરા ગરીબના, નાયક સૌ દેવના;
પામીને આવા નાથ, પી લે સેવા સુધારે,
જિનવરને લજી લેને, શાને મમતાને ધારે. ૨

મમતા માનમાં મોંઘી, ગુમાવી જીંદગાની,
છેવટની સુધારી લે, શાણો બની હે ગુમાની !
નેમિ-લાવણ્ય-સૂરિનો દક્ષ કહે છે રે,
જિનવરને લજી લેને, શાને મમતાને ધારે. ૩

૪૫. દિવાલી પર્વનું સ્તવન. (૫)

[રાહ-ઘરઘરમેં દિવાલી, મેરે ઘરમેં અંધેરા]

હે ભવિયાં ! ભજો વીરને, ઉમંગે રંગે આજે;
જગ દિલમાં દિવાલી છે, આજે હરખે સૌ ગાજે. (ટેક)

શિવપદ જે રાતમાં પામ્યા, શ્રીવીર જિજ્ઞંસ રે,
શુભ કેવળી વળી વિશ્વે, ગોતમ મુર્ચ્છિત રે;
રત્ન તણી દીપમાલા, થકી રાત તે રાજે,

જગ દિલમાં દિવાલી છે, આજે હરખે સૌ ગાજે. ૧

વીર રૂપી ભાવ દીવો, ભરત ક્ષેત્ર થકી ગયો,
જેથી દ્રવ્ય દિવાલીથી, ઉઘોત વિશ્વે થયો;
જન્મ્યું દિવાલી પર્વ ત્યારે, સારા સમાજે,
જગ દિલમાં દિવાલી છે, આજે હરખે સૌ ગાજે. ૨
વિભુ શ્રીવીર મુક્તિનું, અનોખું પર્વ રાજે,
વંદન હો હજારો તે, દેવાધિદેવને આજે;
દક્ષ કહે આત્મલક્ષ્મી, વિસ્તારને કાજે,
જગદિલમાં દિવાલી છે, આજે હરખે સૌ ગાજે. ૩

૪૬. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૬)

(રાહ-કુછ યાદ રહે તો સુનકર જા,)

જિનરાજ રવિ પૂજન કર જા, મિથ્યા રજની દૂરે કર જા. (ટેક)
નાથ ! મનોમંદિરમેં લાના, લક્ષિ કેરા દીપ જલાના;
દિવ્ય પૂજાયા લે કર જા, મિથ્યા રજની દૂરે કર જા-જિન૦ ૧
યે ચાર દિનોંકી ચાંદની માયા, કાયા જૈસી બાદલ છાયા;
માયા તજ મન ! સેવા કર જા, મિથ્યા રજની દૂરે કર જા-જિન૦ ૨
વીતરાગ યે દેવકે દેવ ખરે, જગ તાત જો જગજન દુઃખ હરે;
દક્ષ (બન) લવજલધિ તર જા, મિથ્યા રજની દૂરે કર જા-જિન૦ ૩

૪૭. શ્રી સામાન્ય જિન સ્તવન. (૭)

[રાહ-ઉપર મુજબ]

જિનરાજ મુઝે પાવન કર જા, મે....રા લવકા ફે....રા હર જા (ટેક)
નાથ ! મનોમંદિરમેં આના, યે દુઃખીકા દુઃખ દહાના;
મુક્તિપુરીમેં (૨) લે કર જા, મે....રા લવકા ફે....રા હર જા-જિ૦ ૧
ક્રોધ મદ માયા લોભસે ઘેરા, મૈ પ્રીરતા ચૌરાસી ફેરા;
દેખું નૂર (તુજ) ઐસાકર જા, મે....રા લવકા ફે....રા હર જા-જિ૦ ૨
દીનાનાથ ! યે દીનકે હાથ ગ્રહો, મુજ નાથ તું જિનવર દેવ અહો !
(હો) દક્ષ ! મોહો (૨) દર્શ દેકર જા, મે...રા લવકા ફે...રા હર જા-જિ૦ ૩

૪૮. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૮)

(રાહ-તુમકો મુખારક હો ઉંચે મહલ ચે)

સુખકે વિધાયક હો ! સારે જગતકે,
હમકો હૈ ખ્યારી, તિહારી છબિયાં હાં ! તિહારી છબિયાં. ૧
કમલોંકી કલિયોંસી નૈન સુહાયે,
વિષયોંસે દૂરે જો, દુઃખકો દહાયે;
સમતાકી ગંગ બહાયે જિનવરિયાં ! હમકો હૈ ખ્યારી૦ ૨
મીઠી ઉખ મિશ્રીસે ખાની તિહારી,
દિલ હી ઉત્તરા હૈ સુરત નિહારી;
મુદ્રા હૈ મુખકી, ગુનરત્નોંકી ખાની,
દક્ષ ભજત હૈ ચે મુક્તિકી જડિયાં. હમકો હૈ ખ્યારી૦ ૩

૪૯. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૯)

(રાહ-ચલે પવનકી ચાલ જગમેં)

મીલે જગતકે નાથ, અખતો મીલે જગતકે નાથ;
તું હિ શરણુ હય હમ લોગોંકા, તું હિ આતમ તન આથ.^૧
અખ તો મીલે૦ ૧
જિનવર તોરે ચરણુ કમલમેં, ઝૂકે સુરકે નાથ;
ભક્તિ તોરી ભવકી તરણી,^૨ ભાવ રોગોંકા કવાથ.^૩
અખ તો મીલે૦ ૨
તુજ દર્શનસે મનખા^૪ પાવન, હુઆ આજ સનાથ;^૫
દુઃખકે કાંટે પિસ પિસ ભાંગે, દેખત તેરા કાથ.^૬
અખ તો મીલે૦ ૩
સુરતરસા દેવાધિદેવા, કભી ન છોડું સાથ;
દક્ષ^૭ સુકાની ! ભવજલધિસે, તારલે કર હાથ.
અખ તો મીલે૦ ૪

૧ ધન. ૨ નાથ. ૩ ઉકળો. ૪ માનવદેહ યા મનુષ્ય જીવન.
૫ નાથ સહિત, અર્થાત્ નાથ વાળો. ૬ નૂર, તાકાત. ૭ નિપુણ નાવિક.

૫૦. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૧૦)

[રાહ-ગુજર ગયા વહ જમાના કૈસા]

ચમક રહા તન પ્રભુકા કૈસા ! કૈસા ! કૈસા !

આનંદ કેરી બહાર હી જિસમેં,

ચમક રહા તન પ્રભુકા કૈસા ! કૈસા ! કૈસા !

નયન કેરે તારે જિસમેં, પરમ પ્રશમ રસ ઝીલતે હૈં;

મુખશશિ દીપે ઉમદા દિલાવર, જિસસે સુખ સુધા પાના.

ચમક રહા૦ ૧

જિનકા નહિ મુકાબલા જગમેં, ઈંદ્રોસે ભી પૂજિત હૈં;

ઐસા જિણુંદા અનોખા, જિસસે ભવદુઃખ સભી હટાના.

ચમક રહા૦ ૨

ચહિ સુકાની નાવ તુમહારા, તારને વાલે તારેંગે;

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ કે સાંધ, જિનજી બે દિલ લાયેંગે.

ચમક રહા૦ ૩

૫૧. શ્રી નેમિજિન સ્તવન. (૧૧)

[રાહ-પારેવડા જાજે વીરાના દેશમાં]

ઓ ! પંખિડા ! જાજે પીયુના દેશમાં (૨)

બોલજે હેજે સંદેશમાં. ઓ પંખીડા૦ ૧

શ્યામજી સીધાવ્યા શિવનારીને કારણે;

ગીરનાર જેવા પ્રદેશમાં. ઓ પંખીડા૦ ૨

કહેજે કે રાજુલાએ, કીધી છે બાધા;

જીવતું છે સાધુ વેશમાં. ઓ પંખીડા૦ ૩

સ્વામિ નેમિનાથ તુંહિ, આશરો છે મારે;

તારો મને ત્યાગના વેશમાં. ઓ પંખીડા૦ ૪

મુક્ત બ્રહ્મચારી એ દંપતિને પ્રણામો;

દક્ષ કહે છે ઉપદેશમાં. ઓ પંખીડા૦ ૫

૬૨ ‘જિન સંગીત સરિતા-દ્વિતીય તરંગ.’

પર શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન. (૧૨)

[રાહ-ખાળપણનાં સંભારણાં સાંભરે રે]

વીર વિભુનાં સંભારણાં સાંભરે રે;

પેખી સુપ્રતિમા જીવન-સંસ્મારણા. એ....વીરવિભુનાં

અંતરા—

સમ સુધારસમાં ઝીલતાતા, પરમપદે દહેરાતા;

ધ્યાતાતા, જપતાતા, અધ્યાત્મે મસ્ત મનાતા.

લેતાતા ઈંદ્રોનાં વારણાં. એ....વીરવિભુનાં ૧

ક્ષમા ખડગસે કર્મ હટાયે, ઇતિ ભીતિ નહોતી,

રાગ નહોતો દ્રેષ નહોતો, સંસારી પીડા નહોતી. એ....વીરવિભુનાં ૨

પૂજે સુભાગી વીરને હોશે, લવહુઃખ સ્કંદેવાં ટળશે,

અણુમોલે, અણુતોલે, મુક્તિપુરી મેવા મળશે;

દક્ષ ! ઉર ધારી ઓવારણાં. એ....વીરવિભુનાં ૩

૫૩ સામાન્ય જિન સ્તવન (૧૩)

(રાહ-મનને સુચુદ્ધિ સાથે, તોફાન આજ જામ્યું)

પ્રભુજી તમારી સાથે, સદ્ધયાન આજ જામ્યું;

ઉગ્યો રવિ અનેરો, સહભાગ્યનો હું જાનું.....પ્રભુજી ૧

દ્રષ્ટિ કહે નિરાગી તું દેવ નિરાળો,

આ દીન દુઃખીયાને દિનાનાથ નિહાળો;

તન મન તું હિ છે જીવન, —આધાર એક માનું.....પ્રભુજી ૨

દિલવર ! દયાળુ દેવા ! કર્મોથી ઉગારો,

દક્ષ કહે ઓ જિનજી ! સેવકને સુધારો;

શરણું તમારૂં સાચું, લવસિંધુ આજ માનું.....પ્રભુજી ૩

૫૪ શ્રી વીતરાગદેવ સ્તવન. (૧૪)

(રાહ-વનવાન જીવન માને છે. રાગ-લીમપલાસ મિશ્ર)
 વીતરાગ દેવ અમારે છે, નિર્મલ જે મુદ્રા^૨ ધારે છે;
 દેવ સકલમાં જે નિર્વિકારી,^૩ દોષને નિવારે છે. વીતરાગ ૧
 એ હાલ થએલા રાક્ષસો, જેની પાસે હોય ટળવળતા;
 તે કોધી દ્વેષી દેવ, અગ્નિ કેરું કામ સારે છે. વીતરાગ ૨
 આયુધ^૪ મુંડ^૫ ધડ ને ધરતી, મદ માયા લોલે ઝગહગતી;
 નારી સંગી જેની મૂરતિ, તેવા દેવ દોષ વિસ્તારે છે. વીતરાગ ૩
 વીતરાગ સાચા છે ખલકમાં,^૬ શિવસુખદાતા પલકમાં;
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ-પ્રભુજી, ભવસિંધુ^૭ પાર ઉતારે છે. વીતરાગ ૪

૫૫ સામાન્ય જિન સ્તવન. (૧૫)

(રાહ-અમારા મન મંદિર કહેવાતા)

અમારાં મન પંકજ વિકસાતાં, અરિહંત દર્શન થાતાં,
 અનાથ નાથજી ! હુંડે ધરીયે, અંતર ધરી ઉઠ્ઠાસો.
 સાચા દેવ જીવન ત્રાતા. અમારાં ૧
 જીવનના આધાર જિનજી ! દાસ ઉગારો;
 કર્મોની જીલમી જંજીરથી, પ્રાણ બહુ મુંઝતા. અમારાં ૨
 દીનનાથ ! ઉદાર તમારી, આશ અંતરમાં;
 ભક્તિથી અંતરયામી ભજશું, રંગે ગીતો ગાતાં. અમારાં ૩
 કરો દયા પ્રતિપાળ ! હે કૃપાળ ! ઉદારતાથી;
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ ઉદ્ધારક, નાથ નમું હરખાતાં. અમારાં ૪

૧ રાગ દેવને દૂર કરનાર જિનરાજ. ૨ આકૃતિવિશેષ. ૩ વિકાર-દોષથી રહિત. ૪ અસ્ત્રો અને શસ્ત્રો. ૫ મુંડકું-કાપેલું મસ્તક. ૬ જગતમાં ૭ સંસાર સમુદ્ર.

૫૬ સામાન્ય જિન સ્તવન (૧૬)

(રાહ-તું ચુપકે ચુપકે બોલ, મૈના ચુપકે ચુપકે બોલ)
 તું જિનજી જિનજી બોલ, લૈયા ! જિનજી જિનજી બોલ;
 પાવન શિવસુખ પાયેંગે, તું જિનજી જિનજી બોલ. લૈયા૦ (ટેક)
 કુહુંબ કબિત્રા મતલબવાલા, છોડકે તુજ સખ જાયેંગે;
 પાવન શિવસુખ પાયેંગે, તું જિનજી જિનજી બોલ. લૈયા૦ ૧
 મહા શિકારી કાલ ભયંકર, જખ તુજપે ચઢ આયેંગે;
 ધરણી? ધરણી બંગલા બગિચા, તન ધન સખ છુટ જાયેંગે,
 પાવન શિવ સુખ પાયેંગે, તું જિનજી જિનજી બોલ. લૈયા૦ ૨
 જિસીને મોહકો દિલસે હટાયે, અય લૈયા !
 વ રાગ દ્વેષકો દૂર ભગાયે, અય લૈયા !
 તુ જાનતા હૈ કે, -સખ દેવમેં વહ નાયક હું
 બસાદે બસાદે દિનાનાથ ચિત્તે અય લૈયા !
 પ્રીર ન કાલ સતાવેગા તુજકો, દક્ષ પાલક જખ ધ્યાયેંગે.
 પાવન શિવ સુખ પાયેંગે, તું જિનજી ૩

૫૭ શ્રી વીર જિન સ્તવન. (૧૭)

(રાહ-મોસમ સલોના સલોનારે)

નાથ ! જીવન સહારા સહારા રે
 જગ સહારા તુંહિ હમારા, જીવન સહારા રે;
 સમતા સુધાકર ! તેરે ચરણે ઝુકું કેટી વારારે. નાથ૦ ૧
 શિરકા તાજ જિણુંદા પાયા, મનો મંદિરે આનંદ છાયા,
 મેરે દિલમેં છબિ તિહારી, બસતી મનોહારારે. નાથ૦ ૨
 દક્ષ જીવનમેં હુઇ દીવાલી, વીર જિણુંદા મંગલકારી
 સુખકર દુઃખહર. કીજીએ મેરે ભવકા પારા પારારે. નાથ૦ ૩

૫૮ સામાન્ય જિન સ્તવન. (૧૮)

(રાહ-ન જાને કીધર, આજ મોરી નાથ ચલીરે)

૧ સુહાચે ૨ સુરત, આજ તોરી નાથ ! ભલીરે
ભલીરે ભલીરે તોરી નાથ ! ભલીરે....સુહાચે૦ (ટેક)
સોહી રહી ગુણાવલી૩, મોહી રહી સુરાવલી૪,
દીઠી સદા મીઠી આનંદ કલીરે
ભલીરે ભલીરે તોરી નાથ ! ભલીરે....સુહાચે૦ ૧
દીનકે નાથ તોરી નૈના ચંગી૫,
૬ અવિકારી વીતરાગભાવ૭ કેરી સંગી;
દિલખુશ અનેરી અનેરી પલીરે
ભલીરે ભલીરે તોરી નાથ ! ભલીરે....સુહાચે૦ ૨
નેમિ-દ્વાવણ્યસૂરિ, દાસ તેરા ડાલે,
દિલમેં પ્રીત ધારી, જિન જિન બોલે,
સેવા જિનપદકી સિખા, મેવા શિવપુરકા ચખા;
દક્ષ કેરે જીવનકી આશ ફલીરે.
ભલીરે ભલીરે તોરી નાથ ! ભલીરે....સુહાચે૦ ૩

૫૯ શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન. (૧૯)

(રાહ-જૂલેકે સંગ જૂલો જૂલો મેરે મન.)

માયાકે રંગ ભૂલો ભૂલો મેરે મન !;
તુમ આજ ભક્તિમેં જૂલો જૂલો મેરે મન ! (ટેક)
સચ્ચા જિણુંદા સંગ, વોહી તારન તરન;
કાયા માયા વૈભવ સભી નશ્વર૮ જીવન;
જ્યૂઠા સ્વાથી૯ સગપન, જ્યૂઠા સ્વાથી૯ સગપન. માયા કે૦ (૧)

૧ શોભે છે. ૨ મુખાકૃતિ(મુખારવિંદ). ૩ શુણેાની પંક્તિ-
અનેક ગુણો. ૪ દેવશ્રેણિ. ૫ પવિત્ર, -શુદ્ધ-મનોહર. ૬ વિકાર રહિત.
૭ રાગદ્રેષ રહિત ભાવને ધરનારી. ૮ નાશવંત-વિનાશી.

૬૬ 'જિન સંગીત સરિતા-દ્વિતીય તરંગ'.

ધરો ધીર, ભજો વીર જો હૈ જગકે શરન,
જિસસે મિલ જાયે સુખ સહી દુઃખકે હરન;
ખ્યારે ! બોલો જય વીર વિભુકી છન^૧ છન. માયાકે૦ (૨)
જિનોકે ચરણોમે' નિત કરો કોટી નમન,
નેમિ લાવણ્યસૂરિ દક્ષ મુક્તિ કરન;
હાં જિનકા સુરપતિ^૨ પૂજે ચરન. માયાકે૦ (૩)

૬૦ શ્રી સામાન્ય જિન સ્તવન. (૨૦)

(રાહ-ઐક નયા સંસાર બસાલે એક.)

એક તુંડિ આધાર જિણુંદા ! એક તુંડિ આધાર.
પાયો પુણ્યોદયે તિહારે, દર્શન સારે દુઃખકે હારે
કર્મ કલંક નિવાર મેરા, કર્મ કલંક નિવાર.....એક૦ ૧
ઐસા પ્રેમ વિસ્તાર, કિ જિસસે ભવકા હો નિસ્તાર,
કિ જિસસે પાવન હો અવતાર, કિ જિસસે આતમ હો ઉદ્ધાર;
સમતાકા હો રાજ હૃદયમે', સમતાકા ઝંકાર.
બજે દાસકી રગે રગોમે', જિનપદકા ઝંકાર....એક૦ ૨
નાથ અનાથોંકે હમારે હાથ ઝહો, પ્રીત અનાદિકી સમ્હાલો
નાથ અહો !

કહતા વારંવાર પુકાર પુકાર,

દૂર કરો ભવદવકે દુઃખકે, યે અરણ ઉર ધાર....એક૦ ૩
જો તુમ ઝહેજો મેહ^૪ વુઠો તો, નાચે મનવા મોર,
જો તુમ રંગે પલાનુ તુઠો તો, હોવે જીવનકા દ્વેશ;
તો જ્યોતિસે જ્યોત મીલેગી, મુક્તિ મંદિરે આર,
નેમિ લાવણ્યસૂરિ સહારે ! દક્ષ કહે કર જોર....એક૦ ૪

૧ ક્ષણેક્ષણે. ૨ ઇશ્વર. ૩ પ્રેમથી. ૪ મેહ. ૫ સૂર્ય. ૬ સવાર.

૬૧. શ્રી પંચજિન સ્તવન. (૨૧)

(રાહ-ભૂલવા મને કહો છો, સ્મરણો ભૂલાય ક્યાંથી ?)
 ઉપકારી વિશ્વ કેરા, પ્રભુજી ભૂલાય ક્યાંથી ?
 દેવાધિદેવ જગના, જિનવર ભૂલાય ક્યાંથી ? (ટેક.)
 નૃપ ત્યાગી તીર્થપતિમાં, ખેલા શ્રી નાભિનંદા;
 નીતિ કળા વિધાતા, આદિજિન ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૧
 પારેવડું બચાવ્યું, બાજથી સ્વમાંસ આપી;
 ચક્રવર્તિ ઋદ્ધિ ત્યાગી, શાન્તિજિન ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૨
 રામ્બુલ તજી ઉગાર્યાં, પશુઓ પુકાર કરતાં;
 આબાલ-બ્રહ્મચારી, નેત્રિજિન ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૩
 ઉગારી નાગ બળતો, ધરણેંદ્ર જેણે કીધો;
 પુરિસાદાણી ગુણખાણી, પાર્શ્વનાથ ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૪
 અડદ બાકળાને બેહારી, ચંદન-બાલિકા ઉગારી;
 સાધવી બનાવી સાચી, ચરમજિન ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૫
 ચંડકોશિયા ને અર્જુન, માળીને તારનારા;
 વડવીર ધીર ગંભીર, મહાવીર ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૬
 દયાસિંધુ દીનબંધુ, જિન પંચ નિત્ય વંદુ;
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ, પ્રભુજી ભૂલાય ક્યાંથી ?—ઉપ૦ ૭

૬૨. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૨૨)

(રાહ-કૈસે છીપોગે અબ તુમ.)

કૈસે મીલોગે—જિનવર કૈસે મિલોગે ?....
 હો પ્રભુજી ! મુજકો કૈસે મિલોગે ?
 પ્રીત અનાદિ ગિસારી મુક્તિ સ્વીકારી,
 જિનરાજ ! હમે સતાવે કર્મ શિકારી;
 દુઃખકો દહાને વાઝે જિન ! કૈસે મિલોગે ?....
 હો ! પ્રભુજી ! મુજકો (૧)

મૈં તો નદી મીઢું તુમ્હેં સિંધુ રસાલા,
મચ્છી બનું મૈં જો તુમ્હીં નીર નિરાલા;

જગત્ કે હે પ્રતિપાલા—(૨)

કર દયા જ્યોતિસે પ્રભુ જ્યોતિ જગાઓ,

દક્ષ જ્યોતિ જગાઓ—હે પ્રભુજી મુજકોં (૩)

૬૩ શ્રી વીર જિન સ્તવન (૨૩)

[રાહ—બીના મધુર મધુર કૃષ્ણ બોલ. રાગ—ભીમપલાસ]

પ્રભો ! સદય હૃદય પટ ખેલ (૨)

ભક્તિ સુધા રસ પાન કરાદે, અંતરકો અગ્નિ દૂર હટાદે;

એક બાર મુજ હૃદય મંદિરે, આકર જિનવર ! કર કલ્પોલ.

પ્રભો સદય ૧.

નાથ ! અનાથ સનાથ બનાદે, હાથસે અપને સાથ મીલાદે;

પરમ સત્ય તું મેરા સાથી, છોડું કભી ન તુજ અનમોલ.

પ્રભો સદય ૨.

વીરવિભો ! વાંછિત અગ્નિ દાતા, તુજ સેવાસે સકલ સુખ સાતા;

નેમિ—લાવણ્ય—સૂરીશ ત્રાતા !, દક્ષજીવન સુધારસ ઘોલ.

પ્રભો સદય ૩.

૬૪. સામાન્ય જિન સ્તવન. (૨૪)

[રાહ—સાંવરીયારે સાંવરીયા ચલ ચલરેં]

જિનવરીયારે જિનવરીયા ભજ ભજરે, ભજરે જિનવરીયા,

નેક નજરીયાં જિનકી દેવે, મુક્તિ નગરીયાં...જિન ૦ (૧)

જો મિથ્યાતમ અધેરા હરે, રંગે દિનકે નાથ ઉજેરા કરે,

ભંડાર ભરે શમ સુખ કેરા, સંસારન કેરા ફેરા હરે;

બજતી રહે જો એક તાને, ભગતિ રસકી ખાંસુરીયાં,

ભજરે જિનવરીયા....જિનવરીયારે (૨)

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ સહારા, જિનકે ચરણોં લજતે જાના;
ખૂલ જાય જીસે બોધિ નજરીયા, મીલ જાય જીસે મુક્તિ નગરીયા
લજરે જિનવરીયા....જિનવરીયારે૦ (૩)

૬૫. શ્રી મહાવીર જન્મકલ્યાણક સ્તવન. (૨૫)
(રાહ—દીવાલી ફીર આ ગઈ સજની.)

ઉમં....ગે....સળ ઉ....જવો લવિયાં ! જન્મકલ્યાણક વીરકા,
હાં, હાં, જન્મ કલ્યાણક વીરકા. હાં, હાં, જન્મ૦
પુણ્યોદયસે વીર વિભુકા, પાયે શાસન પ્યારે ! ઉમંગે૦ ૧
છનભર છનભર નારક જીવલી, હો જાતે સુખિયારે;
મૂલે ઝુલતે ઝુલતે જિનજી, લોક તિનોં....ઉજિયારે. ઉમંગે૦ ૨
ઈંદ્ર સભી ચલેં મેરૂ ગિરિપેં, લેકર સાજ રસાલા,
સ્નાત્ર જન્મોત્સવ રંગે કરકે, પા લેતે સુખ આલા;
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ લજત હૈ, શાસન નાયક પ્યારે. ઉમંગે૦ ૩

૬૬ શ્રી મહાવીર જિન સ્તવન. (૨૬)

(રાહ—હૈયામાં ધરી હામ, તું કાંઈ કામ કરી જા)

મહાવીર જપી નામ, તું આતમ કામ કરી જા.
અમર ધામ વરી જા. મહાવીર....૧
જાસ જાપે પુણ્ય-પુષ્પો, ખીલે છે દિલારે,
મુક્તિ જીવન મળે છે, લક્ષિતને સિતારે,
ધર્મધ્યાન ધરી જા, સુધા પાન કરી જા;
અમર ધામ વરી જા. મહાવીર....૨
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ વચને આતમ જગા દે,
ઉર થાપી શ્રી વીર, કર્મ ફેાજ ફગા દે,
વિજયમાળ પહેરી જા, લવસિંધુ તરી જા,
અમર ધામ વરી જા. મહાવીર....૩

૬૭ શ્રી વીરજિન સ્તવન (૨૭)

(રાહ-લેશો નિશાસા પરણેતરના, થાશો સુખી શી પેર)
દેશો દિલાસા દિલવર દિલના, કિંકર પર કરી મહેર,

જિનજી ! થાશું સુખી. (ટેક)

નિગોદમાંથી, થયો હું ^૧થાવર, રવિગલેન્દ્રી ઝબેર ઝેર,

કિંકર તારો દુઃખી;

ચોરાશી લાળના, ચોટે હું ભટક્યો, થયો દુઃખી ઠેર ઠેર.

કિંકર તારો દુઃખી. દેશો ૦ ૧.

માગ્યા ઉપર પણ, હું છું દેવાયો, વત્યો છે કાળો કેર, કિંકર ૦
શુભ કરણીમાં, આડા આવે છે, કર્મના કાઠીયા તેર. કિંકર ૦ દેશો ૦ ૨.

અનાદિકાળની, પ્રીતિ વિસારી, વસીયા શિવપુર શહેર, કિંકર ૦
આમ કરશે તો, ‘પરદુઃખભંજન’ ગિરદ રે’શે શી પેર-કિંકર ૦ ૩.

ભાગ્ય ઉદયથી, દરિસણ પાયો, ક્ષાલ્યો સુરતડ ઘેર, કિંકર ૦

ત્રિશલાનંદન !, કર્મનિકંદન, કર હર વૈરી વેર-કિંકર ૦ દે ૦ ૪.

નૌમ-લાવણ્યપદ ^૪, કજ ^૫ભ્રમર સમ, દક્ષ કહે દિલ ભેર, કિં ૦
તુમ પસાયે, મુક્તિ મંદિરમાં, કરશું લીલા હહેર-કિંકર ૦ દે ૦ ૫.

૬૮ શ્રી વીરજિન સ્તવન. (૨૮)

[રાહ-જન્મ લીયાતો જીલે બંદે, ડરનેકા કયા કામ,

બંદે ! જીવન હૈ સંગ્રામ]

પ્રણમું પ્રેમે વીર જિણુંદા ! પ્રણમું શ્રી મહાવીર-ખ્યારા !

પ્રણમું શ્રી મહાવીર.

શાસનનાયક વીરજી ! ખ્યારા ! પ્રણમું શ્રી મહાવીર ! ખ્યા ૦ (ટેક)

૧ પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ ને વનસ્પતિરૂપ એકેન્દ્રિય.
૨ દ્વીન્દ્રિય, ત્રીન્દ્રિય ને ચતુરિન્દ્રિય. ૩ વારંવાર. ૪ ચરણ. ૫ કમળમાં. ૬ ભમરા સમાન.

મહા ઉપકારી જગકે જિનજી, અરજી ઉરમેં ધાર-ખ્યારા-અઠ
સળ દેવનમેં આપ બડે હૈ, વંદત સુરનરનાર-ખ્યાઠ વંદઠ શાઠ ૧
અનુપમ કર્ણારસ ભંડારા, કર્ણા કર દુઃખ વાર-ખ્યારા-કર્ણાઠ
સમકિત દીપકકે પ્રગટાકે, અંતર તિમિર વાર-ખ્યાઠઅંશાઠ ૨
સિદ્ધપદદાતા વિશ્વવિખ્યાતા, આવાગમન નિવાર-ખ્યાઠ-આઠ
સમરથ સ્વામી શિરકું નામી, વંદું વારંવાર-ખ્યાઠવંદું શાસનઠ ૩
નેમિ-લાવણ્યસૂરિ પદ પ્રણમી, દક્ષ બની દિલદાર-ખ્યાઠ-દક્ષઠ
વીરજિન સેવામૃતસે પાઉં, ધર્મધુરંધરસાર-ખ્યારા-ધર્મઠ શાઠ ૪
સરસ સુશીલ સુવાસ કો દેકે, હરના કુશીલ વિકાર-ખ્યાઠ-હરઠ
જીવ નટવર ભવનાટકવારી, દક્ષ જીવન ઉદ્ધાર-ખ્યાઠદક્ષઠ શાઠ ૫

૬૬ શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તવન. (૨૯)

(મીઠા લાગ્યા છે મને આજના ઉજાગરા-એ રાહ)

પાર્શ્વ જિણુંદ ! ભવ, પાર ઉતારજો,
કૃપા કરી ફિરતાર રે, ભવસિંધુ પાર ઉતારજો. [ટેક]
સમયે સમયે જેમાં, છોળો ઉછળતી;
૧ ‘અહ’ ને મમ’ ની અપાર રે, ભવસિંધુઠ પાર્શ્વઠ ૧
કામના વમળમાં, જીવન નૈયા,
ડોલી રહી સરકાર રે, ભવસિંધુઠ પાર્શ્વઠ ૧
કુમતિ વટોળે, સુમતિ સુકાનને,
કીધું છે કરચી દૂર રે, ભવસિંધુઠ પાર્શ્વઠ ૩
ચરણ કમળથી, હીણ થયો છું;
તરણ તારણ હાર રે, ભવસિંધુઠ પાર્શ્વઠ ૪
નેમિ-લાવણ્યસૂરિ, દક્ષ કહે છે;
હવે તાહરો આધાર રે, ભવસિંધુઠ પાર્શ્વઠ ૫

૭૦ શ્રી સ્થંભન પાર્શ્વનાથ સ્તવન (૩૦)

(નાગર વેલીઓ શેપાવ, તારા રાજ મહેલોમાં-એ રાહ)

થંભણ મંડણ ^૧સ્વામ, કરૂં ^૨પ્રણયે પ્રણામ;
 થંભણપાસ જિણુંદ, કરૂં પ્રણયે પ્રણામ (અંચલી)
 શિરતાજ પાયા આજ, જેથી ધન્ય દિવસ આજ;
 સિધ્યાં વાંછિત કાજ, કરૂં પ્રણયે પ્રણામ. થંભણ ૧
 ઝકામઘટ મુજ યઘટમાં, પ્રકટયો તું હિ પલકમાં;
 આનંદ મંગલકાર, કરૂં પ્રણયે પ્રણામ. થંભણ ૨
 સુરનરનાયક ખ્યારા, કોટિ દાસ પ્રભુ છે તારા;
 તું મુજ એક આધાર, કરૂં પ્રણયે પ્રણામ. થંભણ ૩
 સુમતિદાતા સુમતિ આપ, કાપો પાપ ^૪અમાપ;
 મારી મોહને ^૫થાપ, કરૂં પ્રણયે પ્રણામ. થંભણ ૪
 નેમિસૂરીશ્વર નેહે, ગુરૂ લાવણ્યસૂરિ સોહે;
 દક્ષ જીગર ^૭ ઉગાર, કરૂં પ્રણયે પ્રણામ. થંભણ ૫

૭૧ શ્રી નેમિજિન સ્તવન. (૩૧)

(રાહ-રામસે કોઈ મીલાદે, મુઝેં)

નેમસે કોઈ મીલાદે, મુઝે નેમસે કોઈ મીલાદે.

જિન બાહલકા જિમલા ચંદા, ચિત્ત ચકોર લગાદે. મુઝેં ૧
 કોઈ કહે વો રૈવતગિરિમેં, કોઈ કહે સહસ્રાવનમેં;
 કોઈ કહે ગિરિકે કંદરમેં, કોઈ કહે ધ્યાનીકે ઘરમેં;
 મીલ સકું મૈં જિનકો છિનમેં, એસા રાહ દીખાદે. મુઝેં ૨
 રાણુલ વલવલતી યું દિલમેં, નેમિ-ચરણ-લાવણ્ય-કમલમેં,
 માધુકરી વૃત્તિ ધરી જગમેં, જ્યોતસે જ્યોત મીલાઈ પલમેં,
 દક્ષ કહે શ્રી નેમિજિનસે, એસી જ્યોત જગાદે. મુઝેં ૩

૧ સ્વામિ. ૨ પ્રેમપૂર્વક. ૩ મનોવાંછિતદાતા કામકુંભ. ૪ મારા અંતરમાં. ૫ અમશીત. ૬ તમારો. ૭ પ્રાણ બચાવ.

૭૨ પરોલીમંડન શ્રીનેમિજિન સ્તવન (૩૨)

(રાહ-ચને જોર ગરમ, ખાખુ મેં લાયા મજેદાર)

નમો નેમિ જિણુંદ (૨), લવિ ! મુક્તિ^૧ સુખેદાર. નમો૦ (૮૬)
નેમિ પ્રભુ હૈ જગતકે સૈયા, વીર ખડે વિજ્ઞાની;
શિવાનંદ દેવાધિદેવા, શિવસુખકે હૈ દાની. નમો૦ ૧
ચમત્કારી હૈ મૂર્તિ જિનકી, લાવણ્ય કેરી ખાની;
સખ જાતિકે લોકો માને, સચ્ચેર દેવ ઉવિમાની. નમો૦ ૨
લવસિધુકે^૪ દક્ષ સુકાની, ^૫સુશીલ મુદ્રા ધારી;
મુખ^૬ શશિ સુખકારી દેખો, જૈસે ચંદ્ર-ચકોરી. નમો૦ ૩
કેશુન શુદ્ધ એકાદશીએ, સખ આલમકે નરનારી;
પ્રતિવર્ષ દર્શનકું આવે, મહિમા જિનકા લારી. નમો૦ ૪
પરોલી તીર્થપતિકો પૂજો, સમુદ્રવિજય તનુજો;^૭
કલ્યાન કારન દક્ષ કહત હૈ, જિન સમદેવ ન હુજો. નમો૦ ૫

૭૩ શ્રી શાંતિજિન(પ્રતિષ્ઠા) સ્તવન. (૩૩)

(રાહ-દીવાલી ફીર આ ગઈ સજની)

પ્રતિષ્ઠા દિન આગયા ઉમદા^૧, શાંતિજિન ગુન ગા લેં. હાંહાં....
આઓ લવિયાં ! મિલકર ગાયેં, શાંતિ દિણુંદ^૨ દિલારે. પ્રતિ૦ ૧
જગમગ જગમગ હો ગુણુગુણત્તિયાં, લાગે અઘ^૪ અંધિયારે;
લક્ષિ કરતે કરતે જિનકી, જીવનકો....ઉજીયારે. પ્રતિ૦ ૨
લજકે શાંતિ જિણુંદ ચંદકો, પી લેં શમરસ ખ્યાલા,
હટ જાયે અંધિયારે લવકે, હો જાયે ઉજીયાલા;
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ વચનસે, મુક્તિકે સુખ પાલેં. પ્રતિ૦ ૩

૧ મુક્તિના નાયક. ૨ સાચાદેવ. ૩ નિરભિમાની. ૪ સંસાર-સમુદ્રના ચતુર નાવિક. ૫ સદાચારની મૂર્તિ. ૬ મુખરૂપી ચંદ્રમા. ૭ સમુદ્રવિજય રાજના પુત્ર. ૮ ખીજો.

૧ સુંદર. ૨ સૂર્ય. ૩ ગુણરૂપી દીવાઓ. ૪ પાપ. ૫ પામીએ.

૭૪ શ્રી શાન્તિજિન સ્તવન (૩૪)

(રાહ—પિયા મીલનકે જના...હાં...)

મુક્તિ....મંદિરમેં જના. હાં....મુક્તિ૦
જગકે તાજ શ્રીજિનરાજ, અંતરમેં બસાના....મુક્તિ૦ હાં....૧
લક્ષ્મીકી^૧ સેજ સજે, શાંતિ જિણુદ લજે;
મુક્તિકે લિયે કોથ તજે, માનકે જલાના....મુક્તિ૦ હાં....૨
માયાકે દાટ દે, લોભ^૨ તરૂ કાટ દે;
જીસે જીસે ખુટે ખુટે, પાપકા ખજના....મુક્તિ૦ હાં....૩
જીસે ખીતે મિથ્યાત રાત, હોવે કેવલજ્ઞાન પ્રભાત;
લાનુ^૩ અચિરા માત સુખત,^૪ ચરણે^૫ શિર ઝુકાના....મુક્તિ૦ ૪
નેમિ-લાવણ્યસૂરારાજ, દક્ષ કિંકરકે સારે કાજ;
સેવોજી ભવ-સિંધુ^૬ ઝાજ, જીવન નૌ તરાના....મુક્તિ૦ હાં....૫

૭૫ શ્રી શાંતિજિણુંદ સ્તવન. (૩૫)

(રાહ-જવું છે જમુનાજીને તીર)

જવું છે ભવસિંધુને^૧ તીર, મને ખીક બહુ લાગે. (ટેક)
અતિ જ્યાં કુમતિ કેરું નીર^૨, મને ખીક બહુ લાગે;
લહું હું કેમ મુક્તિ મંદિર, મને ખીક બહુ લાગે. જવું છે૦૧
માયા વાદળીઓ ઉઠી, વિષયની વિજળીઓ રૂઠી;
અઘનલે^૩ ખોયું આત્મ ખમીર,^૪ મને ખીક બહુ લાગે. જવું છે૦૨
મદ^૫ ખડકથી મોહ વમળમાં, ડુબી રહી નિજ નાવ પળમાં;
શાંતિનાથ ! સુકાની ! નેમિ લાવણ્ય સુજાની !
તારો તારક ! દક્ષ ! સુધીર !, મને બહુ ખીક લાગે. જવું છે૦૩

૧ શ્યા. ૨ લોભરૂપ વૃક્ષ. ૩ સૂર્યસમા ૪ સુપુત્ર. ૫ પગમાં
યા કિરણમાં. ૬ સંસાર રૂપ સમુદ્રને તરવામાં મોટા નાવ સમાન.

૧ સંસાર સમુદ્રને તીરે. ૨ પાણી. ૩ પાપરૂપ આકાશમાં. ૪
આત્માની સહજ શક્તિ. ૫ અભિમાનરૂપ ભેખડે અફળાવાથી.

૭૬ આદિજિન સ્તવન. (૩૬)

(જનારા જાય છે તું ક્યાં, અમારાં આંસુ લુતો જ-એ રાહ)

—ગઝલ—

જીવન આધાર જિનવરને, ભજી જીવ લાવો લેતો જ;
૧દિવાકર આદિ જિન ભજને, રજિગર જ્યોતિ જગાતો જ.
જીવન૦ (ટેક)

વિકસ્વર ખોધથી કીધાં, જેણે યુગલિક મન કમળો;
૨નિવારક કર્મ રજનીથી, ઉદય-પ્રભાત જેતો જ. જીવન૦૧
ભરતને સૌ કળા શીખવી, વળી બાહુબળીજીને;
કહ્યા ૪લક્ષણ તણા અર્થો, ચતુર સુજ્ઞાની ગાતો જ. જીવન૦૨
લોપી વિજ્ઞાન પ્રાક્ષીને, ગણિતનું જ્ઞાન સુંદરીને;
સમર્થુ વામ હસ્તેથી, અંતર વિજ્ઞાન લેતો જ. જીવન૦૩
અઢાર કોડકોડી સાગર, થકી જે બંધ મુક્તિદાર;
ભરતમાંહિ પ્રથમ ખોદ્યું, પ્રથમ જિનરાજ ભજતો જ. જીવન૦૪
મૈયા મરૂદેવીના હસ્તે, જગત ઉપકારને વાસ્તે;
નેમિલાવણ્યનો દક્ષ, કહે જિન ધ્યાન ધરતો જ. જીવન૦૫

૭૭ શ્રી ઝગડીયા તીર્થાધિપતિ-સ્તવન [૩૭]

(રાહ-અચપનકા યાદ આયા, ભૂલા હુઆ જમાના તથા)

[જેવી કરેછે કરણી...ઇત્યાદિ રાહમાં ગવાય છે.]

ઝગઝગતા ઝગડીયા-તીર્થેશ દર્શ પાના;
ગુન ગાકે આદિ જિનકા, ભવ દુઃખકો મીટાના. ઝગઝગતા૦ ૧
માણેકે દીપ-ચંદા, રવિસે ભી જો ઉમંદા;
અધિકા પ્રકાશ કારી, નાભિકે નંદ ભજના. ઝગઝગતા૦ ૨

૧ સૂર્ય સમાન આદિજિનના ભજનથી. ૨ આત્મજ્યોતિ. ૩ કર્મરૂપી રાત્રિને દૂર કરનારા. ૪ સામુદ્રિકશાસ્ત્ર.

મોહન મૂર્તિ જિનકી, પારસ-મણી સી પલકી;
 કલ્યાણ અર્થી! ભજ કર, કલ્યાણ ^૧કંઠ પાના. અગગતા૦ ૩
 શાંતિ સુધા કે ધામી, જગસ્વામી નામી નામી;
 ભક્તિ ગુલાબ જલસે, સંતાપ કે શમાના. અગગતા૦ ૪
 નેમિ-લાવણ્ય દેરા, શિશુ દક્ષ કા સહારા;
 યનસિંહ ^૨રૂપ જિનસે, અઘ ^૩હાથી કે ભગાના. અગગતા૦ ૫

૭૮ શ્રીઅગડીયા તીર્થાધિપતિ સ્તવન [૩૮]

(રાહ-કાલી કમલી વાલે તુમયેં લાખો સલામ.)

અગડીયાના આદિ જિનને પ્રેમે નમન—(અંચલી)
 ઋષભ જિણુંદની પડિમા ભારી, સુરનસ્તા મનને હરનારી;
 લાવણ્ય અપાર, જિનને પ્રેમે નમન. જિનને૦ અગડીયા૦ ૧
 દેશ દેશનાં યાત્રિક આવે, દર્શન પૂજનથી સુખ પાવે;
 સાધે સિદ્ધિ સાર, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૨
 મનોરથ મનના સઘળા ફળીયા, મરૂદેવી ^૪નાનડીયા મળીયા;
 ટળીયા ભવના તાપ, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૩
 પર ઉપકારી જગહિતકારી, મિથ્યાતિમિરને દૂર નિવારી;
 કેવળ જ્યોતિ જગાવ, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૪
 ભવોભવ તારા ચરણની સેવા, ચાહું નિત્યે શિવસુખ લેવા;
 ચિનંતિ સ્વીકાર, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૫
 તપગચ્છનાયક નેમિસૂરીશ્વર, તસ પદ્મધર લાવણ્યસૂરીશ્વર;
 શાસનના એ સ્થંભ, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૬
^૫છાયાપુરીથી તસ ઉપદેશે, ધુરાશા સંઘ લાવે હર્ષે;
 કીધું ઉજ્જવળ ફૂળ, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૭

૧ સુવર્ણકંઠ અથવા મુક્તિ. ૨ જંગલના કેસરીસિંહ સ્વરૂપ.

૩ પાપરૂપી હાથીને. ૪ મરૂદેવીમાતાના પુત્ર. ૫ છાણીગામથી.

મણિ માણેકસી આંગી રચાવે, નિર્મલ લાવે આનંદ પાવે;
વતેં લીલા દહેર, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૮
ઓગણીસ તાણું ફાગણમાસે, શુદ્ધ બીજે જાત્રા કરી હોંસે;
દક્ષ લહે લવતીર, જિનને પ્રેમે નમન. અગડીયા૦ ૯

૭૯ કાવિતીર્થ^૧ નાયક સ્તવન [૩૯]

(રાગ-સર ફરીશીકી તમત્રા.)

કાવિમંડળ^૧ હુરિત ખંડળ, પૂરણ પુણ્યે ભેટીયા....
નાભિનંદન મુખડું નીરખી, હરખી સંકટ મેટીયા. (ટેક)
આદિ નરિંદા આદિ મુણિંદા, આદિ જિણુંદા છો દિણુંદા^૨;
આદિ તીરથ-નાથ દેવિંદા, જગે અગે તુજ જયોતિ અમંદા. ૧
ઋષભ જિનવર ચરણ ચીલે, મુક્તિ મારગ સહેજે મીલે;
અષ્ટ કર્મના દળને પીલે, ભવિ સદા આનંદ ઝીલે. કાવિ૦ ૨
કામિતપૂરણ સુરમણી પાયા, સફળ થઈ અમ કામના;
ભાવઠં ભવની દૂર થઈ, જેથી ટળી કુવાસના. કાવિ૦ ૩
ત્રિવિધ તુજ સેવ ના હેવા,^૩ સુર અસુર નર નાયક જેવા;
ચાહું સદા જિન-ચરણ સેવા, મુક્તિનિલયના મેવા લેવા. કાવિ૦ ૪
ઓગણીસ ચૌરાણું સાલ માઘે, વદ બારસે યાત્રા કરી;
પ્રથમ^૪ ધર્મનાયક નમી, સ્થંભતીર્થથી આવી કરી^૫. કાવિ૦ ૫
પ્રણમી નેમિસૂરિરાયા, શુરુ લાવણ્યસૂરિ^૬ પાયા;
દક્ષ સદા કરજોડી વિનવે, લળી લળી જગદીશ ગાયા. કાવિ૦ ૬

૧ પાપ. ૨ સૂર્ય. ૩ સેવા કરવાની ટેવવાળા. ૪ પ્રથમ શ્રી
ધર્મનાથ સ્વામિજીને નમીને, અથવા આ આરામાં પ્રથમ ધર્મના
પ્રવર્તક શ્રી આદિજિનને નમન કરીને. ૫ ખંભાતથી આવીને. ૬
ચરણે.

૮૦ સામાન્ય જિન સ્તવન. (૪૦)

(સાવનકે નજરે હય, આહા આહા-એ રાહ)

જીવનકે સહારે હય, આહા, આહા,

જિનજીકે નૈનોં પેં....લ,લ,લ,લ,લા, વૈરાગી^૧ધશારે હું (ટેક)હા....આ....આ, આયુધ^૨ ન ભુજઓં મેં.....,જો સોહો ભલે દિનકર^૩....લ,લ,લ,લ,લ,લ,લા,જગજન^૪સરોજોંમેં. જીવનકે ૧અધ^૫રેન ટલે જીલમી, ભકિતકે ધીરનમેં, લ,લ,લ,લ,લાસુખ^૬લોર મીલે કલમી. જીવનકે ૨

તુમ દક્ષકી શિષ માનો, એરસે દિલ લેલો, લ,લ,લ,લ,લા

હય મોક્ષકો ખજનો. જીવનકે ૩

૮૧ સામાન્ય જિન સ્તવન. (૪૧)

(રાહ-લોર ગઈ પાપન અંધિયારી)

૧લોર ભઈ જીવન ૨ઉજિયારી, ઉદય ૩કમલા લાઈ હ....ય;

ઘોર ૪મોહકી નિંદકો હર કર, આતમ ૫જગૃતિ પાઈ હ....ય.

લોર ૧

જિસ દૈનમેં મિથ્યા ૭તમ ધા, ઉસદૈનમેં ૮ભાસ્કર પ્રકટે હ....ય;

જો રેન ૯જડતાસે ઘનધી, વહ રેન હિ હૂર પલાઈ હ....ય.

લોર ૨

૧ વીતરાગતાની નિશાનીઓ. ૨ અસ્ત્ર શસ્ત્ર. ૩ સૂર્ય. ૪ જગતના લોકોરૂપ કમજોમાં. ૫ પાપરૂપ રાત્રિ. ૬ સુખની સવાર.

૧ સવાર થઈ-પ્રભાત થયું. ૨ જીવનને ઉજમાળ કરનાર. ૩ ઉદયરૂપી લક્ષ્મી. ૪ મોહની ઘાટ નિદ્રાને હરીને. ૫ આત્માની ઉજાગરદશા. ૬ જે નયનોમાં. ૭ મિથ્યાત્વ-અંધકાર હતો. ૮ તે નયનોમાં જિનેશ્વર ભગવાંતરૂપી સૂર્યનો ઉદય થયો છે. ૯ જે રાત્રિ જડતા-અજ્ઞાનતાથી વ્યાપ્ત હતી.

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ કમલકે, બોધક જિનપતિ પાયે હ....ય;
ભક્તિકી લાલી પાઈ જિનસે, મુક્તિપ્રભા અતિ છાઈ હ....ય.
લોર૦ ૩

૮૨ સામાન્યજિન-સ્તવન [૪૨]

(રાહ-ઓ જીને વાલે ! હંસ્તે હંસ્તે જીના.)

ઓ મુક્તિવાલે ! મુક્તિ મોહે દેના. (ટેક)
નાથ ! તોરી કૃપા^૧ પ્રપાએ, પરમ પ્રથમ રસ તરસ છીપાએ;
સ્વાંવોંમેં હું લીના. મુક્તિ મોહે દેના....ઓ મુક્તિ૦ ૧
જિનજી ! સહારા મુઝે તેરા, અલીક^૩માનું સલી^૫ અનેરા;
તેરે શરણે પાપ^૪ વિલીના, મુક્તિ મોહે દેના...ઓ મુક્તિ૦૨
કુમતિ મુજકો નાથ ! સતાએ, સુમતિ હર સંસાર ફસાએ;
ભવકે દુઃખકો હરો નાથજી !, દક્ષ જીવનશીના. મુક્તિ મોહો ૩

૮૩ સામાન્ય જિન સ્તવન (૪૩)

[રાહ-આજ મારે ઘેર થાય લીલા દહેર]

આજ લીલા દહેર, દુઃખ પ્રભુ ખરેખર (૩)
જિનરાજ વિરાજે મનોમંદિરિયેરે. આજ૦ લીલા દહેર૦ ૧
મેંતો જિનવરના મુખડા લાળીયા, મેંતો ભવકેરા દુઃખડા ટાળીયા;
મારો નાથ મલ્યો તેણે કારણે જીરે. આજ લીલા દહેર૦ ૨
અમીભરી આંખડી, કમલકેરી પાંખડી, સંકટ નિવારવા, કેરી છે રાખડી
ભવિ સુત વ્રમાવડી, નેમિ-લાવણ્યસૂરિ, દક્ષ વ્રમુખવાવડી. આજ૦ ૩

૧ તમારી દયારૂપી પરમે. ૨ ચરણોમાં. ૩ જીડામાનું છું.
૪ બીજા બધાને. ૫ તમારા શરણે (આવવાથી) પાપો નાશ પામ્યાં.
૬ થઈ. ૭ પ્રભુની મહેરબાની-દયા. ૮ ભવ્ય જીવો રૂપપુત્રની માતા
સમાન. ૯ સુખરૂપી જળની વાપિકા.

૮૪ સામાન્ય જિન સ્તવન (૪૪)

[રાહુ-પ્યારે પ્યારે સપને હમારે]

પ્યારે ! પ્યારે ! જગડે સહારે !

સુમર સુમર કર કર્મ હરે હમ (૨), સભી હું દુઃખિયારે. પ્યારે ૧

એક હમારા નાથ તુંહિ હૈ દિલકે દિલારે !

હમ સદા ભજ રહે હું, રંગે ચરન તિહારે. પ્યારે પ્યારે ૨

દક્ષ દિલમેં મિલ ગયે અબ તો, મન સુધારે, તન સુધારે, જીવન સુધારે;

જિનજી ! ચરન શરન લીના હૈ, ભવિયન કે આધારે !. પ્યારે ૩

૮૫ પ્રાથનારૂપ સામાન્ય-જિન-સ્તવન (૪૫)

(રાહુ-એક સહારા તેરા પ્રભુજી, એક ૦)

એક સહારા તેરા, જિનજી ! એક સહારા તેરા.

મેં હું પ્યાસી, તુમ દર્શનકા, દેદો દર્શ તુમેરા,

તાત તુંહિ હૈ, બ્રાત તુંહિ હૈ, અપને જીકા જાન તુંહિ હૈ;

જૈસા ચંદ્ર ચકોરા, જિનજી ! જૈસા ચંદ્ર ચકોરા....એક ૧

મેં હું સેવક તુમ ચરણોંકા, કર મુજ દિલમેં ડેરા;

રાગ નહિ હૈ, ક્રેષ નહિ હૈ, તુમરે મનમેં મોહ નહિ હૈ,

તુંહિ દેવ બડેરા, જિનજી ! તુંહિ દેવ બડેરા.....એક ૨

નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ શિશુકા, હરદે ભવકા ફેરા;

મોહ હટાદે, જયોતિ જગાદે, અપને મનકા તાર મિલાદે.

હર મિથ્યા અધેરા, જિનજી ! હર મિથ્યા અધેરા....એક ૩

૮૬ સામાન્ય જિન-સ્તવન (૪૬)

(રાહ-આયા દ્વાર તુમ્હારે, રામા !)

આયા દ્વાર તુમ્હારે, દાદા ! આયા દ્વાર તુમ્હારે—(ટેક)
 ઝબુ ઝબુ ઝબુકે જ્યોતિ વદન પર, મોહ તિમીર વિદારે. દાદા ! આયા૦ ૧
 પરમપ્રતાપી ! સુરનર નારી, નાયક દાસ તિહારે. દાદા ! આયા૦ ૨
 જીવન-નૈયા, ભવ સરવરસે, તુમ બિન કોન ઉગારે. ? દાદા ! આયા૦ ૩
 નેમિ-લાવણ્યસૂરિ ચરણોંકા, સેવક દક્ષ સહારે. દાદા ! આયા૦ ૪
 નેક નજર કર તારો જિનજી ! દીન દયાલ દિલારે. દાદા ! આયા૦ ૫

૮૭ શ્રી અષ્ટપ્રકારી પૂજનુ' સ્તવન (૪૭)

(મીઠા લાગ્યા છે મને આજના ઉજાગરા-એ રાહ)
 બહાલી લાગે છે મને, જિનની સુપૂજના,

આપે આનંદ અપારરે-જિનવર કેરી સુપૂજના.

નિર્મળ જીવને, જિન નહવરાવતાં,

વિમળ જીવન ધારરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૧

શમરસ ચંદને, ભક્તિનાં કુલડે,

પૂજા નવ અંગે ઉદારરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૨

સુધર્મધ્યાન ધૂપે, જ્ઞાન પ્રદીપે,

કુમતિ તિમીરને વારરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૩

ક્ષમા અક્ષતનો, સ્વસ્તિક વિરચી,

ચઉગતિ ભ્રમણ નિવારરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૪

ધરી મધુરવાક્ષ નૈવેદ્ય સારાં,

ધરજે સુભાવકૃણ ભારરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૫

અષ્ટ પ્રકારી આ, પૂજા રચાવી,

આઠે કરમ કરો દૂરરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૬

નેમિ-લાવણ્યસૂરિ, દક્ષ સુશિક્ષા,

પાત્રી તરો સંસારરે, જિનવર કેરી૦ બહાલી૦ ૭

૮૨ 'જિન સંગીત સરિતા-દ્વિતીય તરંગ'.

૮૮ ઔપદેશિક-સામાન્ય જિનસ્તવન (૪૮)

(જવાદે જવાદે કિનારે કિનારે—એ રાહ.)

જગાદે જગાદે લગારે લગારે,
જગાદે જિણુંદ....કા ધ્યાન લગાદે. જગાદે....(ટેક)
નથી વાડી નથી ગાડી, નથી ^૧લાડી નથી ^૨માડી;
નથી કોઈ આવતી આડી, ધસે ^૩જળ મોતની ^૪ધાડી....જગાદે૦૧
જુડી કાયા જુડી માયા, જુડી સંસારની છાયા;
ઘડા કાયા સમી કાયા, વિનશ્વર એ બધી માયા.
પવિષય છે વિષના ^૬ખ્યાલા, વિષમ ^૭ભૂજંગસા કાલા;
ભવોભવ ^૮આપદા વાલા, તજી સૌ મોહના આલા....જગાદે૦૨
બન્યા જે દાસ આશાના, દિસે ^૯છે દાસ તે જગના;
કરે જે દાસી આશાને, બને છે દાસ સૌ તેના.
મુસાફરખાનું આ દુનિયા, કરોડો છોડીને ચાલ્યા;
વળ્યા નહિ કોઈના વાળ્યા, ભયંકર ^{૧૦}કાળના ગાલ્યા....જગાદે૦૩
હુટે આકૃત તણું વાદલ, તુટે મહા મોહની સાંકલ;
શમે સંસાર દાવાનલ, લગે જે ધ્યાનની હાકલ.
સમજજે ઝાંઝવા જેવા, જુઠા જ્યું સ્વપ્નના મેવા;
ખરે સંસારના સવે, વિલાસો ભોગના તેવા....જગાદે૦ ૪

૧ નારી-ઝેરી. ૨ માતા. ૩ જ્યારે. ૪ મૃત્યુની ધાડ-ચમરા-જનો હુમલો. ૫ વિષયો-ભોગવિલાસો. ૬ ઝેરના પવાત્રા પીવા જેવા. ૭ ભયંકર કાળા નાગ જેવા. ૮ આપત્તિ-દુઃખદાઇ. ૯ દેખાય છે. ૧૦ જમરાજના.

“સનાતન સત્ય છે જગમાં, પ્રભુના ધ્યાનના મેવા;”
 નેમિ-લાવણ્ય-^૧પદ્મજના, મધુકર^૨દક્ષના એવા.
 વિચારી ^૩ભાષિતો સર્વે, બની જિન ધ્યાનનો ઝહેવા;
 નિરંતર ધ્યાનને ધરજે, વિમલસુખ^૪પદ્મેઝતો લેવા.....જગાદે૦ ૫

૮૯ ઔપદેશિક-સામાન્ય જિન સ્તવન (૪૯)

(જન્મ લીધા તો જીલે બન્દે, ડરનેકા કયા કામ-
 બંદે ! જીવન હૈ સંગ્રામ-એ રાહ)

ચેત સકે તો ચેત લે ચેતન ! લજ લે પ્રભુ કા નામ-
 ચેતન ! જીવન હૈ ઉદ્દામ, ચેતન ! જીવન હૈ ઉદ્દામ.
 લે પ્રભુસે સુખધામ ચેતન ! લજકે જિનગુણગ્રામ. ચેતન !૦ (ટોક)
 કર્યું સોતા તું, જાગ જરા તું,

જોખન હૈ મસ્તાન, ચેતન ! જોખન હૈ મસ્તાન;
 માત પિતા સુત દારા દુનિયા,
 મતલબકી હૈ ખાન, ચેતન ! મત૦ લે પ્રભુસે૦ ૧
 સખ સુખ કા હૈ જિનજી દાતા,

એક ત્રાતા એક ભ્રાતા, ચેતન ! એક૦
 તન ધન જોખન બાદલ સરિખા,
 પલ પલ લયકો પાતા, ચેતન ! પલ૦, લે પ્રભુસે૦ ૨
 ચેત અનાડી ! જજ પ્રભુ પાસા,

જખ તક ચલતા શ્વાસ, ચેતન ! જખ૦
 નેમિ-લાવણ્યસૂરિકા દાસા
 દક્ષ વચન સુન ખાસ, ચેતન ! દક્ષ૦, લે પ્રભુસે૦ ૩

૧ ચરણકમળના. ૨ બમરા સમાન મુનિ ‘દક્ષ’ના. ૩ વચનો
 ૪ જિનેશ્વરના ધ્યાનની ટેવવાળો. ૫ મોક્ષસુખનો આનંદ.

૯૦ સામાન્ય જિન સ્તવન (૫૦)

(રાહ-ચલ ચલ રે નવજવાન)

ભજ ભજ રે ! જિન સુજાન, ભજ ભજ રે જિન સુજાન !

જૂઠી માયા માન માન, ભજ રે જિન સુજાન. ભજ૦....૧

દેહ તેરા જાન, પતંગ રંગ સમાન,

ભજ જિનકા ચરન, આખીર વોહી શરન;

સાથી તેરા જિન સાંઘ, સ્વાથી ઔર જાન. ભજભજરે૦ ૨

જો તું જિન ભજેગા, સંસાર તરેગા,

બચેગી તેરી જાન, દક્ષ વચન માન;

સાથી તેરા જિન સાંઘ, સ્વાથી ઔર જાન. ભજભજરે૦ ૩

૯૧ શ્રી નવપદ(સિદ્ધચક્ર)જીનું સ્તવન (૫૧)

(રાહ-ચલ ચલ રે નવજવાન.)

નવપદકા ધરો ધ્યાન, નવપદકા ધરો ધ્યાન.

સખ ગુનોંકી જ્ઞાન જાન, પદકા ધરો ધ્યાન. નવપદ....૧

નમો અરિહંત, સિદ્ધ સૂરિ સંત,

વાચક મુનિ દર્શન, જ્ઞાન ચરન તપન;

નવપદ સમો હય નહીં, ઔર કોઈ ધ્યાન. નવપદકા....૨

શ્રીપાલ પરે જો, સિદ્ધચક્ર ભજે જો,

દક્ષ વો ઈનસાન, પાવેગા મુક્તિ સ્થાન,

નવપદ સમો હય નહીં ઔર કોઈ ધ્યાન. નવપદકા....૩

૯૨ નવપદમય શ્રી સિદ્ધચક્રજીનું સ્તવન (૫૨)

[રાહ-રખિયા બંધાવો લેયા]

નવપ....૬ ધ્યાવો ભવિયાં ! શિવપદ પા....વો....રે.

શિવપદ પા....વોરે, શિવપદ પા....વો....રે. નવપદ૦ (ટેક).

અરિહંત સિદ્ધ સૂરિ, વાચક સાધુ ધૂરિ;

દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર, તપ પદ સે....વો....રે. નવપદ૦ ૧

નવ મંગલ દાતા, નવપદ સેવી સાતા,
પામ્યા અનંતા સંતા, છિનછિન સે....વો....રે. નવપદ ૨
સિદ્ધ થયા ને થાતા, થાશે જે રંગે રાતા;
એ સર્વ નવપદ ધ્યાતા, છિન છિન સે....વો....રે. નવપદ ૩
નેમિ-લાવણ્ય-સીસ, દક્ષ નમાવે સીસ,
શ્રી સિદ્ધચક્ર જગીસ, છિન છિન સે....વો....રે નવપદ ૪

૯૩ શ્રી નવપદજીનું સ્તવન (૫૩)

(ગોકુલકે, વીર જપો, કૃષ્ણ નામકી માલા-એ રાહ)

સખ તજકે, ચિત્ત ધરો, નવપદ મંગલ માલા. (ટેક).
કર્મ દલો, સર્વ દલો, જન્મ મરણ દુઃખ વારો. સખ ૧
બપ જપો, પાપ ખપો, ખૂબ ધપો,

જિમ શ્રીપાલકુમારો. સખ ૨
દક્ષ જનો!, મુક્ત બનો, ધરકે ધ્યાન રસાલા. સખ ૩

૯૪ સામાન્ય જિનસ્તવન (૫૪)

(કાન્હા સખકો મોહે, મંગલરૂપ તુમારા-એ રાહ)

સારા જગકો મોહે, અનુપમ રૂપ તુમહારા....રે

આનંદ મંગલકારા....રે, અનુ ૦ (ટેક)

દિલવર જિનવર જગસ્વામ !,

શાંતિનિકેતન જગઆધાર ! સારા ૦ ૧

સખ દેવોં મેં તું અવિકાર,

દક્ષ ! હરો ભવ ફેરા. સારા ૦ ૨

કર્મઝરો, બંધ કરો, હર મંદ માયા,

પાવન કર હમ ખ્યારા. સારા ૦ ૩

૯૫ સામાન્ય જિન સ્તવન (૫૫)

(તું મેરી મૈયા, મેં લાલ તેરા, લો પહ્યાન-એ રાહ)

તું મેરા સૈયા, મેં દાસ તેરા-હે કીરતાર !

તું મેરા સૈયા, મેં દાસ તેરા-હે કીરતાર ! ૧

તું હિ હય ત્રાતા ! વિશ્વસખા !

દક્ષ ભવિક તુજ ભજતા. તું મેરાં ૨

ભક્તિ સિતારે, જિન ગુન ગાઉં,

દિલ ઉલસાઉં, શિવસુખ પાઉં,

બાળે રણુણુણુ-ગાળે ધનનનન,

સોહં સોહં જબ રટતા. તું મેરાં ૩

૯૬ સામાન્ય જિન સ્તવન (૫૬)

[રાહ-ચોરતે ચોરતે ચારે બાણુ ચોર, કોઇ ધનનો ચોર]

સાચો છે સાચો છે તુંહિ સાચો દેવ,

કોઈ કોધી દેવ, કોઈ માની દેવ, કોઈ માયી લોભી દેવ.

સાચો છે (ટેક).

મોહસાગરમાં મગ્ન બન્યા છે, બીજા જગમાં દેવ;

દ્વેષ દાવા-નળથી બળીયા, બીજા જગમાં દેવ. સાચો ૧

કામિની રંગી શસ્ત્રોસંગી, માલાંગી એ દેવ;

દોષ અઠાર નિવારક તારક, પાયક નિવર દેવ. સાચો ૨

મુદ્રા તારી શાંતિસુધાની, ક્યારી ન્યારી દેવ;

સર્વ ગુણોનો ધામી સ્વામી, અંતર્યામી દેવ. સાચો ૩

કોઈ બતાવે કોટિ કપટ તો, છોડું નહિં તુમ દેવ;

ચિંતામણી છોડી કોણુ લેવે, પત્થર કરમાં દેવ. સાચો ૪

મુરવિંદ વંદિત વંદન કરીને, માગું સદા તુજ સેવ;

નેમિ-લાવણ્ય સેવક દક્ષની, અરજી ધારો દેવ. સાચો ૫

૬૭ બરવાળા મંડનશ્રી પદ્મ પ્રભજિન સ્તવન (૫૭)

(રાહ-મીઠા લાગ્યા છે મને આજના ઉજાગરા)

પદ્મપ્રભ પદ્મ, -પદ્મે હું પ્રણમું, ભવ્ય બ્રમર સુખદાય રે,

બરવાળા મંડન પ્રણમું. પદ્મ૦

ઉત્તમ ગુણ કેરી, ઉત્તમ ગંધો; જેહ માંહી મહકાય રે. બર૦ પદ્મ૦ ૨
જસ ગુણ પદ્મો, નિશિદ્ધિન સોહો; વિબુધ માનસ માંયરે. બર૦ પદ્મ૦ ૩
મુજ મન મધુકર, લીન બન્યો છે; લેવાને મુકિત મરંદરે. બર૦ પદ્મ૦ ૪
નેમિ-લાવણ્યસૂરિ-દક્ષ લહે છે;

ભક્તિ ગુણ પદ્મ સુગંધ રે. બરવાળા૦ પદ્મ૦ ૫

૬૮ શાંતિ જિણુંદ પ્રતિષ્ઠા સ્તવન (૫૮)

(રાગ-ક્રિસને છીના હૈ મેરા પ્યારા વતન, પ્યારા વતન મેરા૦)

ગોધરા-મંડન વંદો શાંતિ જિણુંદ,

શાંતિ જિણુંદ, વંદો શાંતિ જિણુંદ. (ટેક)

જિસકી સેવાસે લાખો ભવ તર ગયે, કર્મોંકી ફેાળેંકો છત કર ગયે,
જો ચકવર્તિ ઓર જિનવર લયે, જિનખિંબ સંપ્રતિ ભૂપ ભર ગયે,

સુરપતિ સેવિત જિનકા ચરન....શાંતિ૦ ૧

પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ અપૂર્વ કરો, ચંગ ઉમંગ રંગમંડપ કરો,

ધવલ મંગલ ગીત ગાન કરો, શ્રદ્ધા મેવાસે સંઘસેવા કરો,

જલદી હોગા ભવસાગર તરન....શાંતિ૦ ૨

મૈત્રિકા ઝંડા લેકે એકતા કરો, પ્રમોદ પતાકા ફરકાયા કરો,

કાર્ણવ્યકે તુમ તોરણુ ધરો, માધ્યસ્થ્ય હારતોરા કર ધરો;

હર હો જિનસે જન્મ મરન....શાંતિ૦ ૩

ભક્તિ-રતિ-મતિ-બત્તિયાં કરો, સમકિત કેરી રોશની ધરો,

લેરી જલ્લરી તૂર નાદકો કરો, ચારિત્રભાવકા ચામર ધરો,

તખ્ત પર આતે હૈં અચિરા-નંદન....શાંતિ૦ ૪

આનંદ મંગલ આજ વધાઈ, ગોધરા કેરી કીર્તિ સવાઈ,
વિશ્વસેન સુત હૈં સુખદાઈ, વિશ્વવિનાયક વિશ્વકે ભાઈ,
નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષ શરન....શાંતિ ૫

૫૦ પૂજ્ય શાસનસત્રાટ્ શ્રીમદ્ વિજય નેમિસૂરીશ્વર પટ્ટા-
લંકારે શાસન પ્રભાવક ૫૦ પૂ. આ. શ્રીમદ્ વિજય લાવણ્ય-
સૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીના ૧૯૯૯ ની સાલના આતુર્ભાસ પરાવર્તન
નિમિત્તે ધનાસુતારની પોળમાં-લાવરી પોળના પંચ તરફથી ઉજવાયેલ
અઠ્ઠાઈમહોત્સવ પ્રસંગે-ગવાયેલ.

૯૯ શ્રી વીર જન્મકલ્યાણુક સ્તવન (૫૯)

[રાહ-મીઠા લાગ્યા છે મને આજના ઉજગરા]

વીર જિનેશ્વર! જગપરમેશ્વર! જન્મ કલ્યાણુક આજ રે,
આનંદ મંગલકારી.

ત્રિશલાનંદન પાપનિકંદન,

દર્શન નયનાનંદરે.....આનંદ મંગલકારી. વીર૦૧

ચૈત્ર સુદ તેરશે જન્યા શ્રી વીરજી,

મધ્ય રાત્રે જયકાર રે. આનંદ મંગલકારી વીર૦ ૨

ત્રૈલુ ભુવનમાં ઉદ્યોત પ્રસર્યો,

નારકી પણ સુખી થાય રે. આનંદ મંગલકારી વીર૦ ૩

સુગંધી વાયરા દશે દિશામાં,

સુખદાયી ખુળ વાય રે. આનંદ મંગલકારી વીર૦ ૪

છપ્પન દિગ કુમારીકાઓ આવી,

જન્મ ક્રિયા કરે ચંગ રે. આનંદ મંગલકારી વીર૦ ૫

ચોસઠ ઈંદ્રો મેરૂગિરિ ઉપરે,

રંગે કરે અભિષેક રે. આનંદ મંગલકારી વીર૦ ૬

ઈંદ્ર ઈંદ્રાણી વળી દેવને દેવીઓ,

રાસ રમે ઉછરંગ રે. આનંદ મંગલકારી વીર૦ ૭

ચરણ અંગુઠે મેડ કંપાવ્યો,
 શક શંકા દુર થાય રે. આં વીરં ૮
 તપગચ્છનાયક નેમિસૂરીશ્વર,
 શાસનના સમ્રાટ રે. આં વીરં ૯
 તસપદ્ધર, લાવણ્ય સૂરીશ્વર,
 શાસન કેરા સ્થાન રે. આં વીરં ૧૦
 ઓગણી નવાણું ચોમાસુ બદલાવે,
 લાવરીપોળનું પંચ રે. આં વીરં ૧૧
 તે પ્રસંગે અઠાઈ ઓચ્છવ,
 ઉછરંગે ઉજવાય રે. આં વીરં ૧૨
 બે હજારના વિક્રમ વર્ષે,
 કાર્તિક છઠે શુદ્ધ રે. આં વીરં ૧૩
 કલ્યાણકારી જન્મ કલ્યાણક,
 ઉજવ્યું સંઘે ઉમંગ રે. આં વીરં ૧૪
 વાસુપૂજ્ય સ્વામી કેરા પ્રતાપે,
 વર્ચો છે જય જયકાર રે. આં વીરં ૧૫
 નેમિ-લાવણ્યસૂરિ, -પદ કજ મધુકર,
 દક્ષ કહે મન ચંગ રે, આં વીરં ૧૬

॥ ઈતિ શાસનસમ્રાટ-સૂરિચક્રચકવર્તિ-સર્વતન્ત્રસ્વતન્ત્ર-
 તીર્થોદ્ધારકદક્ષ-ક્ષમાપાલાલિમાલાસેવિતપાદપદ્મ-પ્રભસન્ન-
 જગદ્ગુરુ-ભટ્ટારકાચાર્યવર્ય-શ્રીમદ્વિજયનેમિસૂરીશ્વર-
 પદ્મલોકાર-વ્યાકરણવાચસ્પતિ-કવિરત્ન-શાસ્ત્રવિશા-
 રદ્ધ-સાક્ષરશિરોમણિ-ભટ્ટારકાચાર્ય-શ્રીમદ્વિજય-
 લાવણ્યસૂરીશ્વર-વચ્ચરણારવિન્દમિલિન્દ-
 મુનિ...દક્ષવિજય....વિરચિતાયાં
 સંગીતસરિતાયાં દ્વિતીય-
 તરંગઃ સમાપ્તઃ ॥

॥ ॐ अर्हं श्रीजिनेन्द्राय नमो नमः ॥

જિન સંગીત સરિતા.

તૃતીય તરંગ.

શ્રી નૂતન જિનસ્તવન—ચોવીશી.

મંગલાચરણમ્. (હરિગીત છંદ)

પ્રણમી પ્રણયે ત્રૈણ કરણે કારણે મંગલ તણા,
ચોવીશ જિનને જે સદા સુખ સંપદા દાતા ઘણા;
જગપૂજ્યના પણ પૂજ્ય જેને પૂજ્યભાવે પૂજતા,
સહુ દેવમાં દેવાધિદેવા મોક્ષ મેવા આપતા. (૧)
કલ્લોલ મંગલ જલ તણી ^૧કલ્લોલિની મલ-હારિણી,
^૨તરણી-સમાણી તારિણી ભવ-સિંધુની તમ-વારિણી;
અગણિત-ગુણ-મણી-ખાણી વાણી ^૩સાવિણી અમૃત તણી,
જિનરાજ ^૪વદનાદ્રિ તણી હૃદયે ધરી કુમતિ હણી. (૨)
સ્થંભનપતિ ^૫શ્રીપાર્શ્વપતિ ^૫શ્રીપાર્શ્વજિનપતિને સ્મરી;
તપગચ્છનાયક નેમિસૂર-રાજને વંદન કરી;
ગુરારાજ શ્રીલાવણ્યસૂર-રાયને હૃદયે ધરી,
ચોવીશી વિરચું દક્ષ હું જિનરાજના સ્તવને કરી. (૩)

૧ નદી. ૨ નૌકા સમાન, અથવા સૂર્યસમાન. ૩ ઝરાવનારી.
૪ જિનરાજના મુખરૂપી પર્વતથી નીકળેલી. ૫ પાર્શ્વ નામના
ચક્ષુના સ્વામી.

૧૦૦. શ્રી કેસરીયાજી-આદિ જિન સ્તવન (૧)

(ગઝલ)

કેસરીયાનાથ કા વંદન, અનાદિ પાપ નિકંદન;
 ધુલેવા ^૧ગાંવ કે મંડન, મરૂદેવીજી કે નંદન. કેસરીયાં (ટેક)
 કેસરકે રઢેરસે પૂજિત, કેસરીયા નામ હું ઓપૂનિત;
 ૪અઠારહ વર્ણસે વંદિત, ૫ભૂપાલોંસે સદા સેવિત. કેસરીયાં ૧
 પ્રતિમા હૈ ચમત્કારી, જિસે હૈ તીર્થ ચહ ભારી;
 સભી દેશોંકે નરનારી, પૂજનસે લાલ લે ભારી. કેસરીયાં ૨
 પતિતપાવન તરન-તારન, દુઃખીકે દુઃખ નિવારન;
 અનાથોંકે સદા પાલન, કરો ભવ પારઉતારન. કેસરીયાં ૩
 તુંહિ હૈ આદિ ભૂપેશ, તુંહિ હૈ આદિ યોગીશ;
 તુંહિ હૈ આદિ તીર્થેશ, તુંહિ હૈ આદિ દેવેશ. કેસરીયાં ૪
 નેમિ-લાવણ્ય ચરણોંકા, ઉપાસક દક્ષ ગાન્ત હૈ;
 જિણુંદકી ભકિત નૌકાસે, ^૬ભવોદ્ધિ પાર પાવત હૈ. કેસરીયાં ૫

૧૦૧. શ્રી અજિતજિન સ્તવન. (૨)

(પૂછે મને તો હું કહું દિલદાર હો તો આવી હો-એ રાહ)
 ભૂર્તિ તારી નિર્વિકારી, હિતકાર હો તો આ....વી હો....
 દેખી નૈનાનંદકારી, મનહાર હો તો આ....વી હો....ભૂર્તિ૦૧

૧ ગામ. ૨ હગલાથી. ૩ પવિત્ર. ૪ અઠારે જાતીઓથી, યા તમામ જ્ઞાતમથી. ૫ રાજાઓથી અથવા ભૂપાલસિંહ નામના આધુનિક મહારાજાથી સેવિત, કે જેમના પિતા મહુમ મહારાજા શ્રી કૃતેસિંહજીએ ૨૩૫૦૦૦ એ લાખ પાંત્રીશ હજાર રૂપિયાનો મુકુટ શ્રી કેસરીયાજીને મસ્તકે ચડાવ્યો હતો. જેઓ કેસરીયાજી ભગવાનની પરમભક્તિથી શ્વેતાંબરીય વિધિપૂર્વક પૂજા પણ કરતા હતા. ૬ સંસારરૂપી સમુદ્ર.

૯૨ ‘જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ.’

મદ મોહ માયા વારતી, વીતરાગતા અપનાવતી;
 શમ-સુધા પીવરાવતી, અમીઘાર હો તો આ....વી હો....મૂર્તિ૦૨
 ૧શિવપંથને ઉજ્યાલતી, આનંદ ચંદની ખીલતી,
 રકત્યાણુ રસને ઝીલતી, રસદાર હો તો આ....વી હો....મૂર્તિ૦૩
 અજીત પદવી વિશ્વમાંહિ, અજિત જિનની છે સહી;
 ઉપમા બધી જીતી રહી, જયકાર હો તો આ....વી હો....મૂર્તિ૦૪
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષે સ્તવી, ૩શિવશર્મની એ અનુભવી;
 સેવે સદૈવ સવી ભવી, શિવકાર હો તો આ...વી હો....મૂર્તિ૦ ૫

૧૦૨. શ્રી સંભવજિન સ્તવન. (૩)

(નાગર વેલીઓ રોપાવ, તારા રાજમહેલોમાં-એ રાહ)
 સંભવ દેવને વસાવ, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં;
 દેવાધિદેવને વસાવ, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં. (ટેક)
 ભક્તિ સુધારસ ઝીલી, આતમ ધ્યાનથી ખીલી;
 શ્રદ્ધા જ્યોતિઓ જગાવ, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં. સંભવ૦ ૧
 શ્રાવસ્તિ નગરી જાયા, જેની કંચન-વણી કાયા;
 સોનાનંદને વસાવ, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં. સંભવ૦ ૨
 દિલવર દિલ વસાઈ, હટાઈ કષાય કસાઈ;
 જયણા તોરણ બંધાવ, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં. સંભવ૦ ૩
 અનંત ગુણાકર સેવા, કર શિવ-મેવા લેવા;
 મંગળ ઘંટડી બજાવ, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં. સંભવ૦ ૪
 નેમિસૂરીશ્વરરાયા, પ્રણમી લાવણ્યસૂરિપાયા; !
 દક્ષ-જીવન ઉદ્ધાર, તારા ચિત્ત-મંદિરમાં. સંભવ૦ ૫

૧ મોક્ષમાર્ગને. ૨ હિત અથવા સુવર્ણ રસને. ૩ મુકતના સુખની.

૧૦૩. શ્રી અભિનંદન જિન-સ્તવન (૪)

(જેવી કરે છે કરણી, તેવી તરત કુળે છે-એ રાહ)

જિણુંદ અંદ વાણી, અનુપમ ^૧અમી ^૨સમી છે;

ગુણરત્ન કેરી ખાણી, ^૩બુધ-માનસે રમી છે. જિણુંદ૦ (૧)

મીઠાશ જેની જાણી, ^૪ગવોં બધા ગળે છે;

જસ પાન કાને કરતાં, ભવ-વ્યાધિઓ ટળે છે. જિણુંદ૦ (૨)

પશુઓ જે આવે પતરણાં, સાકર શરણુ ધરે છે;

શરમાઈ મીઠી દ્રાક્ષો, વનવાસને કરે છે. જિણુંદ૦ (૩)

ધીલુમાં પીલાઈ ^૫ધલુ, અભિમાનને તળે છે;

અભિનંદનીય તે છે, અભિવંદનીય જે છે. જિણુંદ (૪)

નેમિ-લાવણ્ય-ચરણે, શરણે રહી ^{૧૦}ભણે છે;

જિનવાણી નાવ સંગે, ભવતીર દક્ષ લે છે. જિણુંદ૦ (૫)

૧૦૪. શ્રી સુમતિજિન સ્તવન. (૫)

(જઓ જઓ, એ મેરે સાધુ, -એ રાહ)

સેવો સેવો, પ્રેમેરે પ્રાણી, સાચો ^{૧૧}સુમતિ સંગ

કાલ યમ જળ આયગા એક દિન-પ્રાણુ ચલે પરલોગ;

તન ધન જોળન સળ પરિવારા, કોઈ ન આવે સંગ-સેવો સેવો^{૧૨}

અનંગ^{૧૩} ^{૧૩}ભૂજંગસે જંગ^{૧૪} જગમ હૈ, ઝહર બસા જગ અંગ;

સુમતિ સંગ સુધારસ પાને, વમત હલાહલ^{૧૫} ઢંગ-સેવો સેવો^{૧૬}

૧ અમૃત. ૨ સરખી ૩ દેવો અથવા પાંડતોના હૃદયમાં.
૪ અહંકાર. ૫ ખાસ. ૬ યંત્રમાં. ૭ શેરડી. ૮ તે ચોથા અભિ-
નંદન સ્વામીની વાણી છે; અથવા અભિનંદન એટલે પ્રસસાને લાયક
તે વાણી છે. ૯ ભક્તિપ્રહુમાન પૂર્વક વંદન કરવા લાયક. ૧૦ કહે છે.

૧૧ સુમતિનાથ ભગવાન અથવા સદ્ગુણિયા નિર્મળ ભાવના, તેનો
સંગ-સોબત-પરિચય. (આવી રીતે દરેક સુમતિ શબ્દમાં સમજવું.)

૧૨ કામદેવ અર્થાત્ વિષયવાસના. ૧૩ સર્પ. ૧૪ યુદ્ધ-સંગ્રામ.

૧૫ ઝેર.

૯૪ 'જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ'.

સુમતિ જિનકે સંગે રંગે, ઝીલના સુમતિ ગંગ;^૧
 કુમતિ તુરંગ^૨ કે તંગ^૩ કે તજકે, કરના માનસ^૪ અંગ^૫
 સેવો સેવો૦
 સમેત શિખરપે શિવપદ^૬ પાકે, શાન્ત કીયા ભવરંગ^૭;
 સુમતિ-કેસરી^૮ દીલ બસાકે, હરના કર્મ કુરંગ.^૯—
 સેવો સેવો૦ ૪
 મંગલાનંદકે^{૧૦} સંગ પ્રસંગે, આનંદ મંગલ રંગ;
 નેમિ-લાવણ્ય સેવક દક્ષકી, શોષત કુમતિ^{૧૧} તરંગ.—
 સેવો સેવો૦ ૫

૧૦૫. શ્રી પદ્મપ્રભજિન સ્તવન. (૬)

(ખાખા, મનકી આંખે ખોલ-એ રાહ)

ખ્યારા જ્ઞાન ખજાના ખોલ, જ્ઞાન ખજાના ખોલ. ખ્યારા૦ (ટેક)
 અખુટ ખજાના તેરા ખાસા, અનંત ગુણોંકા હૈ વાસા;
 જગમેં દાતા, જગમેં ત્રાતા, ત્રીન રતન સેવકકો દે કે,
 કરના ઋદ્ધિ કલ્હોલ. ખ્યારા૦ ૧
 અનંત કેવલ દર્શનધારી, ગુણુ-ચણુ-ચણુ^{૧૨} ભારી;
 તુજ મહિમા હૈ અપરંપારી, કરુણાસાગર કરુણા લાકર,
 હરદે દુઃખ-દંદોલ. ખ્યારા૦ ૨
 ૧૩પંકજ જયું જલ ૧૪પંકસે ન્યારા, વૈસે તું હૈ ભોગ કર્મસે ન્યારા;
 પદ્મપ્રભુ મેરે પ્રાણુસે ખ્યારા, મુજ મન^{૧૫} પદ્મલોં વિકસા કર,
 જ્ઞાન સુધારસ ઢોલ. ખ્યારા૦ ૩

૧ ગંગા નદી. ૨ ઘોડો. ૩ લગામ. ૪ મન. ૫ પવિત્ર. ૬ પામીને. ૭ સંસારના રંગો એટલે જન્મમરણાદિક. ૮ સુમતિરૂપી કેસરીસિંહ. ૯ હરણુ-મૃગ. ૧૦ મંગલામાતાના પુત્રના. ૧૧ કુમતિરૂપી જળની છોળો. ૧૨ ગુણરત્નોના સાગર. ૧૩ કમળ. ૧૪ કાદવકીચ્યઃશ્ચો. ૧૫ હૃદયકમળ પત્રો.

બુધ ^૧માનસમેં નિશદિન સોહે, તુજ ગુણપદો જગજન મોહે;
મુજ મન ^૨મધુકર લીનો નેહે, અનુપમ પ્રેમ ^૩મરંદ બહા કર,

✽૨૦ લગાઓ ચોલ. ખ્યાસાં ૪

નેભિસૂરીશ્વર પટ્ટપ્રદીપક, ગુરુ લાવણ્યસૂરિ પય સેવક;
દક્ષ સદા કર જોડ કહત હૈ, મોહ મહા માતંગ^૬ લગા કર,

મુક્તિ દે અનમોલ. ખ્યારા૦ ૫

१०६. सुपार्श्वजिन स्तवन. (७)

(રાહ-હૃદયમાં રનેહ સાચો ત્યાં, જીવનનાં માન ઓછાં છે.)

[ગઝલ]

જગતમાં દેવ સાચો તું, તુંહિ જગતાજ મોટો છે;
તુંહિ જિનરાજ તુઠે ત્યાં, જીવન આદર્શ મોટો છે. જગ૦(ટેક)
મોટાનો આશરો મોટો, ખજાને કો નહિ તોટો;
અનેરોજ આશરો ખોટો, તુંહિ ભવગ્રાજ મોટો છે. જગ૦ ૧
તુંહિ વ્રાતા તુંહિ બ્રાતા, તુંહિ શિવશર્મનો દાતા;
તુંહિ ત્રીન કાળનો જ્ઞાતા, તુંહિ શિસ્તાજ મોટો છે. જગ૦ ૨
અખાડી પ્રેમના ભાતા, ભવિક મન આપતા શાતા;
અખાવો કર્મના ખાતા, તુંહિ જગતાત મોટો છે. જગ૦ ૩

શ્રાવણી

લોહું મટી સોનું બને, પારસ મણીની પાસ;
પ્રભુ સુપાર્શ્વના સંગથી, તિમ કલ્યાણ વેલાસ. જગ ૪

૧ દેવ અથવા પંડિત પુરુષોના માનસમાં-મન-સરોવરમાં.
૨ ભમરો. ૩ પ્રેમરૂપી સુગંધિ ફુલોના મધુર રસ. ૪ પ્રેમ. ૫ ધણી
લાક્ષીવાળો પાકો રંગ, જે અન્તસમય સુધી પણ તેવોજ રહે છે
(આવો ચોળમળાઈને રંગ કહેવાય છે). ૬ હાથી અથવા ચંડાળ.
૭ બીજનો. ૮ સુકિતસુખને આપનાર. ૯ હિત અથવા સુવર્ણનો.

સાખી

નેમિ લાવણ્ય સેવના, કરતાં મન ઉદ્ધાસ;
નિશદિન શિશુ દક્ષના, કાપો કર્મ-કંકાસ. જગ૦ ૫

૧૦૭. શ્રી ચંદ્રપ્રભજિન-સ્તવન (૮)

[મੈં બનકી ચીડીયા બનકે બન બન બોલું રે-એ રાહ]

મੈં ચંદ્રપ્રભુ મુખચંદ પુનમચંદ ધ્યા....વું....રે.

મੈં જિનકા સંગી બનકે દિલ ઉલસા....વું....રે.

મੈં કાલ છાલ^૧ છટકાવું, નહિ મોહ પાશમેં આવું,

મੈં બાલ બાલ, કર પાલ પાલ, દિલવર જિન દિલ લાવું,

ગુણ ગુણ ગા....વું....રે. મੈં ચંદ્ર૦ ૧

મੈં ચંદ્રપુરી નભ^૨-ચંદ જિણુંદપદ ધ્યા....વું....રે.

મੈં ચિત્તચકોર કે ચંદ જિણુંદચંદ ગા....વું....રે.

મੈં આલપાલ વિલસાવું, નહિ લવ ઋલાલ મેં પાવું,

હુઃખ ટાલ ટાલ, હર કાલ પવ્યાલ, પલપલમેં મંગલ પાવું,

ગુણ ગુણ ગા....વું....રે. મੈં ચંદ્ર૦ ૨

મੈં નેમિ-લાવણ્ય-સેવક, દક્ષ કહા....વું....રે.

મੈં તાલ તાલ ગુન ગાવું, મેં મન કંજકો વિકસાવું,

ધર વહાલ વહાલ, કર ન્યાલ ન્યાલ, મેં નિશદિન શીશ નમાવું,

ગુણ ગુણ ગા....વું....રે. મેં ચંદ્ર૦ ૩

૧ યમરાજના સંગને નસાડું, યા પાછળ પડેલા મૃત્યુને હટાવું.
૨ આકાશ. ૩ સેવાભક્તિ. ૪ વૃક્ષો તથા પાણી વિનાનું શૂન્ય
જમલ. ૫ વાઘ, ચંડાળ. ૬ કમળને.

૧૦૮. શ્રી સુવિધિજિન-સ્તવન (૯)

(પૂજારી મોરે મંદીરમેં આવો-એ રાહ)

લવી....યા....! સુવિધિ જિનકો ધ્યાવો,

લવી....યા....! સુવિધિ જિનકો ધ્યાવો-(ટેક)

પ્રેમે ભક્તિ સુધા ગંગામેં, જીવન નાવ ચલાવો.-ભવિયા૦ ૧

૧મધુકર જ્યું પ્રીતિ ૨માલતી, ત્યું પ્રભુ પ્રીતિ જગાવો....;

જિનસે પાવો ૩શમસુખ કો તુમ, ૪સુવિધિ-રંગ લગાવો.-ભ૦૨

૫લવવન-કષ્ટ લયો જ્યું નાસે, રંગે ચે જિન ગા....વો....;

ધ્યાન ધરી નીરખીર પરે તુમ, જ્યોતિસે જ્યોતિ મિલાવો. ભ૦ ૩

ભક્ત કુમુદ^૬કું ચંદ્રવદન હૈ, આનંદ મંગલ પાવો;

અધ્યાતમ ધ્યાન સુધારસ ધારા, અપને ૭ઘટમેં બહાવો. ભ૦ ૪

નેમિ-લાવણ્ય સેવક દક્ષકા, નમ્ર કથન દિલ લાવો;

૮સુવિધિ સુધાકર ચરણ સુધાસે, ૯અજરામર પદ પાવો. ભ૦ ૫

૧૦૯. શ્રી શીતલજિન-સ્તવન (૧૦)

(વાલમ આય વસો મોરે મનમેં-એ રાહ)

શી....ત....લ....ના....થ, રહો મોરે દિલમેં.

શી....ત....લ....ના....થ, રહો મોરે દિલમેં. (ટેક૦)

સોવન કા....યા, તુમ હી....પા....એ.

તુમ ગુન રસીયા, ૧સુરપતિ ગાવે,

૧ ભરો. ૨ મોગરાની જાતનું ફુલ. ૩ સમતા સુખ અથવા
ષ્ટદ્રિયોને દમન કરવાથી ઉત્પન્ન થતું સુખ. ૪ સુવિધિનાથ ભગવાનની
સાથેનો પ્રેમ, અથવા સદ્વિધિ ક્રિયાકાંડાદિ પ્રત્યે અભિરૂચિ. ૫
સંસારરૂપી અરણ્ય. ૬ ચંદ્રવિકાસી કમળ. ૭ હૃદયમાં. ૮ સુવિધિ-
નાથ રૂપી ચંદ્રના કીરણોમાંથી ઝરતા અમૃતના પાનથી અર્થાત્
સુવિધિચંદ્રના ચરણામૃતથી ૯. મોક્ષપદ ૧૦ સુવર્ણવર્ણી. ૧૧ ઈંદ્ર.

૯૮ 'જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ.'

૧ દ્વરથ-નંદા...નંદ તુઠત જળ, આનંદ મંગલ પલમે. શી૦ ૧
 શીતલતા સોહે તુજ ભારી, ભવમે ૨ ભવદવ દહન નિવારી;
 શીતલ છાયા ૩ છાય રહી હૈ, જિનકે લોચન ૪ દલમે. શી૦ ૨
 મોહ મહા ૫ વડવાનલ વારી, સમેતશિખરપે શિવપદધારી;
 શીતલ ! શીતલ ચંદ-ચંદન સે, સોહત લોક સકલમે. શી૦ ૩
 જગમે ૬ મેરો તું હિતકારી, આનંદકારી જગ ઉપકારી;
 શીતલ ! શીતલ જ્યોતિ જગાદો, અમ ૭ અન્તર-નલતલમે. શી૦ ૪
 નેમિસૂરીશ્વર ૮ પદ ૯ પ્રભાકર, ગુરૂ લાવણ્યસૂરીશ્વર કિંકર;
 દક્ષ ચક્રોર કે ચંદ્ર શીતલ જિન !, ગુણ ગાવું પલપલમે. શી૦ ૫
 ૧૧૦ શ્રી શ્રેયાંસનાથ જિન સ્તવન (૧૧)

(જટ જાઓ, ચંદનહાર લાવો-એ રાહ)

નિત આપો, શ્રેયાંસનાથ આપો, શ્રેય-અંશ આપોને;
 રંગ લાગ્યો શ્રેયસ્કર તારો, સેવક કષ્ટ કા....પોને. (અંચડી)
 સાખી—સુર અસુર નર નાયકો, સેવક તારે અનેક;

શ્રેય-પદવી-દાયક ! વિભો !, અમારે આધાર તું એકરે—

સેવક કષ્ટ કા....પોને. નિત૦ ૧

સાખી—શ્રેય-વિધાયક શાશ્વતો, તુમ ગુણ રત્ન ભંડાર;

ગુણ એક આપી પ્રેમથી, રંક જીવન ઉદ્ધાર રે—

સેવક કષ્ટ કા....પોને. નિત૦ ૨

સાખી—(પ્રભુ) ભક્તિ અધિકી મુક્તિથી, એ અમ રંગ અભંગ;

અમક ખેંચે જિમ લોહને, તિમ ભક્તિમુક્તિનો પ્રસંગરે—

સેવક કષ્ટ કા....પોને. નિત૦ ૩

૧ દ્વરથરાજ અને નંદારાણીના પુત્ર. ૨ સંસારરૂપ દાવાનલ.
 ૩ પ્રસરી રહી છે. ૪ બન્ને આંખોમાં. ૫ દરિયામાં ઉત્પન્ન થતો
 અગ્નિ. ૬ અમારા હૃદયરૂપી આકાશના તલમાં. ૭ સૂચ.

સાખી—તરણ તારણ જગતાજ તું, લવજલધિમાં જહાજ;
કાજ અમારાં સારીને, શિવપુરીનું દે....જો રાજ રે—
સેવક કષ્ટ કા....પોને. નિત૦ ૪

સાખી—પ્રણમી નેમિસૂરિશ્વરા, વળી ગુરૂ દાવણ્યમુણિંદ;
દક્ષ શિશુ એમ વીનવે, શ્રીશ્રેયાંસનાથ જિણંદ રે—
સેવક કષ્ટ કા....પોને. નિત૦ ૫

૧૧૧. શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન સ્તવન (૧૨)

(મથુરામાં ખેલ ખેલી આવ્યા, હો કા...ન !-એ રાહ)

^૧વસુપૂજ્ય-રાય જયા જયા, હો જી....વ ! વાસુપૂજ્ય પાયા;

^૨વાસવ-પૂજ્ય જે પૂજ્ય જગતના, ^૩શિરતાજ આજ પાયા.

હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૧

કામિત-પૂરણ પૂરણ-પુણ્યે, કામકુંલ કામધેનુ પાયા,

હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૨

^૪ભાવઠ લવની આજ મારી ભાંગી, ચિંતામણી ચિત્ત ધાયા,

હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૩

મનોમંદીરમાં સુરતરૂ ^૫કાઠ્યો, આંગણે અમી વરસાયા,

હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૪

માનવલવ મેં પાવન કીનો, લક્ષ્મિ-દીપક પ્રકટાયા,

હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૫

^૬વાસવમણી સમ વાસુપૂજ્ય પૂજી, લ્હનપંકજ વિકસાયા,

હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૬

૧ વસુપૂજ્યરાજ અને જ્યારાણીના સુપુત્ર. ૨ ઇંદ્ર. ૩ માયાના મુગટ. ૪ ધ્વજિત. ૫ ઉપાધિ જંગળ-કલેશ. ૬ સ્થાપન કર્યા. ૭ નવપક્ષવિત થયો, અર્થાત્ ચોમેરથી ફળકુળ વાળો થયો. ૮ સૂર્ય. ૯ મનરૂપી કમળ.

૧ સુમનની રસુવાસના-માળાપહેરાવી, વાસોડકુવાસના ભગાયા,
હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૭
૪ વસુપુંજ-પૂજિત પ્રેમે વધાવી, કલ્યાણ મંગલ લાયા,
હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૮
નેમિ-લાવણ્ય-પય-સેવક દક્ષે, જિણુંદ ગુણ ગણ ગાયા,
હો જીવ ! વાસુપૂજ્ય પાયા૦ ૯

૧૧૨. શ્રી વિમળનાથ-જિન સ્તવન (૧૩)

(જુલ જુલ અમારું ઉડી ગયું ત્યાં-એ રાહ.)

[કાલી કમલી વાલીયાં...ઈત્યાદિ રાહમાં પણ ગવાય છે.]

૫ વિમળનાથ મળી ગયું ત્યાં, ૬ વિમળદર્શન ૭ હુળી ગયું.

વિમળ અમારું મન થયું ત્યાં, ૮ વમળ ભવનું ટળી ગયું. (અંચલી)

વિમળ જિનના વિમળ રાગે, વિમળ મતિની જ્યોતિ જાગે;

કુમતિ ૯ તમ ૧૦ અમ જાળી ગયું.-વિમળ૦ (૧)

વિમળ જિન નિજ ગુણ ૧૧ કટારે, કર્મ ૧૨ કટક વિકરાળ વિહારે;

જન્મ મરણ દુઃખ ટળી ગયું.-વિમળ૦ (૨)

૧૩ સજળ ૧૪ જળધર જળની ધારા, ભવિક ૧૫ કળાકર આનંદ કારા;

વિમળ ૧૬ જીવન મળી ગયું.-વિમળ૦ (૩)

૧ જુલ અથવા સુંદર મનની. ૨ શુભભાવનાઓ અથવા સુમંધ. ૩ નીચભાવના, અથવા દુર્ગન્ધ. ૪ ધનપુંજ અર્થાત્ પુણ્ડળ લક્ષ્મી. ૫ વિમળનાથ ભગવાનનું પવિત્ર દર્શન, શ્રી વીતરાગ દર્શન અથવા મત, યાને નિર્મળ દર્શન. ૬ નિર્મળ શ્રદ્ધા=સમ્યક્ત્વ. ૭ આત્મ થયું. ૮ આવર્ત=સંસાર સમુદ્રની ભમરીમાં ભમવું તે. ૯ અંધારું. ૧૦ અમારું. ૧૧ એ બાળુ ધાર અને છેડે અણીવાળુ હથિયાર. ૧૨ સેના. ૧૩ જળ સહિત=જળથી પરિપૂર્ણ ૧૪ મેઘ. ૧૫ મોર. ૧૬ જીવન=પાણી યા જીવંતી.

વિમળ ^૧સોવન ^૨વાન ગાને, વિમળ તાને વિમળ ધ્યાને;
અચળ વિમળ ઉપદ મળી ગયું.-વિમળ૦ ૪
અકળ ^૪કળાધર જિનજી જોજો, અમી નજરથી અમર કરજો,
ચિત્તચકોર જ્યાં હળી ગયું. વિમળ૦ (૫)
નેમિ-લાવણ્ય પય વિમળ શરણે, વિમળ જિનના વિમળચરણે;
દક્ષ શિશુ શિર લળી ગયું-વિમળ૦ (૬)

૧૧૩ શ્રી અનન્ત જિન સ્તવન (૧૪)

(રાહ-મૈં અરજ કરું શિર નામી, પ્રભુ કર જોડ જોડ જોડ.)
મૈં વંદુ અનંત ગુણુ ધામી, શિર કર જોડ જોડ જોડ,
મૈં નમન કરું જગસ્વામી, પુર મન ^૫કોડ કોડ કોડ-(અંચલી.)
નયરી અયોધ્યા સ્વામી, સિંહસેન કુલ ^૬શશિ નામી;
સુયશાસુત અંતરયામી, અંતર ખોલ ખોલ ખોલ. મૈં ૧
દુષ્ટ વિષય વિષ વામી, ^૭અષ્ટકર્મ-રિપુ-દલ-દામી;
લવકષ્ટ હરો અમ સ્વામી, માનસ ઘોલ ઘોલ ઘોલ. મૈં ૨
અનંત જ્ઞાન દર્શન ધામી, અનંત ^૮ચરણ-ગુણુ-અભિરામી;
સાદિ અનંત પદ ગામી, જસ નહિ ^૯તોલ તોલ તોલ. મૈં ૩
પાર ન પાવે ^{૧૦}સુરગુરુ સ્વામી, જિનગુન રતનાકર નામી;
દિનદયાલ આતમરામી, રંગ રસ ઢોલ ઢોલ ઢોલ. મૈં ૪
આપ હુએ શિવ વિશરામી, હમ રહે સંસાર કે ^{૧૧}બ્રામી;
મ્હેર કર કે દે દો સ્વામી, ^{૧૨}શિવ વન મોલ મોલ. મૈં ૫
નેમિ-લાવણ્ય સેવા કામી; દક્ષ શિશુ કા સ્વામી નામી;
મૈં પાવું સદા નિષ્કામી, જિન ^{૧૩}રંગરોલ રોલ રોલ. મૈં ૬

૧ કંચનવાણી. ૨ શરીર. ૩ મુક્તિ સ્થળ. ૪ ચંદ્ર તથા
કળા ન શકાય તેવી કળાઓને ધારણ કરનાર. ૫ હોંશ અથવા
અભિલાષ. ૬ ચંદ્ર. ૭ આઠ પ્રકારના કર્મશત્રુના સૈન્યનું દમન કર-
નાર. ૮ ચારિત્ર. ૯ કિંમત ૧૦ ગૃહસ્થિતિ અથવા સર્વજ્ઞ કેવલી
ભગવંત. ૧૧ બ્રમણ્યકરનાર. ૧૨ મોક્ષ. ૧૩ અસંત આનંદ.

૧૦૨ 'જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ'.

૧૧૪. શ્રી ધર્મનાથજિન સ્તવન. (૧૫)

(રાહ-બહાલું વતન આ બહાલું વતન.)

સાયું શરણુ જિન-ધર્મ^૧ શરણુ, સાયું સાયું છે ધર્મ શરણુ.
અહિંસા સંયમ તપ આચરણુ, આવી દેવો નમે જેનાં ચરણુ.
સાયું ૦ ૧

ભર દરિયે જિમ બહાણુ શરણુ તિમ;
ધર્મ જિણુંદ ભજ તારણુ તરણુ. સાયું ૦ ૨
ચરણુ-કરણુ-ગુણુ-ગણુનું કારણુ;
વારણુ લાખ ચોરાશી-ભ્રમણુ. સાયું ૦ ૩
દાન શીયળ તપ ભાવના લેદે;
ચતુર્વિહુ ધર્મ કહે કર્મ-હરણુ. સાયું ૦ ૪
પધર્માદિક ષટ-ભાવ પ્રકાશક;
ભાનુ-નંદન^૭ ભજ ચારૂ ચરણુ. સાયું ૦ ૫
^{૧૦}ધર્મ-ધુરંધર નેમિ-લાવણ્યથી;
દક્ષ જનોનું ટળે જન્મ-મરણુ. સાયું ૦ ૬

૧૧૫. શ્રી શાંતિજિન સ્તવન. (૧૬)

(રાહ-તુમહીને મુઝકો પ્રેમ સીખાયા. રાગ-ભીમપલાસ)
શાંતિદાયક શાંતિ જિનરાયા, તોરે ગુણગણુ ગંગમે^૧ નહાયા;
જેથી કરી મેં નિર્મળ કાયા, હર્ષ ભરાયા, જન્મ સુહાયા;
આનંદ આજ અપાર, જિનજી ! આનંદ આજ અપાર-
શાંતિદાયક ૦ ૧

૧ જૈન ધર્મનું શરણુ અથવા ધર્મનાથ ભગવાનનું શરણુ. ૨ ચરણુ-સીતરી. ૩ કરણુ-સીતરી. ૪ ચાર પ્રકારે. ૫ ધર્મસ્તિકાય અધર્મસ્તિકાય વિગેરે. ૬ છ ભાવો. ૭ ભાનુરામના પુત્ર. ૮ સુંદર અથવા પવિત્ર. ૯ ચરિત્ર અથવા પાદ. ૧૦ ધર્મની ધુરાને ધારણુ કરનારા અર્થાત્ ધર્મની પ્રભાવના કરવામાં ધુરંધર જેતાં વિચક્ષણુ.

દુઃખ દોહગને દૂર લગાયા, નીરખી હરખી ત્રિભુવનરાયા;
આનંદ આજ અપાર, જિનજી ! આનંદ શાંતિદાયક ૦ ૨
શાંતિનિકેતન શાંતિજી પાયા, શાંતિસુધારસ પાન કરાયા;
આનંદ આજ અપાર, જિનજી ! આનંદ શાંતિદાયક ૦ ૩
પતિત-પાવન સોવન-કાયા, સુરપતિ સેવિત હું તુજ પાયા;
આનંદ આજ અપાર, જિનજી ! આનંદ શાંતિદાયક ૦ ૪
વિશ્વસેનનૃપ અચિરા જાયા, નેમિલાવણ્ય સેવકે ગાયા;
દક્ષવિજય જયકાર, જિનજી ! દક્ષવિજય શાંતિદાયક ૦ ૫

૧૧૬. શ્રી કુંથુનાથજિન સ્તવન. (૧૭)

(રાહ-વાસુપૂજ્ય વિકાસી, ચંપાના વાસી ૦)

કુંથુનાથજી ખ્યારા, પ્રાણ આધારા, તારો લવોદધિ પાર;
૧સૂરસુત ૨સહારા, સુરમનોહારા, સ્વામી અમારા,
પાપ ૩અમાપ સંહાર. (ટેક૦)
હસ્તિનાપુરના ૪નામી સ્વામી, ૫શ્રીનંદન શ્રી....કા....૨;
૬મહીમાંહિ મહિમા મહા તારો, તારો તારણહા....૨—
સંસાર-સાગર ખારા, દુઃખલંકારા, નિજગુણહારા, પામર
પાર ઉતાર. કુંથુનાથજી ૦ ૧
૭પટ પંડ સાધી થયા છટ્ટા ૮ચક્રી, નવનિધિ ઋદ્ધિ અપા .. ૨;
૯અભ્યંતર-પટ-કર્મારિ મારી, ખટપટ છોડી અસા....૨—
સત્તરમા જિન ધારા, સત્તર પ્રકારા, સંયમ સારા, જાણીઅથીર,
સંસાર. કુંથુનાથજી ૦ ૨

૧ સૂરરાજના પુત્ર. ૨ આશ્રય=આધાર. ૩ ધણાં=અગણીત.
૪ નામાંકિત, પ્રસિદ્ધ. ૫ શ્રીદેવીના સુપુત્ર. ૬ પૃથ્વી મંડળમાં. ૭ છ
ખંડ પૃથ્વી. ૮ ચક્રવર્તિ. ૯ કામ ક્રોધાદિક આંતરિક છ શત્રુઓ.

૧૦૪ 'જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ'.

૧કેવલ-કમલા-વિમલા પામી, થાપી તીરથ હિતકા....૨;
ધર્મચક્રવર્તિ થઈ નામી, તાર્યાં કેઈ નરના....૨—
અજલંછનધારા, ૨અજપદકારા, ૩કર્મરજહારા, કાજ અમારાં
સાર. કુંથુનાથજી ૩

કાલ અનાદિની પ્રીતિ વિસારી, ક્રીધો તેં ૪શિવવધૂ ખ્યા....૨;
સેવક ૫લાખ ચોરાશીમાં રઝળ્યો, પામ્યો દુઃખ અપા....૨—
ચાર ૬ચોર પ્રચારા, ૭ચંડ આચારા, જિહાં અવિચારા,
૮રતનત્રયી-હરનાર. કુંથુનાથજી ૪

ભકતવત્સલ ભગવંત કહાવો, આવો અમા....રી ૯વા....૨;
નોંમ-લાવણ્ય-પદ ૧૦પંકજ-ભંગની, અરજીદિલમાં ધા....૨—
સેવક સંકટ રારા ! મંગલ કારા ! પાયક ખ્યારા ! દક્ષ જીવન
ઉદ્ધાર. કુંથુનાથજી. ૫

૧૧૭ અરનાથ જિન-સ્તવન (૧૮)

[રાગ-ભૈરવી, તાલ-ત્રિતાલ]

(કૃષ્ણ કરે તે ઠીક કરે છે, તું મુરખ શું શોચ કરે ?

અથવા-આપ અવિચલ નામી છો. ઈત્યાદિ—રાહ)

અરજી અરજિનજી મારી, ધારી ઉરે ભવ પાર કરો,
ગરજી હું છું જિનજી તારો, દાસ સદાનો નેહ ધરો. અ૦ ૧
કાણી છે નોકા ૧૧સુકાની વિનાની, ભરદરિયે તે કેમ તરે ?
જન્મ જરા મરણાદિ નદીઓ, જેમાં નિરંતર ઝહેતી અરે. અ૦ ૨

૧ નિર્મળ કેવળજ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મી. ૨ મોક્ષપદને આપનારા. ૩
કર્મરૂપી કર્તારને દૂર કરનારા. ૪ મુક્તિરૂપી સ્ત્રી. ૫ ચોરાશી
લાખ યોનિમાં. ૬ ક્રીધ-માન-માયા-લોભરૂપ ચાર ચોરટાઓ. ૭
ઉચ્ચ સ્વભાવવાળા. ૮ સમ્યગ્જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર રૂપ ત્રણ રતન. ૯
રક્ષણાર્થે. ૧૦ ચરણરૂપી કમળના ભમરાની. ૧૧ નાવિક-ખલાસી.

આધિ ઉપાધિ વ્યાધિ તરંગો, ^૧જીવન શ્રેણીનો ક્ષોભ કરે;
કાલ મહામત્સ્ય મુખ^૨વિહારી, જીવનાં જીવનો ઝડપ કરે. અ૦ ૩
ક્રોધ માન માયા લોભ કષાયો, ચોરી કસાઇનું કામ કરે;
નિર્મળ ચેતન ભાવ હણીને, જ્ઞાનાદિ આતમ ઉઢેમ હરે. અ૦ ૪
રાગ દ્વેષાદિક ઝેરી સર્પો, અહનિશ જીહ્વા ડાંખે ખરે;
ભીષણ ઉંડા મોહ વમળમાં, ચક્રોળે ચડી નોકા અરે. અ૦ ૫
સુદર્શન નંદન ! સુંદર દર્શન, તારું સુદર્શન ચક્ર પરે;
સંકટ સઘળાં દૂર કરીને, કર્મ ^૪કટક ચક્રચૂર કરે. અ૦ ૬
દિનખંધુ ! ભવસિંધુ-તારક ! ચતુર સુકાની ! મહેર કરે;
નેમિ-લાવણ્ય સેવક દક્ષની, ડુબતી નોકા કિનારે કરો. અ૦ ૭

૧૧૮. શ્રી મહાલીજિન સ્તવન. (૧૯)*

(મેરે મૌલા ખુલાલો મદીને મુઝે-એ રાહ)

મહાલી-નાથ ! અનાથ સનાથ કરો,
આપી સાથ દિનાનાથ દુઃખ હરો (અંચલી).

શેર-ભૂપ કુંભ કુલે ^૫ચંદની, રાણી પ્રભાવતી ^૩નંદની;
મિથિલા તણી ^૭સંજીવની, ભવ રોગની નિકંદની-
આધિ વ્યાધિ ઉપાધિથી મુક્ત કરો. મહી૦૧

શેર-મહી^૮ કુસુમ સમ મહેંકતી, વિસ્તારતાને પામતી;
કીર્તિલતા તુજ સોહતી, સુરવલ્લીસી જગ મોહતી-
વલ્લી કર્મતરૂ તણી દૂર હરો. મહી૦ ૨

૧ જીંદગીના સમૂહને તથા પાણીના પ્રવાહને. ૨ ફાડી.
૩ સોનું. ૪ કર્મરાજની સેના. * આ સ્તવન મૌન-એકાદશીને દિવસે
પણ બોલી શકાય છે. ૫ કુંભરાજના કુળને પ્રકાશિત કરવામાં ચંદ્ર-
જ્યોત્સ્ના સમાન. ૬ પુત્રી. ૭ જીવન સમર્પી વિદ્યા યા ઔષધિ.
૮ અત્યંત સુગંધી મહી જાતિના પુષ્પની જેમ.

૧૦૬ ‘જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ.’

શેર-શુભ કુંભ લાંછન શોભતું, તુજ પાદ પદ્મ મે થોભતું;
 મંગલ કલશ સમ ઓપતું, કલ્યાણ મંગલ આપતું-
 મને ભવસમુદ્રથી પાર કરો. મઘીં ૩
 શેર-નિત અન્નથી સોના તણી, પુતળી ભરી વિરતિ ભણી;
 ષટ મિત્રને ખુઝવી હણી, કુમતિ તણી શ્રેણી ઘણી-
 કરી મહેર મહા મોહ મલ્લ હરો. મઘીં ૪
 શેર-ચરિત્ર કેવલ એક દિવસે, અચરીજ જે જગમાં દિસે;
 માગસર સુદ્ધિ અગીઆરસે, તુજ જન્મથી જગ ઉલ્લસે-
 નેમિ-લાવણ્ય-દક્ષની રક્ષા કરો. મઘીં ૫

૧૧૯. શ્રી મુનિસુવ્રતજિન સ્તવન. (૨૦)

(કાલી કમલીવાલે તુમયે લાખો સલામ-એ રાહ)
 મુનિ સુવ્રત સ્વામિ વિભુને ભાવે વંદન. વિભુનેં (અંચલી)
 ભૂપ સુમિત્ર કુલ ચંદ્ર સહારા, પદ્માનંદન સુરમનોહારા;
 રાજગ્રહી શણગાર, વિભુને ભાવે વંદન. મુનિં ૧
 મુનિપુંગવમાં સુવ્રતધારી, મુનિસુવ્રત જિન જગહિતકારી;
 અનંત ^૧ચરણાગાર, વિભુને ભાવે વંદન. મુનિં ૨
 ભૃગુપુર-ભૂષણ પ્રણુમી પાયા, ગણધરગૌતમસ્વામીએ ગાયા;
 જગચિંતામણીકાર, વિભુને ભાવે વંદન. મુનિં ૩
^૨નૂતનજલધર સમ તનુ કાંતિ, અર્પે નિર્મળ જીવન શાંતિ;
 ભવ સંતાપ નિવાર, વિભુને ભાવે વંદન. મુનિં ૪
 નેમિ-લાવણ્ય પુણ્ય પસાયે, સુવ્રત-દર્શન કરી હરખાયે;
 દક્ષ શિશુ શિવકાર વિભુને ભાવે વંદન મુનિં ૫

૧ અનંતચારિત્રના ગૃહસમાન, અર્થાત્ અનંત ચારિત્રવ્રતને
 ધારણ કરનારા ૨ નવીન મેઘસમાન શરીરની કાંતિવાળા, અર્થાત્
 સ્યામવર્ણવાળા.

૧૨૦. શ્રી નમિજિન સ્તવન. (૨૧)

(નદી કીનારે જૈઠકે આવો-એ રાહ)

નમી નમીને નમિજિન ધ્યાવો, માનવ ભવ ફલ પાવો;
મન વચકાયા એક કરીને, પલ પલ દિલ જિન લાવો. નમી૦ ૧
ભક્તિ-૧મયુરી રંગે સંગે, કર્મ-૨ભુજંગ ભગાવો;
કલ્પતરૂ સમ નમિજિન નમીને, મનવંછિત ખુબ પાવો. નમી૦ (૨)
ચંદ્ર-ચક્રેર દિવાકર-ચકવા, ચાતક-મેઘ સમ ધ્યાવો;
નીરખીર પરે એકમેક થઈને, જ્યોતિશું જ્યોતિ મિલાવો. નમી૦ ૩
૩નમિ-ગુણ-નંદન-વનમાં વીચરી, ચિત્ત-સમાધિ જગાવો;
કેવલ-કમલા વિમલાઝકલિતા, મુક્તિ લીલા સુખ પાવો. નમી૦ ૪
વપ્રામાત તાત વિજય જસ, જગત તાત વધાવો;
નેમિ-લાવણ્ય ચરણોપાસક, દક્ષ કહે ગુણ ગાવો. નમી૦ ૫

૧૨૧ શ્રી નેમિજિન સ્તવન (૨૨)

(રખીયા બંધાવો લૈયા, શ્રાવણ આયા રે-એ રાહ)

ભવિયા પલવાબ્ધિ ફનૈયા, તારક પા....યા....રે.
તારક પા....યા....રે, તારક પા....યા....રે. ભવિયા૦ (ટેક)
શિવાદેવીના જાયા, નેમિ જિણુંદ રાયા;
સમુદ્ર ડુલ સુઠૈયા....તારક પા....યા....રે. ભવિયા૦ (૧)
પશુઓને ઉગારી, તજી રાજીલનારી;
ગિરનારે જઈ રહીયા....તારક પા....યા....રે. ભવિયા૦ (૨)
જિહાં સંજમ લીયા, કેવલ મોક્ષ પાયા;
ત્રૈણ કલ્યાણક ગૈયા....તારક પા....યા....રે. ભવિયા૦ (૩)

૧ ભક્તિરૂપી ઢેલ-મોરલી. ૨ કર્મરૂપી સર્પ. ૩ નમિજિનના
ગુણરૂપી નંદનવનમાં. ૪ નિર્મળ કેવળ જ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મીથી સહિત.
૫ સંસારસમુદ્ર તરવામાં. ૬ નાશ સમાન. ૭ સમુદ્રવિજય રાજનું
કુળ અથવા સંસારસાગરનો કાંઠો.

શંખ લાંછન ધારી, બાળથી બ્રહ્મચારી;

પૂજી સુધારો જૈયા....તારક પા....યા....રે. લવીયા૦ (૪)

નેમિ-લાવણ્યધામી, પુણ્ય ઉદયે પામી;

દક્ષ ^૧સુકાની ^૨સૈયા....તારક પા....યા....રે. લવીયા૦ (૫)

૧૨૨ સ્થંભન મંડન શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન (૨૩)

(મેરે મૌડા બુલાલો મદીને મુઝે—એ રાગ)

વામા-નંદનને લવિ લાવે લજી,

પૂજે થંભણુ પાસને પાપ તજી—(ટેક)

શેર—મૂર્તિ અનુપમ શાંતિકારી, જે સદા મંગલ કરી;

સંસાર સાગર તારનારી, તરણુ તારણુ તે ઇતરી,

સેવો શાન્તસુધારસ પાન કરી. વામા૦ ૧

શેર—વરુણેંદ્ર દેવે લાવથી, પાતાલપતિએ પ્રેમથી;

સોધર્મ ઇંદ્રે દીલથી, પૂજી પ્રતિમા માનથી.

લાખો વર્ષો સુધી મન નેહુ ધરી. વામા૦ ૨

શેર—રામ લક્ષ્મણુ ધ્યાવતા, બસેં ઓગણી દિનો થતા;

૪લંકાઘિને થંભાવતા, સીતા સતીને પાવતા.

જેઓ સ્થંભનપાર્શ્વ એ નામ કરી. વામા૦ ૩

શેર—^૫અભયદેવસૂરીશ્વરે, ધરણેંદ્રની વાણી સુણી;

^૬જયતિહુઅણથી થુણી, નિજ ^૭કુષ્ઠ વ્યાધિને હણી.

દેવ દર્શનથી દિવ્ય દેહુ ધરી. વામા૦ ૪

શેર—નાગાર્જુને નિજ સિદ્ધિ સાધી, કોટી વેધી રસ તણી

જે મૂર્તિના આલંબને, કોટી ગયા મુક્તિ લણી.

નેમિ-લાવણ્યસૂરીની મોક્ષકરી. વામા૦ ૫

૧. નાવિક. ૨ રવામી. ૩ નાવ. ૪ લંકાના સમુદ્રને. ૫ નવાંગી
ટીકાકાર શ્રીઅમરકદેવસૂરીશ્વરજીએ. ૬ જય તિહુયણ વરકપ્પકલ્લ
જિણ ધનંતરિ.' ઇલાદિ સ્ત્રોત્ર રચી સ્તુતિ કરી. ૭ ડોઢરોગને.

૧૨૩ શ્રી મહાવીરજિન સ્તવનમ (૨૪)

(છાટી બડી ગૌઆંરે, ચરાવે પેલા કાનજી-એ રાહ)

મહાવીર સ્વામીરે, ભાવથી કંઠે વંદના.

ભાવથી કંઠે વંદના, ભાવથી કંઠે વંદના-મહાવીર૦ [ટેક]

ત્રિશલાનંદન પાપ નિકંદન, વદન પુનમચંદ-ભાવથી૦ ૧

જગજનરંજન તુંહિ નિરંજન, દર્શન નયનાનંદ-ભાવથી૦ ૨

લોકાલોક-પ્રકાશક લાયક, કેવલ નાણુ ૧દિણુંદ-ભાવથી૦ ૩

ભવ્ય-કમલ-વન-ખોધક નારી, જીવન-જ્યોત અમંદ-ભાવથી૦ ૪

શાસનનાયક શિવસુખદાયક, પાયક સેવક રવુંદ-ભાવથી૦ ૫

તરણ તારણ ભવદુઃખવારણ, કારણ શિવતરૂ કંદ-ભાવથી૦ ૬

ગુણુરણુ ૪રણુાયર ધ્યાવું, વર્ધમાનજિણુંદ-ભાવથી૦ ૭

નેમિસૂરીશ્વર^૧પદ્મપ્રભાકર, સૂરિલાવણ્ય^૨મુણિંદ-ભાવ૦ ૮

૭તસપદપંકજ દક્ષ ૮ભ્રમરનાં, કાપો ભવભવ કંદ-ભાવથી૦ ૯

કળશ

(હરિગીત છંદ)

તપગચ્છ ૧ગગને ૨ગગનમણિ સૂરિ-ચક્રવર્તિ જગગુરૂ,

શ્રીમદ્વિજય નેમિસૂરીશ્વર-૩પદ્મનંદન સુરતરૂ;

સકલવિદ્યા-સાગરૂ ગુરૂરાજ ગુણુગણુ-૪આગરૂ,

શ્રીમદ્વિજયસૂરિ-રાજ ૫પદ્મકજ-મધુકરૂ. ૧

૧ સૂર્ય. ૨ સમુદાય. ૩ ગુણુરૂપો રતનના. ૪ સમુદ્ર. ૫ સૂર્ય.
૬ મુનીન્દ્ર. ૭ તેમના ચરણુકમળમાં. ૮ દક્ષરૂપ ભ્રમરના.
૯ આકાશમાં ૧૦ સૂર્યસમાન. ૧૧ પાટરૂપી નંદનવનના કદપરૂપ
સમાન. ૧૨ ગૃહ-ધર. ૧૩ ચરણુરૂપી કમળમાં ભ્રમરા સમાન.

શિશુ દક્ષવિજયે એક રંગે ચિત્ત ચંગે એ રચી,
ચોવીશ જિનની સ્તવનમાલા, રાગ નૂતનથી શુચી;
સરસ ^૧સુરભિ ભક્તિ ^૨કુસુમો, જિન તણા ^૩ગુણમાં ગુંથી,
ચોમાસુ રહી થંભણુપુરે, નિજ પર હિતાર્થે હેતથી ^૪
નિષિદ્ધ મિર્મલ ^૫અનલ-નિધિ-નિધિ,-ચંદ્ર વિક્રમ સંવતે;
જે ^૬વિબુધ જન મન રંજની, નિજ ભાવ સંગત રંગતે;
નિજ કંઠમાં જે પ્રાણી એને, પ્રેમથી ધારણુ કરે,
તે સંપદા સૌ પામીને, ^૭લવસિંધુને સ્હેજે તરે. ૩
॥ ઇતિ શ્રી નૂતનજિનસ્તવન ચોવીશી સમાપ્ત ॥

×૧ કલ્યાણુક-પચ્ચીશી (૧૨૮)

[યાને ચોવીશ જિનનાં એકસોવીશ કલ્યાણુક તિથિનું સ્તવન]

(પ્રીતલડી બધાણી રે અજિત જિણુંદ શું...એ રાગ)

પંચ કલ્યાણુક-વન્ત હો ! જિનવર વંદના (ટેક)

વિશ્વ તણા કલ્યાણુ કારણુ ગુણુખાણુ જો,

સુરપતિ સેવે હો, જિન ચોવીશીના;

ચ્યવન જન્મ દી....ક્ષા કેવળ નિર્વાણુ જો. પંચ ૦ ૧

૧ સુગધી. ૨ ભક્તિરૂપ પુણ્યો. ૩ જિનેશ્વર ભગવંતની ગુણુ-
રૂપી દોરીમાં. ૪ વિક્રમની ૧૯૯૩ ની સાલમાં. ૫ પંડિત અથવા
દેવ. ૬ સંસાર સમુદ્રને.

× આ સ્તવનમાં શુદ્ધ પખવાડીયાથી શરૂ થતા (ગુજરાતી)
માસ પ્રમાણે કલ્યાણુકોની માસ તિથિનું વિધાન છે, માટે વડ પખ-
વાડીયાથી માસારંભ માનનાર (મારવાડી, પંચમી વગેરે) મહા-
નુભાવેએ જ્યાં વદ તિથિ હોય ત્યાં એક માસ આમળ વધારીને
તે માસની વદ તિથિ સમજવી. જેમકે જેઠ વદ ચોથે શ્રીઋષભ-
દેવનું ચ્યવન છે, તો ત્યાં અષાઢ વદ ચોથ સમજવી, શુદ્ધમાં સમા-
નતા હોવાથી તેમ કરવાની જરૂરત નથી.

અવન જેઠ-વદ હો, ચોથે જાણીએ,
 જન્મ સંજમ વદ આઠમે ફાગણ જાણુ જો,
 કેવળ મહા હો, વદ અગીયારસે,
 પોષ વદ તેરસે ઋષભજિણુંદ નિર્વાણુ જો. પંચમ ૨
 અવન વૈશાખ-શુદ્ધ હો, તેરસે જાણીએ,
 મહા શુદ્ધ આઠમ-નોમે જન્મ-ચારિત્ર જો;
 કેવળ પોષ હો, શુદ્ધ અગીયારસે,
 અજિતજિનેશ્વર મોક્ષ પાંચમે શુદ્ધ ચૈત્ર જો. પંચમ ૩
 અવન ફાગણ-શુદ્ધ હો, આઠમે માનીએ,
 ૧સહ શુદ્ધ ચૌદશ પુનમે જન્મ-ચારિત્ર જો;
 કેવળ આસો હો, વદની પાંચમે,
 સંભવજિન નિર્વાણુ શુદ્ધ પાંચમે ચૈત્ર જો. પંચમ ૪
 વૈશાખની શુદ્ધ-ચોથે હો, અભિનંદન અવ્યા;
 મહા શુદ્ધ બીજ ને બારશે જન્મ ચરિત્ર જો;
 કેવળ શુદ્ધ હો, પોષની ચૌદશે,
 શુદ્ધ વૈશાખની આઠમે મુક્તિ પવિત્ર જો. પંચમ ૫
 અવન શ્રાવણ-શુદ્ધ હો, બીજે જાણીએ,
 જન્મ સંજમ વૈ....શાખ શુદ્ધ આઠમ નોમ જો;
 કેવળ ચૈત્રી હો, શુદ્ધ અગીયારસે,
 સુમતિનાથ-નિર્વાણુ ચૈતર શુદ્ધ નોમ જો. પંચમ ૬
 પોષ વદ કેરી-છઠ્ઠે હો, પદ્મપ્રભુ અવ્યા,
 આસો વદ બારસ-તેરસીએ જિન-દિક્ષુ જો;

૧૧૨ 'જિન સંગીત સરિતા-તૃતીય તરંગ.'

ચૈત્રી પુનમે હો, કેવળ પામીયા,
કાર્તિક વદ એ....કાદરીએ શિવસુદ્ધ જો. પંચમ ૭
અવન શ્રાવણ-વદ હો, આઠમે માનીયે;
જેઠ સુદ ખૂરસ-તેરસે જન્મ ચરિત્ત જો;
મહા વદ છઠે હો, ને વળી સાતમે,
પ્રભુસુપાર્થ-જ્ઞાન નિર્વાણ પવિત્ત જો. પંચમ ૮
અવન ફાગણ-વદ હો, પાંચમે પામીયા,
૧સહ વદ બારસે તેરસે જન્મ-ચરિત્ત જો;
કેવળી હુવા હો, મહા વદ સાતમે,
શ્રાવણ વદની સાતમે ચંદ્રપ્રભુ-મુક્ત જો. પંચમ ૯
સુવિધિનાથ-મહા હો, વદ નોમે અવ્યા,
કાર્તિક વદ પાં....ચમે છઠે જિન-દિક્ષ જો;
કાર્તિક શુદ્ધ હો, ત્રીજે કેવળી,
ભાદરવા શુદ્ધ નોમે લઘું શિવસુદ્ધ જો. પંચમ ૧૦
ચૈતર વદની છઠે હો, શ્રીશીતલ અવ્યા,
પોષ વદ બારસે પામ્યા જન્મ-ચરિત્ત જો;
કેવળ વદ હો, માગસર ચોદશે,
ચૈતર વદની બીજે મુક્તિ પવિત્ત જો. પંચમ ૧૧
અવન વૈશાખ-વદ હો, છઠે પામીયા
મહા વદ બારસે તેરસે જન્મ ને દિક્ષ જો;
પોષી અમાસે હો, કેવળ પામીયા
અષાઢ વદની ત્રીજે ઐયાંસ-૨મુદ્ધ જો. પંચમ ૧૨

વાસુપૂજ્યજી-જેઠ હો, શુદ્ધ નોમે ચ્યવ્યા,
 જન્મ સંજમ મહા-વદ ચૌદશે અમાસ જો;
 કેવળ મહા હો, શુદ્ધ બીજે લલ્હું,
 અષાઠ શુદ્ધની ચૌદશે મુક્તિ નિવાસ જો. પંચ ૧૩
 ચ્યવન વૈશાખ-શુદ્ધ હો, બારસે પામીયા,
 જન્મ સંજમ મહા-શુદ્ધ ત્રીજ ચોથે થાય જો;
 કેવળ શુદ્ધ હો, છઠ્ઠે પોષની
 જેઠ વદ સાતમે વિમળ-મુક્તિ મનાય જો. પંચ ૧૪
 ચ્યવન અષાઠ વદ હો, સાતમે માનીયે,
 ચૈતર વદની ચૌદશે ચરણ ને નાણુ જો;
 જનમ વદ હો, ચૈત્રી તેરસે
 ચૈતર શુદ્ધની પાંચમે અનન્ત-નિર્વાણુ જો. પંચ ૧૫
 ચ્યવન વૈશાખ શુદ્ધ હો, સાતમે પામીયા,
 જન્મ સંજમ મહા શુદ્ધ ત્રીજ તેરસે બાણુ જો;
 પૌષી પુનમે હો, કેવળ પામીયા.
 જેઠ શુદ્ધ પાંચમે ધર્મજીણુંદ-નિર્વાણુ જો. પંચ ૧૬
 ચ્યવન શ્રાવણ વદ હો, સાતમે પામીયા,
 વૈશાખ વદની તેરસે જન્મ-નિર્વાણુ જો;
 વૈશાખ વદ હો, ચૌદશે સંયમી,
 પોષ શુદ્ધ નોમે શાંતિજીણુંદ સુનાણુ જો. પંચ ૧૭
 કુંથુજીણુંદ વદ નોમે હો, અષાઠ ચ્યવ્યા,
 ચૈત્ર વદ ચૌદશે પાંચમે જન્મ ચારિત્ર જો;
 કેવળ ચૈત્રી હો, શુદ્ધ ત્રીજે લલ્હું,
 ચૈતર વદની એકમે મોક્ષ પવિત્ર જો. પંચ ૧૮
 શુદ્ધ કાગણુ-બીજે હો, અરજિનજી ચ્યવ્યા,
 જન્મ મોક્ષ માગ-સર શુદ્ધ દશમે સુહાવ જો;

કેવળ શુદ્ધ હો, કાર્તિક બારસે,
 માગસર શુદ્ધ અગી....ચારસે ચરણ ગવાયજો. પંચ૦ ૧૯

શુદ્ધ કાગણુ-ચોથે હો, મદ્ધીજિન ચ્યવ્યા;
 માગસર શુદ્ધ એ....કાદશીએ ત્રણ જાણુ જો;
 દીક્ષા કેવળ હો, જન્મ જગ ચિત્ર તો,
 કાગણુ શુદ્ધની બારસે લઘું નિર્વાણુ જો. પંચ૦ ૨૦

મુનિમુવત-ચ્યવ્યા હો, શ્રાવણી પુનમે,
 વૈશાખ વદ આ....ઠમ નોમે જન્મ-મોક્ષ જો;
 કાગણુ શુદ્ધ હો, બારસે સંયમી,
 મહા વદ બારસે કેવળજ્ઞાન પ્રત્યક્ષ જો. પંચ૦ ૨૧

નમિજિનશ્ચર-ચ્યવ્યા હો, આસો પુનમે,
 અષાઠ વદ આઠમે જન્મ અને રશુક કૃષ્ણ જો;
 નવમી એ દીક્ષા હો, સહ અગીઆરસે;
 શુક્લ કેવળ ને ઝમધુવદ દશમે નિર્વાણુ જો. પંચ૦ ૨૨

નેમિજિણુંદ વદ આસો હો, દ્વાદશી એ ચ્યવ્યા,
 શ્રાવણુ શુદ્ધ પાં....ચમે છઠે જનિદ્દિષ્પ જો;
 ભાદ્રી અમાસે હો, કેવળ મેળવ્યું,
 અષાઠ શુદ્ધ આ....ઠમે ટાવ્યું ભવદુઃખ જો. પંચ૦ ૨૩

ચ્યવન ને કેવળ ચોથે હો, વદ કાગણુ તણી,
 ૫સહ વદ દશમે એ....કાદશીએ જનિ-દ્દિષ્પ જો;
 શ્રાવણુ શુદ્ધ હો, આઠમે માનીએ,
 પુરિસાદાણી પાર્શ્વજિણુંદ શિવસુદ્ધ જો. પંચ૦ ૨૪

મહાવીરસ્વામીજી-૬શુચિ હો, શુદ્ધ છઠે ચ્યવ્યા,
 ચૈત્ર શુદ્ધ તેરસે જન્મ ને કાર્તિક કૃષ્ણ જો;
 દશમે દીક્ષા હો, દશમે કેવળી,
 શુદ્ધ વૈશાખ ને આસો અમાસે નિર્વાણુ જો. પંચ૦ ૨૫

૧ ચિત્ર=આશ્વર્ષ. ૨ શુક=જેઠ. ૩ મધુ=ચૈત્ર. ૪ જન્મ અને દીક્ષા. ૫ માગસર. ૬ શુચિ=અષાઠ.

કૃષ્ણશ.

ઈમ ચરમ જિનવર ચરમ કલ્યાણક તાણી શુભ ૧રયાણીએ,
 ગયો લાવદીપક ભરતમાંથી દ્રવ્યદીપક ઝીજીએ;
 ઈમ જાણીને ૨અઠાર ગણ-ભૂપાલ વૃંદે ભક્તિથી,
 ઉદ્યોત કીધો રત્નની દીપમાલિકાથી રંગથી. ૧
 પ્રકટી દીવાળી ત્યારથી જે આજ પણ ઉજવાય છે,
 જગમાંહિ મંગલ-લક્ષ્મી-કારક વિશ્વપર્વ મનાય છે;
 શાસનપતિ શ્રીવીરના જયનાદ જાપ જપાય છે,
 વળી સુરભિ શુભ આનંદ-કુસુમેની બધે ફેલાય છે. ૨
 તે પર્વમાં તપગચ્છનાયક નેમિસૂરીશ્વર તણા,
 પટ્ટામ્બરે અમ્બરમાણી લાવણ્યસૂરીશ્વર તણા;
 શિશુ દક્ષવિજયે ૪જલધિ-નિધિ-નિધિ-,
 સોમ વિક્રમ (૧૯૯૪) સંવતે,
 રચી પચ્ચીશી કલ્યાણકોની પુણ્યક્ષેત્રે સુરતે. ૩
 ॥ ઈતિ શાસનસમ્રાટ્-સૂરિચક્રચક્રવર્તિ-સર્વતન્ત્રસ્વતન્ત્ર-
 તીર્થોદ્ધારૈકદક્ષ-ક્ષમાપાલાલિમાલાસેવિતપાદપદ્મ-બ્રહ્મસદ્મ-
 જગદ્ગુરુ-ભટ્ટારકાચાર્યવર્ય-શ્રીમદ્વિજયનેમિસૂરીશ્વર-
 પટ્ટાલંકાર-વ્યાકરણવાચસ્પતિ-કવિરત્ન-શાસ્ત્રવિશા-
 રદ્ધ-સાક્ષરશિરોમણિ-ભટ્ટારકાચાર્ય-શ્રીમદ્વિજય-
 લાવણ્યસૂરીશ્વર-વરચરણરવિન્દભિલિન્દ-
 મુનિ...દક્ષાવજય....વિરચિતાયાં
 સંગીતસરિતાયાં તૃતીય-
 તરંગઃ સમાપ્તઃ ॥

૧ રાત્રિએ. ૨ અઠાર ગણરાજવીએએ. ૩ પટ્ટરૂપ આકાશમાં
 સૂર્યસમાન. ૪ ૧૯૯૪ ની સાલમાં

॥ ॐ भर्ह श्रीजिनेन्द्राय नमो नमः ॥

જિન સંગીત સરિતા.

ચતુર્થ તરંગ.

શ્રી જિનસ્તુતિ-ચતુર્વિંશિકા.

દેરાસરમાં પ્રભુજી પાસે બોલવાની સ્તુતિઓ.

(શિખરિણી છંદ :)

(પહેલા શ્રી આદીશ્વર ભગવાનની સ્તુતિ)

પ્રભો ! તું છે આદિ, ક્ષિતિપતિ-દમ્ભી-તીર્થપતિમાં,
ધુરા ધારી ભારી, ધરમ-રચની તેં જગતમાં;
કીધો બહુતો ખંતે, શિવપુર તણા પંથ પલમાં,
સદા વંદુ સ્નેહે, ત્રકપભજિન ! તારા ચરણમાં. ૧

(બીજા શ્રી અજિતનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

જિતી જેણે રાગા, -દિક સકળ દુર્વાર રિપુને,
પતાકા ફર્કાવી, અજિત અભિધાની ત્રિભુવને;
રહી ગભે કીધી, અજિત જનની કેલિ સમયે,
સ્મરું તારંગે તે, અજિતજિનને શુદ્ધ હૃદયે. ૨

(ત્રીજા શ્રી સંભવનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

હરે જે વાણીના, વિમળ જળથી કર્મ-મળને,
અલાવે લીલાથી, શિવપુર પથે ભવ્ય-જનને;
શમાવે ભવ્યોના, ભવદવ તણા તાપ-ગણને,
મળો તેવા સ્વામી, ભવભવ વિષે સંભવ મને. ૩

(ચોથા શ્રી અભિનંદન ભગવાનની સ્તુતિ)

હણી ચારે ચોરો, ચઉ-ગતિ તથા ચાર વિકથા,
તજી સંજ્ઞા ચારે, ચઉ-ત્રિહ ધરી સંવર તથા;
થયા ચોથા તીર્થ,-કર સુત તમે સંવર તણા,
અભિષ્ઠો પૂરો સૌ, સુખદ અભિનંદા ભવિ તણા. ૪

(પાંચમા શ્રી સુમતિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

તલાજે તું રાજે, સુમતિજિન ! સાચો જગપતિ !,
દયા લાવી માફ, કુમતિ તમ ટાળો દિનપતિ !;
પ્રભો ! તેં તો સાધી, શુભ મતિ ખરી પંચમ ગતિ,
અમોને આપોને, સુગુણ-તતિ-દાતાર ! સુમતિ. ૫

(છઠ્ઠા શ્રી પદ્મપ્રભ ભગવાનની સ્તુતિ)

સદા વિશ્વારામે, તુજ સુગુણ પદ્મો વિકસતા,
સુગંધોથી તેમાં, વિબુધ ભમરા લુબ્ધ બનતા;
રચી સ્તોત્રો રંગે, ત્રિભુવન વિષે નાદ કરતા,
નમે તારા પદ્મ,-પ્રભ પદ સુપદ્મને સુજનતા. ૬

(સાતમા શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

સુપાર્શ્વો જેના સૌ, ભવિક-અય કલ્યાણ કરતા,
સુસંગે રંગે જે, દુરિત તમને દૂર કરતા;
સદા તે છે દાતા, શિવસુખ તણા આ જગધણી,
ભજો કલ્યાણાર્થી !, જિનવર સુપાર્શ્વેશ્વર મણી. ૭

(આઠમા શ્રી ચંદ્રપ્રભ ભગવાનની સ્તુતિ)

સુખોધે જે બોધે, ભવિ કુવલયોને પલકમાં,
હરે સંતાપો જે, શુભ શમ સુધા-ધામ જગમાં;
ઉછાળે જે છાળો, વિમળ ગુણ રત્નાકર તણી,
નમો નેહે તે આ, અઘ-તમ-હ ચંદ્રપ્રભ ધણી. ૮

(નવમા શ્રી સુવિધિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
 સુરેંદ્રો સૌ સંગે, સુરગિરિ સુશૃંગે સુવિધિથી,
 કરી સ્નાત્રો જેના, જનમ સમયે ભક્તિ ભરથી;
 હરે કર્મો રૂપી, સકળ મળને સ્નાત્ર જળથી,
 સદા સેવું તે શ્રી,-સુવિધિજિનને શુદ્ધ મનથી. ૯

(દશમા શ્રી શીતલનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
 રહી ગર્ભે તેં તો, નિજ જનકના પિત્ત-દવન,
 શમાળ્યો માતાના, કર કમળના સ્પર્શન-ધને;
 શમાવીને મારા, ભવ સકળ સંતાપ ગણુને,
 ઉગારો કર્મોથી, જિનપતિ પ્રભો! શીતળ! મને. ૧૦

(અગીઆરમા શ્રી શ્રેયાંસનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
 પિતા માતા બ્રાતા, સકળ સુખદાતા જગતના,
 સદા શ્રેયસ્કર્તા, દુરિત તમ હર્તા ભવિકના,
 પ્રભો! શ્રી શ્રેયાંસ!, પ્રશમ-સરના હંસ! સુમના!,
 સમર્પો શ્રેયાંશો, વિપદ-હર નિઃશ્રેય-પદના. ૧૧

(બારમા શ્રી વાસુપૂજ્ય ભગવાનની સ્તુતિ)
 વિરાજે તેજે જે, જગપતિ જગે વાસર-મણી,
 પુરે જે આશાઓ, સુરમણિ પરે પૂજક તણી;
 સદા હેજે જેના, પદ-કજ વિષે વાસવ નમે;
 મને તેના સ્વામી, સુનૃપ વસુપૂજ્યાંગજ ગમે. ૧૨

(તેરમા શ્રી વિમળનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
 સદા જેના સંગે, વિમળ ગુણનો વાર્ધિ ઉછળે,
 હરે જે કર્મોના, મળ સકળને દર્શન જળે;
 ક્રૂણે આશા જેથી, શિવસુખ મળે સંકટ ટળે,
 નમું નેહે તેવા, વિમળજિનના પાદ કમળે. ૧૩

(ચૌદમા શ્રી અનંતનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

અનંતાં જ્ઞાનો જ્યાં, દ્વરિસણુ અનંતાં ઠિલસતાં,
અનંતા ચારિત્રા, -દિલ ગુણુ અનંતા નિવસતા;
સદા તેવા સ્વામી, જિનપતિ અનંતપ્રભુ નમી,
અનંતા આનંદો, -દ્વિસિત પદ પામું ભવ વમી. ૧૪

(પંદરમા શ્રી ધર્મનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

પ્રકારે ચારે જે, કથન કરતા ધર્મ-પથને,
પડંતા ધારે તે, કુગતિ રૂપ કૃપે ભવિકને;
હરી કર્મો અર્પે, વિમળ શિવ-શર્મો જગતને,
સુધર્મોથી ! ધ્યાવો, ત્રિવિધ કરણે ધર્મજિનને. ૧૫

(સોળમા શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

દયાના નીરે જે, અશિવ દવની શાંતિ કરતા,
મૃગાંકી ચક્રી જે, કનક સરણી કાંતિ ધરતા;
ભવી સેવી જેને, ભવ ભવ ભય બ્રાન્તિ હરતા,
નમી તેવા શાંતિ-પ્રભુ ચરણમાં પામુ પ્રભુતા. ૧૬

(સત્તરમા શ્રી કુંથુનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

તણુ પટ ખંડોની, પૃથુલ પૃથિવી કુંથુજિનણ !,
વળી ચૌદે રત્નો, નવનિધિ તણા વૈભવ તણ;
થયા છઠ્ઠા ચક્રી, ધરમ વર ચક્રી પણ તમે,
અહો તેથી તારા, ચરણ કમળે વિશ્વ પ્રણમે. ૧૭

(અઠારમા શ્રી અરનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)

તણુ પટ ખંડો સ્ત્રી, સહસ્ર ચક્ર-સક્રી નવનિધિ,
તણુને ચૌરાશી, લખ રથ ગજશ્વો ગુણનિધિ;
વળી છન્નૂ કોટી, પયદળ અને ચૌદ રચણો,
થયા વિશ્વ સ્વામી, અરજિન ! નમું તે સુચરણો. ૧૮

(ઓગણીસમા શ્રી મહ્વીનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
ભરી નિત્યે તેં તો, કનક ખુતળી ને કવળથી,
ઉગાર્યા ષટ્ મિત્રો, પ્રવચન જળે કામ-દવથી;
પ્રભો ! મહ્લી ! વહ્લી, સકલ કુશલની ભક્તિ ભરથી,
નમી વંદી માણું, ભવ દવ હરો સ્નેહ જળથી. ૧૬

(વોસમા શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામીજીની સ્તુતિ)
તરી સ્હેજે જેણે, ચરણ કરણે વાર્ધિ ભવનો,
દયા દાવી તાર્યા, નિજ ચરણ-નૌથી ભવિજનો;
નમે ઇન્દ્રો જેના, વિમળ ચરણે ત્રૈણ કરણે,
પદાળજે વંદું તે, જિન મુનિ મણી સુવ્રત તણે. ૨૦

(એકવીસમા શ્રી નમિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
રહી ગર્ભે જેણે, રિપુ નૃપ નમાવ્યા પલકમાં,
નમે જેના નામે, અરિદલ ટલે આધિ પલમાં;
પદાળજે જેના સૌ, સુરપતિ નમે છે પ્રણયથી,
હરું હું પાપો તે, નમિજિન નમી નેહ ભરથી. ૨૧

(બાર્વીશમા શ્રી નેમિનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
સુણી પોકારો તેં, પશુ ગણ તણા હે જગધણી !,
તણ રાણ નારી, નવ ભવ તણી ચારૂ રમણી;
ભવી રાણ તારી, ભવ-જલધિથી રૈવત-માણી,
અમેને તારોને, જિનપતિ પ્રભો ! નેમિ ! તરણી ! ૨૨

(તેવીસમા શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની સ્તુતિ)
પ્રભો ! તારી ન્યારી, વિમળ કરૂણાએ ક્ષણિમણી,
મહા મંત્રે ક્રીધો, પલક ભરમાં દાનવ-મણી;
નમું ધ્યારા મારા, પરમ ઉપગારી ગુણિમણી !,
સદા વામાનંદા ! હર હરિત કંદા જિનમણી !. ૨૩

(ચોવીશમા શ્રી મહાવીર સ્વામી ભગવાનની સ્તુતિ)
મહાવીરસ્વામી !, સકળ ગુણુ ધામી ! જગપિતા !,
અહો કીધી જેણે, અધમ અપરાધે અધમતા;
દયા લાવી તેમાં, હૃદય દુઃખથી આંસુ ઝરતા,
વિશ્વો ! તારા તેવા, સદય નયનોને નમનતા. ૨૪

કળશ. શાર્દૂલ-વિકીડિત-છંદઃ)

દીપે જે તપગચ્છ સ્વચ્છ ગગને, બાનૂપમા ભાસુરા,
સમ્રાટ શાસનના જગદ્ગુરુ-વરા. તે નેમિસૂરીશ્વરા;
તત્પદ્માંબુધિ ચંદ્રમા ગુરુવરા, લાવણ્યસૂરીશ્વરા,
તત્પદ્માંબુજ ભૂંગ દક્ષવિજયે, વંદી સુતીર્થેશ્વરા. ૧
વિશ્વેખ્યાતિ ધરાવતા ઝગડીયા, -તીર્થે રહી રંગથી,
શ્રીઆદીશ્વર મહેરથી શિખરિણી, -છંદો તણા યોગથી;
ચોવીશી જિનરાજનો સ્તુતિ તણી, ગીર્ણુજરીથી શુચી,
બાણાકાંક મૃગાંક (૧૯૯૫) વિક્રમ તણા, વર્ષે સહર્ષે રચી. ૨
॥ ઇતિ શ્રી જિનસ્તુતિ-ચતુર્વિંશકા સમાપ્તા ॥

પાંચ જ્ઞાનની સ્તુતિ.

[શાર્દૂલવિકીડિત છંદઃ]

વન્દેડહં ભતિસંજકં શિવક્લં, જ્ઞાનં સદા સાદરં,
સ્વાદ્વાદાગમ-તત્ત્વગં શ્રુતચિતં, સ્વાન્યપ્રકાશોન્વલમ્;
સંખ્યાતીત પ્રકારકાડર્વાધચિતં, તુર્યં મનઃપર્યવં,
લોકાલોકપ્રકાશકં ચ વિભલં, જ્ઞાનં મુદા કેવલમ્. (૧).

संस्कृत-स्तुतिमञ्जुषा.

[१] श्री अवन्तिपार्श्वनाथस्तुतिपञ्चकम्—

[वसन्ततिलका छन्दः]

हर्षादवन्तिसुकुमारसुतेन यस्य, मूर्तिः प्रभावभवना भवनाशकारी ।
निर्मापिता निजपितुः स्मृतये सदा तं, वन्देऽवनीश्वरमवन्तमवन्तिपार्श्वम् ॥१॥
स्तुत्या मुदा प्रकटनात् किल यस्य मूर्तेः, श्रीसिद्धसेनयुतसूरिदिवाकरेण ।
श्रीविक्रमार्कनृपतिः प्रतिबोधितस्त्वं, वन्देऽवनीश्वरमवन्तमवन्तिपार्श्वम् ॥२॥
भक्तोपसर्गहरदक्षसुयक्षपार्श्व, दुष्टाष्टकर्मवननाशनतीक्ष्णपार्श्वम् ।
स्याद्वादसुन्दरसुधर्मरथैकपार्श्व, वन्देऽवनीश्वरमवन्तमवन्तिपार्श्वम् ॥३॥
अग्नौ ज्वलत्फणिमणेरधरणेन्द्रभावं, नेतारमाशु दयया हि दयानिधानम् ।
श्रीमालावावनितलैकलामरूपं, वन्देऽवनीश्वरमवन्तमवन्तिपार्श्वम् ॥४॥
नम्रेन्द्रमौलिमणिभारविभालिनीरै—, र्यत्पादपङ्कजयुगं स्तपितं नितान्तम् ।
स्मृत्या समीहितकरं जगदीश्वरं तं, वन्देऽवनीश्वरमवन्तमवन्तिपार्श्वम् ॥५॥

[२] गान्धारतीर्थपति—श्रीअमीझरापार्श्वनाथस्तुतिः—

पायात्पार्श्वजिनेश्वरोऽमृतझरो, गान्धारतीर्थेश्वरो,
भव्यानां भववारिधौ निपततां, पोतायमानोऽनिशम् ।
सार्वः सर्वमुरासुराधिपनृपैः, संस्तूयमानोऽमलो,
वामेयो धरणेन्द्र—पार्श्वमहितः, पद्मावतीपूजितः ॥१॥ [शार्दूलवि० छन्दः]

[३] भृगुपुरभूषण—श्रीमुनिसुव्रतस्वामिस्तुतिः—

वन्दे श्रीमुनिसुव्रतं भृगुपुरे, सत्तीर्थनाथं मुदा,
भव्यारामघनं च विंशतितमं, कूर्माङ्कितं निर्मलम् ।
देवेन्द्रार्चितपादपद्मयुगलं, कर्मारिमर्मापहं,
गीतं गौतमगोत्रपैर्गणधरै—, र्भक्त्या त्रिधाऽऽनन्ददम् ॥१॥ ”

❀ श्रीकदम्बगिरिनीर्थजिनस्तुतयः ❀

[४] मूलनायक-श्रीवीरजिनस्तुतिः । [सा चातिशयचतुष्टयमयी]

वन्दे वीरविभुं सुरासुरनरा,—धीशैः सदा सेवितं,

लोकालोकविकाशने नवरविं, मिथ्यानिशानाशनम् ।

सर्वापायतमोऽपहं शुभगिरं, धीरं गभीरं परं,

कादम्बाचलतीर्थमण्डनमणिं, सत्पुण्यपण्मापणम् ॥१॥ [शार्दूलवि० वृत्तम्]

[५] श्रीसम्प्रतिजिनस्तुतिः—

कादम्बाभिधतीर्थराजशिखरे, विख्यातकीर्तौ भुवि,

कोट्या साधुजनैः कदम्बगणभृ-ल्लेभे शिवं यस्य वै ।

योऽन्त्यस्तीर्थकरो बभूव परमः, प्राच्यां चतुर्विंशतौ,

वन्दे तं किल सम्प्रतिं जिनपतिं, तीर्थे कदम्बाचले ॥१॥ ,,

[६] श्री आदिजिनस्तुतिः—

वन्दे नेमिसुरासुराधिपनतं, सद्दर्शनादर्शदं,

सर्वज्ञं सदयं सदोदयकरं, सन्नन्दनाम्भोधरम् ।

सद्विज्ञानसुपद्मबोधमिहिरं, मोदाऽमृतेन्दुप्रभं,

लावण्यालयकं च दक्षशरणं, नाभेयमादीश्वरम् ॥१॥ ,,

[७] झगडियातीर्थाधिपति-श्री आदिजिनस्तुतिः—

वन्दे देवनतं जिनं झगडिया,—तीर्थेशमादीश्वरं,

नाभेयं प्रथमं नृपं च प्रथमं, निर्ग्रन्थ-तीर्थङ्करम् ।

देष्टारं सकलां कलां कुवलये, लावण्य-तेजोमयं,

भक्त्याम्भोजसुभानुभानुममलं, सिद्धाद्रिनाथं प्रभुम् ॥१॥ ,,

૧૨૪ 'જિન સંગીત સરિતા-ચતુર્થ તરંગ'.

ચોવીશ જિનનું ચૈત્યવંદન.

૧ઋષભ ૨અજિત ૩સંભવ સદા, ૪અભિનંદન જિન ચંદા;
૫સુમતિ ૬પદ્મપ્રભ મુદા, ૭સેવો ૮સુપારસ સુખ કંદા. ૧
૯ચંદ્રપ્રભ ૧૦સુવિધિ વિભુ, ૧૧શીતલ શીતલ નામ;
૧૨શ્રેયાંસ ૧૩વાસુપૂજ્યજી, ૧૪વિમલ વિમલ-ગુણ-ધામ. ૨
૧૫અનંત ૧૬ધર્મ ૧૭શાંતિ તથા, ૧૮કુંથુ ૧૯અર ૨૦મહી;
૨૧મુનિસુવ્રત ૨૨નમિજિન નમી, છેદો ભવ-વદલી. ૩
૨૩નમી ૨૪નેમિજિન ૨૫પાસ ને, વંદો ૨૬વીર-જિણુંદ;
નેમિસૂરિવર પદ્ધરા, સૂરિ લાવણ્ય મુણિંદ. ૪
૨૭તસ પદ પંકજ મધુકરો, ૨૮દક્ષ કહે ભવિ-વૃંદ !;
૨૯ધમ ચોવીશ જિન નિત નમી, લહો આનંદ અમંદ. ૫

॥ ઈતિ શાસનસમ્રાટ્-સૂરિચક્રચક્રવર્તિ-સર્વતન્ત્રસ્વતન્ત્ર-
તીર્થોદ્ધારૈકદક્ષ-ક્ષમાપાલાલિમાલાસેવિતપાદપદ્મ-પ્રભસન્ન-
જગદ્ગુરુ-ભટ્ટારકાચાર્યવર્ય-શ્રીમદ્વિજયમેમિસૂરીશ્વર-
પટ્ટાલંકાર-વ્યાકરણવાચસ્પતિ-કવિરત્ન-શાસ્ત્રવિશા-
રદ-સાક્ષરશિરોમણિ-ભટ્ટારકાચાર્ય-શ્રીમદ્વિજય-
લાવણ્યસૂરીશ્વર-વરચરણારવિન્દમિલિન્દ-
મુનિ...દક્ષવિજય....વિરચિતાયાં
સંગીતસરિતાયાં ચતુર્થ-
તરંગ: સમાપ્ત: ॥

જિન સંગીત સરિતા સમાપ્ત

